

Hoofdstuk 1: De Bijbel

“Nadat God eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken had in de profeten, heeft Hij in het laatst der dagen tot ons gesproken in de Zoon....”
(Hebreeën 1:1)

God heeft gesproken! Dat is misschien wel het meest kostbare in de menselijke geschiedenis, het feit dat God zich geopenbaard heeft. God sprak op allerlei wijzen, maar de climax van Gods openbaring is Jezus Christus. In Hem openbaart God zich. Door Hem spreekt Hij. En dit alles is opgetekend in de Bijbel, en wordt in ons hart bevestigd door de Heilige Geest. Daarmee is de Bijbel als het geïnspireerde Woord van God enorm belangrijk voor ons geloof. De inhoud van de Bijbel is het enige objectieve en tastbare fundament van wat we geloven. Hoewel God ook nu nog op allerlei manieren tot ons kan spreken, bijvoorbeeld door omstandigheden, door andere mensen, door een innerlijke overtuiging of door andere vormen van openbaring door de Heilige Geest, spreekt Hij in de eerste plaats tot ons door de Bijbel. Immers, ook de persoon, de woorden en werken van Jezus Christus komen tot ons via de Bijbel. De Bijbel zal daarom altijd de maatstaf moeten zijn waaraan we alle andere vormen van het spreken van God moeten toetsen. Voor leer en leven heeft de Bijbel beslissend eindgezag.

Maar dan moeten we wel iets van de Bijbel weten. Hoe is de Bijbel ontstaan? Hoe is de Bijbel tot ons gekomen? En wat van heel groot belang is: hoe weten we dat we de Bijbel kunnen vertrouwen. Hoe weten we dat de tekst die we in handen hebben dezelfde is als die oorspronkelijk door de schrijvers is opgeschreven? En hoe weten we dat hetgeen de schrijvers opschreven gezaghebbend is, het geïnspireerde Woord van God? Over dit soort vragen gaat deze les.

1. De Bijbel: van vroeger tot nu

1a. Ontstaan, samenstelling

De Bijbel is een heel oud boek. Eigenlijk is het een samenstelling van een heleboel kleinere boeken en brieven. Je vindt er boeken die vooral geschiedenis bevatten, zoals Genesis, Koningen en Kronieken en het boek Handelingen. Je vindt ook boeken waar voornamelijk profetieën in staan. Een bekend profetenboek is Jesaja. Je hebt poëtische boeken met liederen, schitterend proza of wijsheidsliteratuur. We denken dan o.a. aan Psalmen, Hooglied en Spreuken. Er is een aantal verslagen over het leven van Jezus. Dat zijn de vier evangeliën: het evangelie van Mattheüs, van Marcus, van Lucas en van Johannes. Verder heb je een hele reeks brieven, bijvoorbeeld de brieven die door Paulus geschreven zijn aan verschillende gemeenten. Denk aan de brief aan de Romeinen of aan de gemeente in de stad Corinthe. Ook brieven aan personen zijn in de Bijbel opgenomen, zoals de brieven aan Timotheüs.

De Bijbel is geschreven over een periode van zo'n 1500 jaar, door ca. 40 verschillende schrijvers. Het is verdeeld in twee delen: het Oude Testament, en het Nieuwe Testament. Het Oude Testament is geschreven vóór Christus. Het bestaat in totaal uit 39 boeken. De oudste boeken zijn de eerste vijf: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. Deze boeken zijn geschreven door Mozes. We noemen ze ook wel de Pentateuch of de Torah. De laatst geschreven boeken zijn boeken als Ezra, Nehemia en Maleachi. Deze ontstonden in de vijfde eeuw voor Christus.

De samenstelling van het Oude Testament tot één geheel was in ieder geval voltooid in de tweede eeuw voor Christus.

Dit weten we omdat toen de Griekse vertaling van het Oude Testament - de Septuaginta - gereed kwam.

De schrijvers van het Oude Testament waren belangrijke staatslieden (o.a. Mozes, Daniël), koningen, maar ook mensen met hele gewone beroepen, zoals een schapenfokker (Amos). De boeken werden deels in Israël, maar ook op andere plaatsen geschreven, en onder allerlei verschillende omstandigheden.

Het Nieuwe Testament bestaat uit 27 boeken of brieven, en is geschreven ná Christus. De laatste boeken die geschreven werden zijn de geschriften van de apostel Johannes,

geschreven rond 90/95 na Christus. Toen was het Nieuwe Testament, en daarmee heel de Bijbel, voltooid. De samenstelling van het Nieuwe Testament zoals we dat nu kennen, was al heel spoedig na zijn voltooiing tot stand gekomen. Al in de tweede, derde en vierde eeuw na Christus vind je verwijzingen naar de complete lijst van boeken in het Nieuwe Testament, waaruit blijkt dat al in een heel vroeg stadium het Nieuwe Testament zoals we het nu kennen, werd geaccepteerd als het gezaghebbende Woord van God¹.

Het Oude Testament is - op enkele stukjes na - geschreven in het Hebreeuws. Het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks, en wel het zogenaamde "koinè-Grieks", dat wil zeggen: de gewone Griekse omgangstaal.

1b. Schrijfmateriaal

De Bijbel werd oorspronkelijk geschreven op verschillende materialen.

De aller oudste verhalen zijn waarschijnlijk nog op kleitabletten geschreven. Verder werd geschreven op steen, gelooide leer, papyrus en perkament.

Papyrus werd gemaakt van een bepaald soort riet. De papyrusplanten werden verwerkt tot stroken, die wel iets leken op papier, en waar je op kon schrijven.

Stroken papyrus werden aan elkaar geplakt tot een hele lange strook, en die werd dan op een stok gerold. Zo kreeg je dus de boekrol. De Syrische havenplaats Byblos was een belangrijk handelscentrum voor papyrus. Vermoedelijk noemde men daarom een geschrift dat van papyrus was gemaakt een byblos of biblos ("boek"). Het verkleinwoord is "biblion", en het meervoud daarvan is "biblia" ("boekjes"). Daar is het woord "Bijbel" van afgeleid.

Perkament was een kostbaar en veel duurzamer schrijfmateriaal dan papyrus, gemaakt van bewerkte huiden van dieren.

Enige tijd na het begin van onze jaartelling ontstond de gewoonte om vellen schrijfmateriaal niet meer op een rol te doen, maar een aantal vellen aan elkaar te doen in de vorm van een boek zoals we dat nu kennen. Men noemde dat een codex.

1c. Overlevering van de tekst

Van de geschriften die door de oorspronkelijke bijbelschrijvers zijn geschreven, is niets meer bewaard gebleven. Door de aard van het schrijfmateriaal was het slechts beperkt houdbaar. Vanaf het ontstaan van een bijbelboek echter is er altijd een proces op gang gekomen van het overschrijven van de tekst. Zo is het Oude Testament alle eeuwen door zeer zorgvuldig overgeschreven door Joodse overschrijvers. Vanaf de tijd van Ezra (ca. 425 v. Christus) waren speciale schriftgeleerden belast met het overschrijven van het Oude Testament. Heel bekend zijn de latere Masoreten, van 500 - 1000 na Christus. Dit kopiëren van de tekst was aan enorm veel voorschriften gebonden. De Joden hadden en hebben grote eerbied voor het Oude Testament, en hadden allerlei voorzorgen genomen om te zorgen dat geen lettertje verkeerd werd overgeschreven. Inmiddels weten we dat dat goed gelukt is. Kort na de tweede wereldoorlog zijn er boekrollen gevonden van het Oude Testament, die dateerden van vóór het begin van onze jaartelling. Tot dan toe dateerden de oudste geschriften die men had van rond het jaar 1000 na Christus. Daardoor kon men nagaan hoe in een periode van meer dan 1000 jaar het overschrijven was verlopen.

De conclusie was dat het kopiëren in de loop der eeuwen buitengewoon nauwkeurig en zorgvuldig had plaatsgevonden. Er waren maar heel weinig verschillen.

Ook de boeken van het Nieuwe Testament zijn na hun ontstaan vele malen overgeschreven. De kloof tussen het ontstaan van het Nieuwe Testament en de oudste kopieën is overigens niet zo erg groot. Van sommige stukjes van de geschriften van Johannes is die kloof slechts ongeveer 35 jaar!

De wetenschap die zich met de nauwkeurigheid van de tekst bezig houdt, de zogenaamde *tekstkritiek*, heeft inmiddels vastgesteld dat we over een zeer nauwkeurige tekst beschikken.

¹Zie de bespreking in hoofdstuk 3 van "Wie maakte de Bijbel?", door Dr. J. van Bruggen.

Dat houdt in dat we er zeker van kunnen zijn, dat de Hebreeuwse en Griekse tekst van de Bijbel zoals we die nu hebben, qua inhoud zonder meer overeenstemt met dat wat oorspronkelijk geschreven is. Er is een aantal woorden of zinnen waar we niet zeker van zijn, maar dat betreft nergens belangrijke Bijbelse waarheden.

1d. Vertaling

Omdat de meeste Nederlanders nu eenmaal niet vloeiend Hebreeuws en Grieks lezen, is de Bijbel vertaald in onze taal. Niet alleen overigens in de onze, maar in enorm veel talen die wereldwijd gesproken worden. Zo'n vertaling in het Nederlands wordt van tijd tot tijd herzien. Een taal verandert immers. Mensen spraken honderd jaar geleden anders dan in onze tijd. Een hele oude Nederlandse vertaling stamt uit 1618/1619. Die vertaling is toen gemaakt in opdracht van de regering, de Staten-Generaal. We spreken daarom van de "Statenvertaling". Deze Statenvertaling wordt ook nu nog door groepen christenen gebruikt. Het voordeel van deze vertaling is dat ze vrij letterlijk vertaalt uit het Hebreeuws en Grieks. Je krijgt daardoor geen mooi Nederlands, maar je hebt wel een goede indruk van de zogenaamde grondtekst.

Uit 1952 stamt de vertaling die door het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) is gemaakt. Dat is de vertaling die op dit moment nog het meest wordt gebruikt. We noemen dat de "Nieuwe Vertaling", ook al is ze bijna vijftig jaar oud. Omdat voor veel mensen deze vertaling inmiddels ook al moeilijk is om te lezen, wordt er op dit moment door het Nederlands Bijbelgenootschap gewerkt aan een weer nieuwere vertaling. Deze NBG-vertalingen houden zich ook nauwkeurig aan de grondtekst, ook al zijn ze minder "letterlijk" dan de Statenvertaling.

Om tegemoet te komen aan de behoefte van mensen om in de gewone omgangstaal de Bijbel te kunnen lezen, zijn er de afgelopen tientallen jaren verschillende andere vertalingen beschikbaar gekomen, zoals de "Groot-Nieuws-Bijbel" en "Het Boek". Dit laatste is overigens heel erg vrij vertaald, het gaat meer in de richting van een parafrase.

2. De betrouwbaarheid van de *inhoud* van de tekst

Afgezien van de vraag of de tekst die we nu hebben klopt met de oorspronkelijke tekst, kunnen we ons ook afvragen of datgene wat oorspronkelijk werd opgeschreven betrouwbaar was. Waar haalde de schrijver het vandaan?

Er zijn verschillende redenen waarom we geloven dat de tekst van de Bijbel inderdaad betrouwbaar is. We noemen er een paar.

- a. We geloven dat de inhoud van de tekst betrouwbaar is omdat we geloven dat de schrijvers door de Heilige Geest werden geïnspireerd. In het volgende punt komen we hierop terug.
- b. De schrijvers zelf verwijzen naar controleerbare historische feiten, waar ze hun verhaal aan ophangen. Voorbeelden:
 Lucas: Lucas 1:1-3; 3:1; Hand.2:22, 26:24-28.
 Petrus: 2 Petrus 1:16
 Johannes: 1 Johannes 1:3
- c. Het Nieuwe Testament is geschreven tussen ca. 45 en 95 na Christus. Dat betekent dat toen deze geschriften verschenen, er nog heel veel mensen in leven waren die zelf ooggetuigen geweest waren van wat er gebeurd was (vergelijk o.a. 1 Corintiërs 15:6). Dat is een sterk argument ten gunste van de historische betrouwbaarheid van deze geschriften. Ga maar na wat er in deze tijd zou gebeuren als iemand een geschiedenisboek schrijft over gebeurtenissen die we zelf nog hebben meegemaakt, en daarin allerlei feiten vermeldt die niet kloppen met de werkelijkheid!

3. De inspiratie van de Bijbel

Wij geloven dat de hele Bijbel het Woord van God is, geïnspireerd door Zijn Heilige Geest. Hoewel velen vandaag niet meer geloven in de volledige inspiratie van de hele Bijbel, laat de Bijbel zelf er geen twijfel over bestaan dat het door Gods Geest is geïnspireerd. Eigenlijk laat de Bijbel geen keus tussen de opvatting van de Bijbel als

"menselijk boek dat inspirerende geloofsgetuigenissen bevat" en de Bijbel als het door God geïnspireerde Woord. Als je de inspiratie verwerpt dan verwerp je in feite de Bijbel zelf, omdat die de inspiratie expliciet claimt. We bespreken de volgende argumenten voor de inspiratie van de Bijbel.

3a. Uitspraken van de bijbelschrijvers zelf

Laten we eerst eens kijken wat de Bijbelschrijvers zelf er van zeggen.

Onderstaande teksten spreken duidelijke taal:

- Exodus 34:27 - schrijf u deze woorden op
- 2 Samuël 23:2 - de Geest des HEREN spreekt door mij
- Jesaja 43:1 - zo zegt de HERE
- Jeremia 36:1,2 - neem een boekrol en schrijf daarop
- Efeze 3:3 - dat mij door openbaring
- Mattheüs 1:29 - hetgeen de Here door de profeet gesproken heeft (vgl.2:15)
- Handelingen 3:21 -waarvan God gesproken heeft bij monde van Zijn heilige profeten.....
- Handelingen 4:25 - bij de Heilige Geest bij monde van onze vader David
- 2 Timotheüs 3:16 - heel de Schrift is door God ingegeven
- 1 Petrus 1:10-12 - de Heilige Geest in hen
- 2 Petrus 1:21 - door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken
- 2 Petrus 3:15-16 - evenals trouwens de overige schriften (Petrus stelt de brieven van Paulus gelijk aan "de schriften", het Oude Testament) We zien dus dat de schrijvers van de Bijbelboeken van zichzelf en van andere bijbelschrijvers getuigen dat ze schrijven onder de inspiratie van God of Zijn Heilige Geest.

3b. Uitspraken van Jezus Christus

Ten tweede is het belangrijk na te gaan wat Jezus Christus Zelf zegt van de betrouwbaarheid van de Bijbel. Hij doet daar verschillende uitspraken over. Die hebben uiteraard betrekking op het Oude Testament.

- Matth.22:29-33 - de Schriften; wat door God tot u gesproken is....
- Marcus 12:36 - David zelf heeft door de Heilige Geest gezegd
- Mattheüs 12:40 - gelijk Jona
- Lucas 24:25-27 - het hele Oude Testament

3c. Het bewijs van de vervulde profetie.

Eén van de toetsstenen voor de inspiratie is die van de vervulling van profetieën die in de Bijbel zijn gedaan. Als de Bijbel werkelijk door God is ingegeven, en God waarheid spreekt, dan mogen we onderzoeken of de profetieën die in de Bijbel staan inderdaad uitgekomen zijn (voor zover de vervulling niet in de toekomst ligt). Ook omgekeerd kun je zeggen dat als de Bijbel profetieën bevat die vervuld zijn, dat een sterk argument is voor de inspiratie ervan.

Inderdaad staat de Bijbel vol met profetieën. Vele daarvan zijn zeer nauwkeurig en daarom ook controleerbaar. Hoewel de vervulling van een aantal profetieën nog in de toekomst ligt, zijn er zeer vele al vervuld. Het grootste aantal vervulde profetieën heeft betrekking op Christus, Zijn komst op aarde, Zijn leven, lijden, sterven en opstanding. Daarnaast zijn er allerlei andere historische gebeurtenissen voorspeld. We geven enkele voorbeelden van profetieën die betrekking hebben op Jezus Christus.

- Zijn afstamming : Jesaja 11:1
- Zijn geboorte : Micha 5:2
- Zijn lijden : Jesaja 53
- Het verraad : Zacharias 11:12,13; Psalm 41:10
- De kruisiging : Psalm 22

Zo zijn er nog vele voorspellingen meer die allemaal heel exact in vervulling zijn gegaan. Voor argumenten als "toeval" of "opzettelijk zo gedaan" verwijzen we naar "Jezus, Feit of fictie?" pag.112-114.²

3d. Het unieke van de Bijbel

Wat zou je kunnen verwachten van een boek dat werkelijk door God geïnspireerd is? Op z'n minst dat het zich duidelijk onderscheidt van alle andere boeken die er bestaan. En dat is precies het geval met de Bijbel. De Bijbel is een absoluut uniek boek. In de bijlage bij deze les staat een aantal kenmerken opgeschreven die laten zien hoe uniek de Bijbel is.³

4. De Bijbel: een Goddelijk en menselijk boek

Heel de Bijbel is door God geïnspireerd. Soms ontvingen de bijbelschrijvers rechtstreeks woorden van God, bijvoorbeeld door een visioen. Soms gingen ze zelf feiten aan het verzamelen, maar werden ze door Gods Geest geïnspireerd in het resultaat van hun werk. Een voorbeeld van dit laatste is o.a. de boeken die door Lucas geschreven zijn, namelijk het evangelie van Lucas en het boek Handelingen. Zo kwamen op allerlei verschillende manieren de geïnspireerde boeken van de Bijbel tot stand.

We moeten echter niet uit het oog verliezen dat de Bijbel via mensen die leefden in een bepaalde tijd, onder bepaalde omstandigheden, en met een bepaalde cultuur en taal, is ontstaan. Dat wil zeggen dat de Bijbel ook een menselijk boek is. Het is via mensen geschreven, en God gebruikte de persoonlijkheid van deze mensen. Hij heeft die mensen niet als een dicteermachine gebruikt. De tijd en cultuur waarin iemand leefde, iemands opleiding en achtergrond, dit alles vind je terug in de stijl en woordkeus van de mensen die de Bijbel schreven.

Het feit dat God ervoor gekozen heeft via mensen en hun taal te communiceren betekent ook dat we de regels van de geschreven taal moeten respecteren bij het lezen en uitleggen van de Bijbel. De Bijbel is dus wel *tijdbepaald*, maar niet *tijdgebonden*! De boodschap is voor alle tijden en culturen, alleen kost het nu meer moeite om de betekenis direct te vatten dan toen.

Wanneer we daarom de Bijbel echt willen gaan bestuderen, beter willen begrijpen wat er staat, is het belangrijk ons te verdiepen in de tijd van toen. Voor de oorspronkelijke ontvangers van de bijbelboeken was het meestal zonder meer duidelijk wat de schrijver bedoelde. Hij sprak hun taal, leefde in dezelfde tijd en cultuur. Voor ons is dat moeilijker. Wij kennen de taal niet. Heel veel gebruiken uit de cultuur van toen zijn ons onbekend. De geschiedkundige omstandigheden zijn anders. Allerlei verwijzingen naar het klimaat, de planten, de dieren, het land enzovoort, zijn ons ook niet zonder meer duidelijk. Daarom is het voor dieper gaande studie van de Bijbel onder meer nodig dat we gebruik maken van hulpmiddelen om die kloof die er is op het gebied van taal, cultuur etc. te overbruggen. Zulke hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld een bijbelse atlas, een bijbelse encyclopedie, commentaren, bijbelse woordenboeken enzovoort.

Tot slot: God kan door Zijn Geest rechtstreeks door de Bijbel tot ons hart spreken, bijvoorbeeld tijdens onze stille tijd. Daarvoor hebben we geen hulpmiddelen nodig. Willen we echter de tekst van de Bijbel beter bestuderen en gaan onderzoeken - en dat is een geweldige inspirerende bezigheid - dan doen we er goed aan ook hulpmiddelen te gebruiken, vanwege de kloof tussen toen en nu. In een volgende les zullen we wat eenvoudige richtlijnen bespreken om de Bijbel zo goed en verantwoord mogelijk te lezen, uit te leggen en toe te passen.

² McDowell, Josh, *Jezus, Feit of fictie?*, Proclama, Amerongen, 1978.

³ Ontleend aan *Evidence that demands a verdict*, van Josh McDowell.

Literatuur

Ontstaan, betrouwbaarheid en inspiratie van de Bijbel

- McDowel, Josh, *Jezus, feit of fictie*, Proclama, Amerongen, 1978.
- McDowel, Josh, *Evidence that demands a verdict*, Here's Life Publishers, San Bernardino
- Glashouwer, W.J.J., en Ouweneel, W.J., *Het ontstaan van de Bijbel*, Buijten & Schipperheijn/Medema/De Vuurbaak.
- Genderen, Dr.J.van, & Velema, dr.W.H., *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*, Kok, Kampen, 1992.
- Thierry, Dr.J.J., *Korte geschiedenis van de tekst van het nieuwe testament*, Kok, Kampen, 1982.
- *De betrouwbaarheid van de geschriften van het Nieuwe Testament*, Internationale Bijbelbond, Culemborg, 1977.
- Pache, René, *Inspiratie en het gezag van de Bijbel*, Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, 1977.
- Bruggen, dr. J. van, *Wie maakte de Bijbel*, Kok, Kampen, 1986.
- Boekhout, J.D, *Verantwoord bijbelgebruik*, Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, 1998.

Algemene hulpmiddelen:

- Bimson, J.J. e.a., *Nieuwe Bijbelatlas*, J.J. Groen en Zn., Leiden, 1994.
- *Atlas van de Bijbel*. Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen
- *Concordantie op de Bijbel in de Nieuwe Vertaling*. Uitg. Kok
- *Nederlandse Concordantie van de Bijbel* (op de Statenvertaling), Abraham Trommius. Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen
- *Bijbelse Encyclopedie*. Uitg. Kok, Kampen
- Pop, F.J., *Bijbelse woorden en hun geheim*, Boekencentrum, 's Gravenhage, 1964
- Aebi, Ernst, *Korte inleiding tot de bijbelboeken*, Uitg. IBB/Het Zoeklicht
- Bruggen, dr. J. van, *Het lezen van de bijbel*, Kok, Kampen, 1981
- Bimson, John, *De wereld van het Oude Testament*, Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem, 1988
- Blaiklock, E.M., *De wereld van het Nieuwe Testament*, Nederlands Bijbelgenootschap, Haarlem, 1981

Commentaren:

- Goed en beknopt is de serie "*Korte Verklaring*", uitgegeven door Kok, Kampen
- Nog veel beknopter, maar wel handig, is de "*Bijbel met kanttekeningen*", uitgegeven door Bosch & Keuning
- *Tekst voor tekst*; uitgave Boekencentrum
- Voor computergebruikers is tegenwoordig veel materiaal beschikbaar. Zie daarvoor o.a. de "Lees & Luister catalogus", die in iedere evangelische boekwinkel verkrijgbaar is.

De Bijbel is uniek.....

(bijlage)

a. De Bijbel is uniek in zijn samenstelling

- De Bijbel is geschreven over een periode van zo'n 1500 jaar door meer dan 40 schrijvers uit verschillende lagen van de bevolking. Er waren koningen, filosofen, vissers, dichters, staatslieden, geleerden, een dokter, een boerenzoon en een veehouder bij.
- De Bijbel is geschreven op verschillende plaatsen onder verschillende omstandigheden, in diverse culturen. Sommigen schreven terwijl ze in grote blijdschap verkeerden en anderen terwijl ze het eigenlijk niet meer zagen zitten, in uiterst moeilijke omstandigheden.
- De Bijbel is geschreven in drie talen:
 - a. Hebreeuws: de voertaal van het Oude Testament.
 - b. Aramees: de voertaal van het Oosten tot de tijd van Alexander de Grote
 - c. Grieks: de voertaal in de tijd van Jezus. Het gehele Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks.
- De Bijbel is geschreven in drie continenten: Azië, Afrika en Europa. Als je deze dingen bekijkt, zou het niet verwonderlijk zijn wanneer de inhoud van de Bijbel op zeer veel plaatsen met elkaar in strijd zou zijn en dat de verschillende schrijvers elkaar zouden tegenspreken. Maar de bijbelse schrijvers schreven over honderden onderwerpen in harmonie en samenhang, van Genesis tot Openbaring. Of, zoals F.F. Bruce schrijft: "Hier schreef één man in één continent in één taal onder één soort omstandigheid en daar schreef een andere man in een andere eeuw onder andere omstandigheden over hetzelfde onderwerp en toen die twee samen werden gebracht, vormden ze één geheel."

Belangrijk is nog te vermelden, dat de schrijvers niet wisten dat hun schrijven zou worden samengebracht tot één boek, namelijk de Bijbel.

b. De Bijbel is uniek door zijn verspreiding en invloed op overige literatuur

1. Verspreiding van de Bijbel
De Bijbel is een bestseller. Het is het meest verkochte en verspreide boek ter wereld. In 1950 waren er ongeveer 20 miljoen Bijbels en bijbelgedeelten verspreid over de gehele wereld. In 1970 waren dat er al 170 miljoen en in 1976 waren er over de gehele wereld 335 miljoen gedistribueerd. Waarom? Omdat de Bijbel een boodschap heeft voor ieder mens, waar ter wereld hij of zij ook leeft.
2. Invloed op overige literatuur
Wanneer we iedere Bijbel die er is zouden vernietigen, dan nog zouden we de inhoud opnieuw kunnen samenstellen aan de hand van aanhalingen in veel literatuur, waarin op één of andere manier over de Bijbel geschreven is. Er bestaan uitgebreide series bijbelse woordenboeken, encyclopedieën, etc. In de loop der eeuwen zijn er duizenden theologische werken geschreven over de Bijbel en zijn inhoud. Veel schrijvers halen de Bijbel aan en gebruiken delen ervan of de gedachten erachter voor hun eigen werken. Ook in de kunst en de dichtkunst vinden we de Bijbel en zijn inhoud terug. Waarom? Omdat de Bijbel en zijn boodschap een invloed hebben gehad op onze geschiedenis en nog altijd hebben, en ons de weg laten zien die wij als mensen moeten gaan in deze maatschappij.

c. De Bijbel is uniek in zijn vertaling

De eerste vertaling was de Septuaginta, een Griekse vertaling van het Hebreeuwse Oude Testament, in ongeveer 250 voor Christus. In de loop der eeuwen werden zowel het Oude als het Nieuwe Testament vertaald in zeer veel talen.

In 1477, het jaar dat de Delftse Bijbel uitkwam, was de Bijbel, of waren gedeelten van de Bijbel, vertaald in 33 talen. In 1804, toen er een begin werd gemaakt met het oprichten van

bijbelgenootschappen, waren dat in 71 talen. In 1900 in 485 talen, in 1950 in 1034. Volgens het jaarverslag 1999 van de United Bible Societies waren in 1999 vertaald: 902 gedeelten van de Bijbel, 960 testamenten (OT of NT) en 371 complete Bijbels. In totaal waren dus complete Bijbels of delen daarvan vertaald in 2.233 talen. Dit zijn er erg veel, maar er is nog een lange weg te gaan. Tot op dit moment zijn er meer dan 6.500 talen bekend.

Maar noem eens een boek, dat in zoveel talen vertaald is als de Bijbel. Dit bewijst niet dat de Bijbel Gods Woord is, maar het bewijst wel dat de Bijbel een boek is dat de moeite waard is om in uw boekenkast te hebben en nog meer dat het de moeite waard is om te lezen.

d. De Bijbel is uniek door zijn overlevering door de eeuwen heen

1. Aantal manuscripten

Voor het uitvinden van de boekdrukkunst (1450) werd de Bijbel of werden delen van de Bijbel met de hand overgeschreven. Men schreef op papyrus of op perkament. Dit materiaal heeft de eigenschap dat het na enige tijd vergaat en daarom moet de tekst voor die tijd weer overgeschreven worden. Deze manuscripten waren dus erg kwetsbaar.

Vandaar dat we vandaag de dag geen originele manuscripten van de Bijbel meer hebben, maar dat hebben we van zeer vele andere boeken uit die tijd ook niet. Het volgende diagram laat dat zien.

Schrijver	geschreven in	1e kopie	tussen-tijd	aantal
Caesar	100-44v. Chr.	900	1000	10
Livius	59v.-17n.Chr.		20	
Plato	427-347v.Chr.	900	1200	7
Tacitus	100 na Chr.	1100	1000	20
Plinius	61-113n.Chr.	850	750	7
Thucydides	460-400v.Chr.	900	1300	8
Herodotus	480-425v.Chr.	900	1300	8
Sophocles	496-406v.Chr.	1000	1400	100
Lucretius	55-53v.Chr.		1100	2
Euripides	496-406v.Chr.	1100	1500	9
Demostheneses	383-322v.Chr.	1100	1300	200
Aristoteles	384-322v.Chr.	1100	1300	5
Aristophanes	450-383v.Chr.	900	1200	10(1)

Wanneer we deze gegevens vergelijken met de manuscripten die we hebben van het Nieuwe Testament, dan zien we het volgende:

We bezitten meer dan 4000 manuscripten van het Griekse Nieuwe Testament. Enkele werden vrij kort na de oorspronkelijke tekst geschreven. De oudste tekst die we op dit moment bezitten is een fragment van het Johannes-evangelie (de John Rylands Papyrus), die dateert uit 130 na Christus, dus maar enkele tientallen jaren jonger dan het origineel.

Verder bezitten we manuscripten (1000) van talrijke oude vertalingen van het Nieuwe Testament en zijn er minstens 8000 manuscripten van de Latijnse Vulgata (vertaling van de Bijbel in het Latijn, 4e eeuw).

Nu zegt u misschien bij uzelf: "Zie je wel, men schreef de tekst over en in de loop van de jaren veranderde de tekst. De Bijbel is niet betrouwbaar."

Maar als u zo redeneert, dan heeft u over het hoofd gezien hoe men de tekst overschreef.

2. Nauwkeurigheid tijdens het overschrijven

De Joodse samenleving kende groepen mensen, wiens levenstaak het was de Joodse boekrollen en dus ook die van de Bijbel, over te schrijven. Sommige hiervan waren de

Essenen, de Talmudisten en de Masoreten. Zij schreven over volgens een speciale werkwijze en hadden een methode ontwikkeld om de tekst na afloop te kunnen controleren op fouten. Voor sommige groepen schrijvers maakte de fout van één enkele letter het manuscript onbruikbaar.

Nadat het overgeschreven was, werd het nieuwe manuscript als het meest betrouwbare beschouwd, omdat het oude makkelijk schilferde en er dus letters konden wegvallen. Deze oude manuscripten gingen meestal naar de scholen voor onderricht en als ze nog verder vergingen, werden ze met veel ceremonie begraven. Vandaar dat er geen originele manuscripten meer zijn.

Hoe nauwkeurig men overschreef kwam naar voren bij de vondst van de Dode Zee-rollen. Deze werden bij toeval ontdekt door een Bedoeïenenjongen, die op zoek was naar een verdwaalde geit in de buurt van de ruïne van Qumran bij de Dode Zee. De Dode Zee-rollen bevatten duizenden stukjes tekst van zowel bijbelse als niet-bijbelse boeken. Ook werd er een complete boekrol van Jesaja gevonden, die ons 1000 jaar dichter bij de originele tekst brengt dan de Masoretentekst die wij voor die tijd hadden. Interessant werd het natuurlijk toen men die twee teksten met elkaar ging vergelijken. De conclusie was dat er onderling geen noemenswaardige verschillen waren. Dit laat wel zien dat, wanneer er in 1000 jaar van overschrijven geen noemenswaardige verschillen gevonden worden, we mogen aannemen dat ook vóór die tijd erg nauwkeurig overgeschreven werd.

Hierover zegt een bekende geschiedkundige uit de eerste eeuw, Flavius Josephus, het volgende: "Niets kan beter bevestigd worden dan de echtheid van de geschriften die onder ons als geautoriseerd gelden. Zij kunnen niet het onderwerp van onenigheid zijn, want alleen dat wat de profeten eeuwen geleden schreven, onderricht door de inspiratie van God zelf, wordt door ons goedgekeurd.... Want wij bezitten niet een grote hoeveelheid boeken die niet met elkaar overeenstemmen, of die elkaar tegenspreken. We bezitten slechts tweeëntwintig boeken, die de verhalen van de gehele oude geschiedenis bevatten en die men terecht als goddelijk beschouwt; hiervan zijn er vijf geschreven door Mozes, die zijn wetten en de overlevering omtrent de oorsprong van de mensheid tot aan zijn dood bevatten. De profeten schreven in dertien boeken hetgeen in hun tijd geschiedde. De vier overige boeken bevatten gezangen ter ere van God en voorschriften voor het gedrag in het mensenleven. In al de voorbijgeane eeuwen heeft niemand de vermetelheid gehad eraan toe te voegen of ervan af te doen, of er een verandering in aan te brengen, want het is vanzelfsprekend geworden voor alle Joden....te geloven, dat deze boeken de goddelijke leer bevatten. erbij te volharden, en indien nodig, bereid te zijn voor hen te sterven....Wij hebben deze boeken ontvangen door de inspiratie van God. Maar wat betreft de andere boeken die samengesteld zijn sedert de tijd van Artaxerxes (de apocriefe boeken), deze worden niet een dergelijk geloof waardig geacht." Philo van Alexandrië, een tijdgenoot van de apostelen, getuigde eveneens: "De Joden zouden liever tienduizendmaal sterven dan dat ze zouden toelaten dat een enkel woord van hun schriften veranderd zou worden." (2)

e. De Bijbel is uniek omdat geen boek ter wereld zo is aangevallen als de Bijbel.

1. Pogingen tot vernietiging en tegenwerking.

In 303 na Chr. gaf keizer Diocletianus het bevel de christenen en hun heilige boeken te vernietigen. Maar zijn opvolger Constantijn maakte van het christendom een wereldgodsdienst en dus waren de christenen vrij van vervolging. Verder gaf opdracht om 50 perfecte kopieën van de Bijbel te vervaardigen.

In 380 na Chr. werd het christendom een staatsgodsdienst en de Bijbel werd vertaald in het Latijn.

Er dreigde een nieuw gevaar, namelijk dat de Bijbel een boek zou worden voor de upper class, want de gewone man kende geen Latijn. Toen volgden de donkere dagen van het christendom.

Totdat in de 14e eeuw iemand op het idee kwam om de Bijbel te vertalen vanuit het Latijn in het Engels. Deze man was John Wycliffe; hij werkte samen met een team mensen 15 jaar aan de vertaling van de Bijbel, en het met de hand overschrijven. Toen hij echter klaar was, werden diegenen die de Bijbel in het Engels lazen vervolgd en hun leven eindigde op de brandstapel. In 1384 stierf John Wycliffe. Maar nog kreeg hij geen rust. Bijna 100 jaar na zijn dood werd zijn lichaam opgegraven en verbrand en zijn as werd verspreid. Dit alles uit haat tegen deze man.

In 1483 werd in Eisleben in Duitsland een baby geboren, die zou uitgroeien tot een man, die net als Wycliffe, vervolgd zou worden. Een man die een enorme invloed zou hebben op het geestelijk leven in Europa. Die man was Maarten Luther. Ook hij ging de Bijbel vertalen, en wel in het Duits. Hij had het voordeel dat de boekdrukkunst reeds was uitgevonden. In 1536 werd in Brussel iemand verbrand omdat hij de Bijbel uit het Hebreeuws en Grieks in het Engels had vertaald en uitgegeven. Deze man was William Tyndale. Voor hij stierf riep hij uit: "God, open de ogen van de koning van Engeland." Zeventig jaar na zijn dood kwam er in Engeland een koning aan de macht, die James heette. Hij gaf opdracht de Bijbel te vertalen voor het gewone volk. Tot op heden is dit de meest bekende Engelse vertaling, namelijk de King James-versie.

Zo zouden we eindeloos door kunnen gaan. Vele malen heeft de doodsklok over de Bijbel geluid. Maar de Bijbel bleef staan als een rots in de branding. Toeval? Geenszins.

2. Pogingen om onbetrouwbaarheid aan te tonen.

Critici beweerden dat er nooit Hethieten geleefd hadden, ondanks het feit dat ze in de Bijbel 46 keer genoemd worden. Maar latere opgravingen toonden ons 1200 jaar beschaving van de Hethieten. Critici zeiden dat Mozes nooit de eerste vijf boeken van de Bijbel heeft kunnen schrijven, er was immers in zijn tijd nog geen schrift. Maar later ontdekten men schrift dat terug gaat tot de tijd van Abraham.

Critici zeiden dat de muren van Jericho niet naar buiten konden vallen, zoals de Bijbel het beschrijft en dus was het verhaal een mythe. Maar in 1930-1936 groef professor John Garstang Jericho op en kwam samen met andere geleerden tot de conclusie dat de muren inderdaad naar buiten zijn gevallen en dat de stad verbrand werd voordat deze geplunderd werd. Critici zeiden dat Lucas historisch onbetrouwbaar is als hij spreekt over een Quirinius als landvoogd. Volgens hen is er nooit een volkstelling geweest gedurende deze periode en was Quirinius geen landvoogd. Latere opgravingen brachten aan het licht dat er wel volkstellingen plaatsvonden en dat Quirinius tweemaal landvoogd is geweest en wel in de genoemde tijd.

Sir William Ramsay, een autoriteit op het gebied van de oudheid, was ervan overtuigd dat de Bijbel, en vooral het boek Handelingen van Lucas, onbetrouwbaar was. Als jong professor begon hij persoonlijk een studie van de oude Palestijnse ruïnes. Overtuigd van zijn eigen standpunt, verwachtte hij veel tegenstrijdigheden tussen de Bijbelse geschiedenis en de archeologische vondsten te ontdekken. Na jaren van studie werd hij echter gedwongen zijn ideeën te herzien.

Zijn vondsten bevestigden de Bijbelse geschiedenis steeds opnieuw. Hij werd er volledig van overtuigd dat de Bijbel Gods Woord is. In de bekendmaking van zijn zienswijze aan de wereld zegt hij: "Ik ben van mening dat de geschiedenis die Lucas geschreven heeft niet te overtreffen is in betrouwbaarheid....Je kunt Lucas' woorden draaien en keren, maar ze doorstaan het meest kritische onderzoek en de strengste analyse." (Sir William Ramsay, *Luke the Physician*, blz. 177-179) (3)

f. De Bijbel is uniek door zijn inhoud

1. Profetie

De Bijbel geeft profetieën over volken, landen en steden. De Bijbel geeft ook profetieën over de komende Messias. In het Oude Testament vinden we meer dan 300 profetieën over de komende Messias, die allemaal vervuld zijn of nog vervuld moeten worden in de persoon van Jezus Christus. In de Griekse en Latijnse literatuur vinden we nergens duidelijke profetie. Voorbeelden van profetie zijn:

a. Val van Tyrus

"Zie, Ik zal u, Tyrus! Vele volken stuw Ik tegen u op, zoals de zee haar golven opstuwt. Die zullen de muren van Tyrus vernielen en zijn torens omverhalen, ook het puin zal Ik eruit wegvegen en het maken tot een kale rots. Een droogplaats voor netten zal het worden midden in de zee. Zie, tegen Tyrus breng Ik vanuit het noorden Nebukadnezar, koning van Babel,.....uw muren zullen ze omverhalen, uw kostbare huizen afbreken, uw stenen balken en puin zullen zij in het water werpen. Ja, alle vorsten der zee zullen zich in schrik hullen." (Ezechiël 26, 590 voor Christus)
In 573 voor Christus nam Nebukadnezar, na een beleg van 13 jaar, Tyrus in. Maar de inwoners vluchtten naar het gedeelte van de stad dat op het eiland lag en lieten niets van waarde achter in de stad. Nebukadnezar kon verder niets doen en keerde naar Babel terug. Maar in 332 voor Christus nam Alexander de Grote de stad en het eiland in. Hij loste de militaire problemen op door een dam te bouwen van een kilometer breed naar het eiland toe. Om deze dam te bouwen gebruikte hij stenen en balken en zelfs het puin uit de stad. Andere steden werden toen zo bang, dat ze zich zonder verzet overgaven.

b. Val van Babel

"Babel zal in eeuwigheid niet meer bewoond worden, noch bevolkt zijn van geslacht tot geslacht, geen Arabier zal daar zijn tent opslaan, geen herders zullen daar legeren, maar de wilde beesten zullen daar legeren" (Jesaja 13, 712 voor Christus)
Deze geweldige stad viel in 538 voor Christus. Er woont nu niemand meer. Je vindt er alleen maar wilde dieren.

c. Messiaanse profetieën, die door Jezus Christus vervuld werden

	<u>profetie</u>	<u>vervulling</u>
maagdelijke geboorte	Jesaja 7:14	Lucas 1:26-37
geboorteplaats	Micha 5:1	Mattheüs 2:1-6
afstammeling David	Jesaja 9:6	Lucas 1:26-33
als baby naar Egypte	Hosea 11:1	Mattheüs 2:14
intocht Jeruzalem	Zacharia 9:9	Mattheüs 21:9
mishandeling	Jesaja 53:7-8	Mattheüs 26:51-56

2. Geschiedkundig

In de geschiedkundige overlevering van Egypte, Babel, Assyrië, Griekenland en Rome zoeken we tevergeefs naar zo'n duidelijke nationale overlevering van stam- en familieoorsprong als we vinden in het Oude Testament. Ook in India en China treffen we die niet aan.

3. Personen

De Bijbel is een boek dat heel openhartig schrijft over de zonden en tekortkomingen van zijn hoofdfiguren. Dit in tegenstelling tot veel andere godsdienstige literatuur, waarin de "helden" vaak mooier worden afgeschilderd dan ze zijn. De Bijbel geeft de personen precies zo weer als ze zijn. M. von Niebuhr, die de Bijbelse tekst vergeleek met de bronnen van de Assyrische en Babylonische geschiedenis, merkte op: "In het Oude Testament komt geen enkele patriottische leugen voor, het verbergt of bedekt nooit de

ellende van het volk welks geschiedenis het beschrijft. Wat dat betreft heeft het Oude Testament een unieke plaats tussen alle geschiedenisboeken, zijn waarheidsgetrouwheid is ongeëvenaard, zelfs in de ogen van hen die niet geloven in de goddelijke inspiratie. En men moet ook toegeven dat het Oude Testament uiterst nauwkeurig is." (R. Niebuhr, aangehaald in Saphir, pag. 352-353)

g. De Bijbel is uniek door zijn actualiteit

Er zijn duizenden boeken geschreven die binnen één generatie totaal vergeten waren. Slechts enkele boeken is het lot beschoren dat ze wat langer gelezen worden. Maar hoeveel boeken uit bijvoorbeeld de Middeleeuwen worden nog regelmatig en met zeer veel interesse gelezen door een groot en breed publiek? En als dat al zou gebeuren, is dat dan uit historische interesse of vanwege de actualiteit?

Waarom is de Bijbel dan niet zomaar een "oud boek"? Waarom wordt de Bijbel door miljoenen mensen verslonden? Uit historische interesse of omdat die mensen het belang van de Bijbel in de tegenwoordige tijd zien? De Bijbel werd duizenden jaren geleden geschreven, bijna geheel door mensen die deel uitmaakten van een onopvallend volkje in het Midden-Oosten in een drietal talen, waarvan geen meer gesproken wordt. Hoe kan zo'n boek die miljoenen mensen boeien?

De Bijbel is een boek dat in elke periode van de wereldgeschiedenis past. Miljoenen mensen, door alle eeuwen heen, hebben op dat boek geteerd en gesteund en zijn er door geholpen en bemoedigd. Je zou verwachten dat dat verminderde naarmate de wetenschap en de techniek voortschreden, maar het tegendeel is waar: de verspreiding van de Bijbel is alleen maar toegenomen. Gedurende de laatste wereldoorlog was er een soldaat, die voor het eerst de Psalmen las. Hij was ervan overtuigd, dat ze kort geleden waren verschenen en hij verbaasde zich erover, dat de pers nergens melding maakte van zo'n uitzonderlijke en actuele schrijver.

Velen hebben uit eigen ervaring getuigd dat de Bijbel altijd nieuw en verfrissend blijft. Toen men Daniël Webster vroeg van welk Bijbelgedeelte hij het meeste hield antwoordde hij: "Van dat gedeelte dat ik het laatst gelezen heb".

De actualiteit van de Bijbel is ook universeel. Geen ander boek wordt zo door mensen van iedere klasse, leeftijd, opleiding of nationaliteit gelezen. Net zo min als ontwikkelde mensen over het algemeen plezier zullen beleven aan een kinderboek zullen kinderen veel hebben aan een belangrijk wetenschappelijk werk. Maar de Bijbel is anders. Terwijl kleine kinderen de verhalen en de lessen uit de Bijbel kunnen bevatten, verwonderen geleerden zich over de diepzinnigheid van zijn inhoud.

h. De Bijbel en zijn morele karakter

Zowel christenen als niet-christenen hebben erkend dat de klassieke werken van de antieke beschaving en de "heilige" oosterse boeken geestelijk dor zijn, en soms zelfs opvallen door hun grove immoraliteit. Prof. Max Muller durfde de boeken van de Hindoes niet letterlijk te vertalen om niet aangehouden te worden wegens het publiceren van pornografie. Er is een niet te overbruggen morele kloof tussen de Bijbel enerzijds en welke religieuze geschriften dan ook anderzijds. Het unieke van de Bijbel zit hem hierin dat hij een systeem van moraliteit onderwijst dat radicaal indruist tegen het normale besef van de mens. Een moraal die bijvoorbeeld inhoudt dat we onze vijanden moeten liefhebben en wél moeten doen aan degenen die ons haten en vervolgen, die inhoudt dat een wellustige blik overspel en haat moord is, kan bepaald uniek genoemd worden.

De Bijbel is ongetwijfeld door mensen op schrift gesteld. En toch hebben de mensen zo totaal anders geschreven dan mensen dat tot dan altijd hebben gedaan. De mensen beschrijven zichzelf doorgaans niet zo ongunstig als in Romeinen 3:10-23 gebeurt ("er is niemand die doet wat goed is, zelfs niet één") Ook vertellen ze niet zo gemakkelijk hoe ze zonder slag of stoot door de duivel overwonnen werden (Genesis 3). En welke mensen

zouden ooit een hel hebben uitgedacht als straf voor zonde en ongeloof, of een eeuwige gelukzaligheid hebben verzonnen voor schuldigen, die zonder de geringste eigen verdienste, door pure genade, zijn ontheven van een straf die ze hebben verdiend? Normaal zoekt de mens Gods gunst altijd als een beloning voor zijn "goed-zijn"; zijn religie is altijd een recept ter verbetering van karakter en gedrag. Die gedachte is volkomen vreemd aan de Bijbel, waarin mensen - door God gedreven - verkondigen, dat het verlost worden genade is, een geschenk van God, Die verloren mensen redden wil; dat de mens hopeloos verloren is en niets anders voor zijn redding kan "doen" dan geloven in Jezus Christus.

Dat brengt ons meteen bij het laatste punt van onderscheid aan; een punt dat ons nog veel meer dan de andere acht laat zien hoe uniek de Bijbel is, namelijk: de boodschap van de Bijbel.

i. De Bijbel is uniek vanwege zijn boodschap

Wanneer we de boodschap van de Bijbel vergelijken met die van andere wereldgodsdiensten, dan zien we dat deze zich op tenminste twee punten onderscheidt:

1. De vele wereldgodsdiensten leren ons dat wij, mensen, God moeten proberen te bereiken door onze eigen inspanning, zoals het leven volgens bepaalde wetten, het eindeloos opzeggen van gebeden, het volbrengen van bepaalde rituelen, enz. Maar zelfs dan kun je er niet zeker van zijn dat je God zult bereiken en in contact met Hem kunt komen. De Bijbel daarentegen leert ons dat het God behaagd heeft om Zichzelf te openbaren aan de mensen. Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament lezen we dat God het initiatief nam om de mens te ontmoeten. Denk maar eens aan de roeping van Abraham (Genesis 12), de uittocht uit Egypte (Exodus 13:17 e.v.) en de verbondssluiting op de Sinai (Exodus 19). God openbaarde zichzelf door Zijn schepping, door de profeten in het Oude Testament en uiteindelijk door Zijn Zoon Jezus Christus. Vooral in dit laatste komt Gods verlangen om contact te hebben met de mensen sterk naar voren.
2. De Bijbel is het enige boek, dat een werkelijke oplossing geeft voor het grootste probleem van de mensheid, namelijk de zonde en de gevolgen daarvan. In de Bijbel komt naar voren, dat wij door de zonde gescheiden zijn van God, zodat we Hem niet kunnen ervaren en leren kennen. Ook zien we dat God het initiatief neemt om te zorgen voor een oplossing van het probleem van de zonde en die oplossing vinden we in de persoon van Jezus Christus. Hij is de centrale figuur in de Bijbel, de God-Mens die op aarde kwam, die leefde zoals u en ik, maar zonder te zondigen. Uiteindelijk stierf Hij aan een kruis in uw en mijn plaats. Hierdoor werd het mogelijk om weer in relatie met God te leven.

Tenslotte eindigen we met een aanhaling van Kenyon die schrijft: "De christen kan de hele Bijbel in zijn hand nemen en zonder vrees of aarzeling zeggen, dat hij daarin het ware Woord van God vasthoudt, dat zonder wezenlijk verlies door de eeuwen heen van geslacht op geslacht is overgedragen". (4)

Hoofdstuk 2: Geloofszekerheid

Zeker zijn dat je voor eeuwig behouden bent is voor veel mensen een moeilijk punt. Veel christenen tobben met de gedachte: "ben ik wel een kind van God?" Vooral voor mensen die niet een soort "Paulusbekering" hebben meegemaakt, mensen met een christelijke opvoeding en achtergrond, is dit vaak een probleem.

Je geloofsachtergrond speelt daar dus in mee.

Sommigen vragen zich af of je wel een persoonlijke keuze *kunt* maken voor Jezus Christus in antwoord op de oproep van het Evangelie. Anderen "nemen Jezus aan", maar verwachten dan één of andere bijzondere ervaring. Als die dan uitblijft, blijft men met de vraag zitten of men nu wel of niet een kind van God geworden is.

Soms raakt men aan het twijfelen als - na een bewuste geloofsstap - de innerlijke verandering niet zo blijvend is als men verwachtte. Dat speciale gevoel van het begin is weg, de neiging om te zondigen terug. "Was het wel echt, ben ik eigenlijk wel een kind van God?". Sommige mensen zijn er het ene moment van overtuigd dat God hen aangenomen heeft, omdat ze het voelen, blijdschap ervaren, maar als er op een ander moment niets gevoeld wordt, menen ze dat ze toch geen kind van God zijn.

En hoe zit het met de uitverkiezing? Heeft God je uitverkoren? Hoe weet je dat dan?

Zo kan de vraag naar geloofszekerheid op allerlei manieren spelen.

Wij geloven - en dat is het uitgangspunt voor deze les - dat je wel degelijk zekerheid mag hebben met betrekking tot je relatie met God. Die zekerheid komt niet voort uit iets wat wij doen, onze prestatie, maar berust op wie God is, op wat Hij gedaan heeft en doet, op de duidelijke uitspraken van God in de Bijbel en op het werk van de Heilige Geest.

In deze les willen we stap voor stap onderzoeken wat de Bijbel daarvan zegt en wat dat voor ons betekent.

Als leidraad gebruiken we de bijbelse inhoud en betekenis van het begrip "geloven" of "geloof".

Wat verstaan we in het dagelijks spraakgebruik onder "geloven"? Houdt "geloven" ook "zeker weten" in?

Het woordenboek (Wolters/Koenen) noemt bij "geloven":

1. vertrouwen stellen in iemand of iets;
2. het geloof hebben, gelovig zijn;
3. vast vertrouwen in het bestaan van iemand of iets;
4. voor waar houden op gezag van een ander;
5. menen, aannemen, denken.

Zoals je ziet een heel scala aan betekenissen. In het dagelijks spraakgebruik kom je zeker de laatste betekenis nogal eens tegen: "Ik geloof dat het zo is, maar ik weet het niet zeker". In die zin wordt de term in de Bijbel in ieder geval niet gebruikt! In de daarvóór genoemde betekenissen wel.

Soms zeggen mensen "Ik kan niet geloven", maar is dat echt zo? In het dagelijks leven gelooft ieder mens!

Bijvoorbeeld: We geloven het journaal, wat je leert op school, veel van wat anderen je vertellen, wat je leest in boeken, de krant, etc.

We weten geweldig veel dingen *zéker*, enkel op grond van de informatie die tot ons komt, vaak niet uit eigen waarneming. Door ons "geloof" zijn we zeker van allerlei feiten, bijvoorbeeld uit de geschiedenis, over sterren en planeten en noem maar op.

1. Geloven is voor waar houden wat iemand zegt

Deze betekenis van "geloven", namelijk: voor waar houden wat via bepaalde informatie tot ons komt, vinden we ook in de Bijbel.

Het gaat dan om de informatie die in het Evangelie tot ons komt.

Romeinen 10:13-17.

13 *want: al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden.*

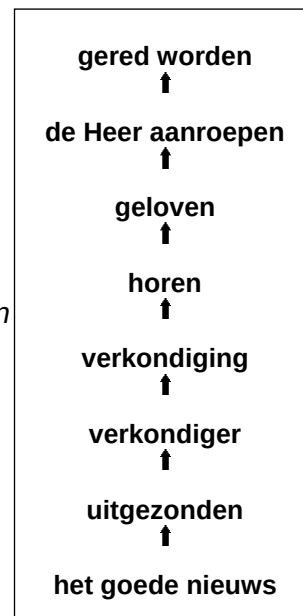
14 *Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in wie zij niet geloofd hebben? Hoe geloven in Hem, van wie zij niet gehoord hebben? Hoe horen zonder prediker?*

15 *En hoe zal men prediken zonder gezonden te zijn? Gelijk geschreven staat: Hoe liefelijk zijn de voeten van hen, die een goede boodschap brengen.*

16 *Maar niet allen hebben aan het evangelie gehoor gegeven. Want Jesaja zegt: Here, wie heeft geloofd wat hij van ons hoorde?*

17 *Zo is dan het geloof uit het horen, en het horen door het woord van Christus.*

Om te kunnen geloven moet je dus "horen", namelijk de verkondiging van Christus, het Goede Nieuws.

Johannes 20:31

maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam

Uit deze tekst zie je dat:

- God wil dat mensen geloven
- Hij wil dat opdat mensen leven
- de inhoud van het geloof Jezus Christus, de Zoon van God is
- het geloof voortkomt uit het horen van het Evangelie⁴

Toch geloof je in het dagelijks leven niet alles wat je hoort of wat via de media tot je komt. Je hecht meer waarde aan wat de één zegt dan aan wat de ander zegt, en je gelooft bijvoorbeeld eerder de ene omroep of krant dan de andere.

Waar hangt het dan van af of je iets al dan niet kunt geloven?

Uiteraard van de betrouwbaarheid van de bron! Iemand die bewezen heeft betrouwbaar te zijn, die is "geloofwaardig". Als *die* iets vertelt geloof je het.

Voorbeeld: Stel dat je in een volle kerk zit en iemand rent naar binnen en schreeuwt "brand, brand!". Iedereen gaat naar buiten, en daar staat de man die "brand!" geroepen heeft te lachen en zegt dat het maar een grapje was. Als je tien minuten later weer in de kerk zit en de man komt opnieuw al "brand" schreeuwend binnen, is er niet veel kans dat je hem gelooft. Hij is onbetrouwbaar gebleken.

Dit kun je ook toepassen op de Bijbelse boodschap. De boodschap van het Evangelie is een boodschap van God. Het is Zijn boodschap aan de mensen. Welnu, als je in staat bent om betrouwbare mensen te geloven, dan ben je zeker in staat om God te geloven, van wie de Bijbel zegt dat Hij niet liegen kan (Hebr.6:18).

Zo staat het ook in de volgende tekst:

1 Johannes 5:9 t/m 13

- 9 *Indien wij het getuigenis der mensen aannemen, het getuigenis van God is meerder, want dit is het getuigenis van God, dat Hij van zijn Zoon getuigd heeft.*
- 10 *Wie in de Zoon van God gelooft, heeft het getuigenis in zich; wie God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, omdat hij niet geloofd heeft in het getuigenis, dat God getuigd heeft van zijn Zoon.*
- 11 *En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon.*
- 12 *Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.*
- 13 *Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt.*

Let op, in v.9 wordt een vergelijking gemaakt tussen de geloofwaardigheid van een menselijk getuigenis en het getuigenis van God. Als we mensen kunnen geloven, dan zeker God. Als iemand zegt: "ik kan God niet geloven", maakt hij eigenlijk God eigenlijk tot een leugenaar (v.10).

Vers 11/12 gaat over de inhoud van het getuigenis, van het evangelie: nieuw leven in en door Jezus Christus. In vers 13 staat niet "hoopt te krijgen" maar "weet". Je mag zeker zijn van het eeuwige leven. De Bijbel stelt dat hier heel nadrukkelijk, zoals trouwens ook op veel andere plaatsen.

2. Geloven is een daad

Het geloven is echter niet alleen voor waar houden wat iemand zegt. Daar begint het wel mee, maar het is meer dan dat. Het is ook *handelen* naar aanleiding van wat je gelooft. Geloven is een daad, niet een theorie die je aanhangt.

Enkele voorbeelden uit het dagelijks leven:

- * Je staat op het station in Utrecht vóór de trein naar Amsterdam; het is het juiste perron en de goede trein. Je kunt de hele dag op het perron staan te geloven dat deze treinen naar Amsterdam gaan, als je niet instapt, kom je er nooit.
- * Je kunt geloven dat een bepaald medicijn helpt tegen je kwaal. Als je het niet inneemt, doet het medicijn niets.
- * Als je dorst hebt en er staat een glas water voor je, dan helpt het pas voor de dorst als je het neemt en opdrinkt.
- * Je kunt geloven dat de stoel je houdt, als je er niet op gaat zitten heb je niets aan dat geloof.

Geloof wordt dus pas echt door een daad.

Vergelijk daarmee het volgende vers. De onderstreepte woorden laten zien dat geloof ook een handeling met zich mee brengt:

Johannes 7:37,38

Indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke! Wie in Mij gelooft, gelijk de Schrift zegt.

Openbaring 22:17

En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet.

Johannes 1:12

Doch allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die in zijn naam geloven;

En in **Genesis 45:26 t/m 28** zie je dat zodra Jakob door de feiten overtuigd was dat Jozef leefde, hij in actie kwam en op weg ging.

Het is dus niet genoeg om alleen voor waar te houden wat het Evangelie zegt, je moet ook durven "instappen". God biedt het heil aan. Het is een geschenk, gratis, maar niet goedkoop. Het heeft Hem alles gekost. Dat heil houdt alles in wat je nodig hebt: vergeving van zonden, rechtvaardigmaking, verzoening, eeuwig leven. God biedt het aan. Als dit tot je doordringt dan mag je als het ware je hand uitsteken en het aanpakken. Je mag God ervoor danken. Door dat te doen heb je het je toegeëigend. Dat aanpakken, die toe-eigening is essentieel. Dat heeft met je wil te maken, met een keuze. Het is een antwoord dat je geeft op Gods roepstem. Het gelovig aannemen is geen verdienste. Evenmin als een bedelaar kan opscheppen over de hand waarmee hij een aalmoes ontvangt, evenmin kunnen wij dat over onze "geloofshand" waarmee we Gods heil, Jezus Christus, aanvaarden.

3. Geloven is je toevertrouwen aan een persoon

We komen nu tot de derde betekenis van het begrip "geloven", waarmee we in het hart van het bijbels denken hierover zijn: geloven is uiteindelijk "je helemaal toevertrouwen aan een persoon", namelijk aan God, aan Jezus Christus.

Bijbels geloven richt zich niet in de eerste plaats op *waarheden* over God, maar op *Hem zelf*. Het is komen tot Hem, je geheel op Hem verlaten, Hem volkomen betrouwbaar achten, en daarom, om wie Hij is, je totaal aan Hem toevertrouwen.

Deze vorm van geloven is niet alleen van toepassing bij het "gelovig worden", maar blijft actueel elke dag van je leven.

Heel belangrijk daarbij is het beeld dat je van Jezus Christus, van God, hebt. Dat bepaalt in hoeverre je jezelf echt helemaal aan Hem durft toe te vertrouwen.

Het belangrijkste voorbeeld uit de Bijbel is Abraham:

Genesis 15:6

En Hij geloofde in de HERE, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid.

Abraham kreeg een belofte van God. De vervulling daarvan was menselijkerwijs gesproken onmogelijk. Abraham stond voor de keus: volg ik mijn aardse verstand of vertrouw ik op God. Toen hij echter bedacht hoe machtig God was, hoe groot en betrouwbaar, stelde hij zijn vertrouwen helemaal op Hem, op Zijn belofte. Op grond daarvan rekende God hem rechtvaardig. Hij was van zichzelf niet rechtvaardig, maar God *rekende* hem rechtvaardig. Dat was een genadedaad van God.

Abraham is daarmee een voorbeeld geworden voor allen die hun geloof vestigen op God. De kracht van zijn geloof lag niet in hem zelf, maar in wie God was, in de almacht van God. (Vergelijk Hebr.11:11, 18)

Romeinen 4:17-22

17 gelijk geschreven staat: Tot een vader van vele volken heb Ik u gesteld – voor het aangezicht van die God, in wie hij geloofde, die de doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept.

18 En hij heeft tegen hoop op hoop geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden, volgens hetgeen gezegd was: Zo zal uw nageslacht zijn.

19 En zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en dat Sara's moederschoot was gestorven;

20 maar aan de belofte Gods heeft hij niet getwijfeld door ongeloof, doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf Gode eer,

21 in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen.

22 Daarom [ook] werd het hem gerekend tot gerechtigheid.

Let op enkele kernpunten:

- hij vertrouwde op God (geloof richt zich op een persoon, v.17)
- die de doden levend maakt en in het leven roept wat niet bestaat (v.17). Dat was het beeld van God dat Hij had, zo'n God kon ook uit een krachteloos en onvruchtbaar mens wel een kind verwekken!

- *zoals hem was beloofd* (v.18) Zijn geloof was gefundeerd op Gods woord.
- *beweest zo eer aan God* (v.20). God vertrouwen is geen verdienste, maar eert God.
- *Hij was ervan overtuigd dat God bij machte was te doen wat hij had beloofd* (v.21). Geen groot geloof, maar geloof in een grote God!

Zo mag ook jij je geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Here, uit de doden opgewekt heeft. Laat ook jouw geloof bepalen door wie God is. De macht en majesteit van God zie je onder andere uit de opstanding van Jezus Christus. Vergelijk Efeziërs 1:19 en 20.

Geloven begint dus bij God, bij wie Hij is, zoals Hij zich geopenbaard heeft door Zijn woord, en in het bijzonder in Jezus Christus. Je mag met heel je persoon "amen" zeggen op Gods woord. Dat doe je niet alleen met je verstand, daar is heel je mens-zijn bij betrokken. Geloven doe je met je hart, met je wil, je verstand en je gevoel.

1. Geloof en gevoel

"En als ik het nu niet voel, hoe weet ik het dan zeker?"

Geloof gaat niet buiten ons gevoel om, het betreft onze hele persoon. De zekerheid van het geloof berust echter niet in ons gevoel. De zekerheid van ons geloof berust in God, in wie Hij is, in Zijn belofte, in de betrouwbaarheid van Zijn woord, in Zijn verzoenend werk door Jezus Christus.

Als wij voldoen aan de voorwaarde die God stelt, namelijk het evangelie aanvaarden en ons tot God keren, ons toevertrouwen aan Jezus Christus, Hem uitnodigen in ons leven als Verlosser en Heer, Zijn naam aanroepen (Rom 10:13), dan mogen wij op grond van Gods woord zeker zijn van een herstelde relatie met God.

Romeinen 10:13

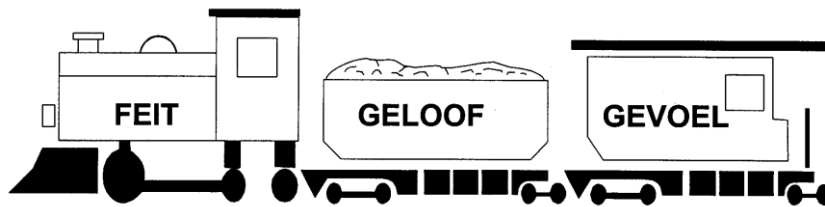
al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden.

Geloven is dus een antwoord op Gods openbaring door Zijn Woord, het richt zich op Hem die volkomen betrouwbaar is. Je ontvangt het heil van God dan ook niet op grond van je geloofsprestatie, maar op grond van Zijn liefde, van Zijn wil om te vergeven, geopenbaard in Jezus Christus en in Zijn Woord. Het geloof is alleen maar je uitgestoken hand, je "amen" op Gods Woord.

Je hele persoon is betrokken bij geloven. Als je de verschillende gebieden van je persoonlijkheid wilt onderscheiden dan kun je dat als volgt doen:

verstand	-	daarmee overdenk je de boodschap van God die tot je komt en onderzoek je het; je onderzoekt de feiten
wil	-	daarmee besluit je of je je wilt toevertrouwen aan Jezus Christus als je Verlosser en Heer. Je wil hangt samen met geloven ("geloof" bij het treintje)
gevoel	-	dat is voor ieder mens anders. Het gevoel is een reactie op gebeurtenissen, en kan door veel dingen beïnvloed worden. Hoewel je gevoel niet bepalend is voor je geloofszekerheid, mag je wel verwachten dat God aan jou Zijn rust en vrede zal schenken door Jezus Christus.

De illustratie van het treintje kan helpen de verhouding tussen feit, geloof en gevoel duidelijk te maken.

De locomotief vertegenwoordigt dat waar je geloof zich op richt, God en Zijn Woord en Zijn openbaring in Christus ("feit").

Het eerste wagonnetje staat model voor je geloof. De locomotief trekt de wagon, en niet omgekeerd. Het geloof richt zich dus op "feit".

Het achterste wagonnetje is je gevoel. Het hoort er helemaal bij, maar je geloof is niet in de eerste plaats daarvan afhankelijk. Gevoel volgt als reactie op feit en geloof. De locomotief kan met of zonder de wagon rijden. Maar het is zinloos te proberen de trein door de wagon te laten trekken. Op een zelfde manier moet je oppassen dat je gevoel niet bepalend is voor de zekerheid van je geloof.

5. Zeker weten

Tot nu toe hebben we vooral gekeken naar de betekenis van geloven in de Bijbel. Je kunt de vraag van geloofszekerheid ook van een andere kant benaderen. Veel mensen zijn niet zeker van hun heil omdat ze menen dat ze te zondig zijn, te weinig zondebesef hebben ervaren, dat ze het niet zullen volhouden of noem maar op.

Dan is het belangrijk te benadrukken dat de Bijbel nergens leert dat de vergeving van zonden, eeuwig leven, het kinschap van God enzovoort afhankelijk van ons, van ons zondebesef, van de mate van ons berouw, van de vraag of we het volhouden als kind van God te leven. Het berust op Gods genade, en het fundament is het volbrachte werk van Christus.

Er zijn veel teksten die dat benadrukken, zoals Efeze 2:8, Handelingen 15:11, Romeinen 3:21-28 en nog vele andere, zoals onderstaande tekst in Hebreeën.

Hebreeën 10:19-23

19 Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus,

20 langs de nieuwe en levende weg, die Hij ons ingewijd heeft, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees,

21 en wij een grote priester over het huis Gods hebben,

22 laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water.

23 Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw.

Let op hoe duidelijk hier staat dat je enkel op grond van het bloed van Christus tot God mag naderen, in volle verzekerdheid des geloofs, niet "een vast gevoel". Op grond ook van het priesterschap van Christus en van Gods betrouwbare belofte!

6. God bevestigt Zijn relatie met ons

Wanneer je Jezus Christus als je Verlosser en Heer hebt aangenomen en door genade kunt zeggen: "Ik ben een kind van God", dan mag je weten dat God Zijn unieke relatie met jou bevestigt.

God bevestigt Zijn relatie met ons onder andere door:

- a. Het getuigenis dat van buiten komt: het Woord van God.

Daarover is in het voorgaande gesproken. Denk aan o.a. 1 Joh.5:10-13 en Romeinen 10:13-17.

- b. Het getuigenis van binnenuit: de Heilige Geest.
Paulus schrijft aan de Romeinen *de Geest zelf verzekert onze geest dat wij Gods kinderen zijn* (Rom.8:16), door overtuiging, door innerlijke rust en vrede. Soms ineens, soms als een geleidelijk proces.
- c. Getuigenis van een veranderd leven.
2 Corinthiërs 5:17
Daarom ook is iemand die één met Christus is, een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen.

Ook al besef je bij jezelf dat je nog niet bent wat je zou moeten zijn, als je terugkijkt op je leven dan zul je merken dat je door het leren kennen van Christus veranderd bent. Die verandering is een werk van God in je leven, het bevestigt dat God inderdaad in je leven gekomen is.

En hoe zit het dan met de uitverkiezing?

De uitverkiezing is Gods kant van de zaak. Als er in de Bijbel van uitverkiezing gesproken wordt is het bijna altijd in positieve zin. Nergens in de Bijbel lees je dat mensen die in willen gaan op Gods roepstem dat niet zouden kunnen omdat ze niet uitverkoren zouden zijn.

De Bijbel stelt nadrukkelijk dat God wil dat *alle mensen* gered worden (1 Timotheüs 2:4; Titus 2:11), dat God de *wereld* liefheeft opdat een *iedereen die in Hem gelooft* behouden wordt (Johannes 3:16), de zendingsopdracht heeft betrekking op *alle* volken (Mattheüs 28:19), en “laat wie dorst heeft komen, laat wie dat wil vrij drinken van het water dat leven geeft”, zonder beperking (Openbaring 22:17).

Mensen worden opgeroepen om zich met God te laten verzoenen (2 Corinthiërs 5:20). Over dit onderwerp valt nog veel meer te zeggen, maar het is niet het doel van deze les daar verder op in te gaan. Het enige dat we willen benadrukken is dat de uitverkiezing nergens bedoeld is als een belemmering om Jezus Christus te verkondigen of te aanvaarden.

7. Verwerkingsvragen

Enkele vragen om thuis over na te denken:

1. Ben ik er zeker van dat ik een kind van God ben?
Zo niet, wat ga ik doen om hierin verder te komen?
Zo ja, wat is de basis van mijn zekerheid?
2. Welke dingen of gebeurtenissen proberen mij aan het twijfelen te brengen?
3. Hoe kan ik mijzelf en anderen helpen om zekerheid in het geloof te krijgen of daarin te groeien?
4. Op welke gebieden in mijn leven moet ik leren om nog meer op God te vertrouwen?
Welke stappen ga ik zetten om dat nog meer te doen?

Hoofdstuk 3: De Gemeente

Wanneer de Bijbel spreekt over de gemeente, dan doet ze dat in het Nieuwe Testament in twee betekenissen. Ten eerste in een algemene betekenis. De gemeente is dan de universele gemeente. Alle Nieuw-Testamentische gelovigen van alle tijden en op alle plaatsen. Voorbeelden daarvan zien we vooral in de eerste drie hoofdstukken van de brief aan de Efeziërs. Die gemeente is in zekere zin onzichtbaar. In bijlage 1 is een aantal kenmerken opgenomen onder het kopje "Algemene Christelijke Kerk". Het Nieuwe Testament spreekt vaker over de gemeente in plaatselijke zin. Het gaat dan om de gelovigen van dat moment in die plaats, samen verenigd in een zichtbare gemeente. Naast de kenmerken van de universele gemeente in bijlage 1, staan ook de kenmerken van de plaatselijke gemeente.

Je zou kunnen zeggen dat iedere plaatselijke gemeente een uitingsvorm is van die ene universele gemeente.

In deze lessen bedoelen we met het woord gemeente primair de plaatselijke gemeente.

A. De gemeente als lichaam van Christus

We gaan uit van drie tekstgedeelten. Opvallend is dat in al deze tekstgedeelten het beeld van het lichaam onlosmakelijk verbonden is aan de gaven die iedere gelovige ontvangen heeft. Toch legt ieder bijbelgedeelte een geheel eigen accent.

1. Eenheid en verscheidenheid. 1 Corinthiërs 12

In de gemeente te Corinthe bestond een verkeerde opvatting over 'geestelijk zijn'. Men meende dat het uitoefenen van bepaalde, vooral "bovennatuurlijke", extatische gaven, een bewijs was van goed geestelijk leven. Vandaar dat de uitoefening van die gaven, ten koste van andere, erg op de voorgrond stond. Dat leidde tot een verkeerde omgang met elkaar, een chaos in de gemeente, en het ontbreken van werkelijk geestelijk leven.

Paulus schrijft de brief om deze (en andere) misvattingen recht te zetten.

Hij gebruikt als illustratie het beeld van het lichaam. Daarmee wil hij twee gedachten onderstrepen, namelijk die van eenheid en die van verscheidenheid.

v.12 - "gelijk het lichaam.....zo ook Christus"

Je zou verwachten: "....zo ook de gemeente", want daar spreekt Paulus over. Het feit dat er "Christus" staat, onderstreept de eenheid tussen Christus en Zijn gemeente. Christus is één met Zijn gemeente zoals het hoofd één is met het lichaam (vergelijk Handelingen 9:4 "Saul, Saul, waarom vervolgt gij Mij" i.p.v. "waarom vervolgt gij de gemeente").

- * Organisatie op basis van organisme. Uit dit beeld van het lichaam kunnen we direct al leren dat de gemeente niet een dode organisatie is, geen vereniging waar je lid van kunt worden, maar een levend organisme. Dat geldt ook voor de plaatselijke gemeente, daar gaat het immers over in dit hoofdstuk. Uiteraard is er wel sprake van organisatie en structuur. De basis echter is het organisme.
- * Ieder lid moet in verbinding staan met het Hoofd. In een lichaam moet ieder lid een goede relatie met het hoofd hebben om goed te kunnen functioneren. Als onze leden niet door de hersenen bestuurd worden, dan is ons lichamelijk functioneren ernstig verstoord. Denk maar aan ziekten waarbij de zenuwen aangetast zijn: door de gebrekkige communicatie met de hersenen raakt iemand ernstig gehandicapt. Zo is ons functioneren in het lichaam van Christus, de gemeente, in de eerste plaats afhankelijk van de persoonlijke relatie met Christus.

v.13 - door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt

Uit dit vers (en andere) kun je in ieder geval dit leren:

- * Iedereen hoort in het lichaam. Als opnieuw geboren gelovigen horen we thuis binnen de gemeente, we zijn van Godswege geplaatst in een lichaam. Alléén christen zijn, los van de gemeente, is een onbijbelse gedachte. De Bijbel kent geen “loslopende christenen” (los van een plaatselijke gemeente), ook geen anonieme christenen. Er is geen ruimte voor geestelijk individualisme. Let op: dit staat haaks op het individualistische denken in deze tijd.

....hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen

- * Geen onderscheid of verdeeldheid: allen één. Hier worden twee keer twee groepen mensen genoemd die in de tijd dat dit geschreven werd nagenoeg onverenigbaar waren. Joden en Grieken (dat wil zeggen “heidenen”) leidden een totaal verschillend leven. Een vrome Jood zou in principe niet in contact treden met een heiden, zijn huis binnengaan, laat staan met hem eten. Slaven en vrijen lagen minstens even ver uit elkaar. Een slaaf was enkel een stuk gereedschap van zijn heer, hij bezat geen enkel persoonlijk recht. Er lag een wereld van verschil tussen een slaaf en een vrije burger. Wat Paulus hier schrijft over de eenheid in de gemeente is dus bepaald revolutionair.

Ook nu betekent dit dat de gemeente bedoeld is voor alle gelovigen, ongeacht hun afkomst, sociale status, opleiding, werk, ras, cultuur of noem maar op. De directeur van een groot bedrijf is één met de buitenlandse schoonmaker, zij zijn broers in Christus. We zijn immers allemaal door die ene Heilige Geest tot leven gewekt en in het lichaam ingelijfd.

In de volgende verzen (14-19) gaat Paulus de verscheidenheid verder benadrukken. Het lichaam is wel één, maar het bestaat toch uit vele leden. Dus er is een zeer grote verscheidenheid. Er is plaats voor ieder lid afzonderlijk. We zijn toch niet allemaal één lid? Dat zou een vreemd lichaam zijn.

v.18/20 - Nu heeft God echter de leden, elk in het bijzonder, hun plaats in het lichaam aangewezen, zoals Hij heeft gewild

....wel vele leden, doch slechts één lichaam

Let op "elk in het bijzonder". Wel eenheid, geen uniformiteit. Blijkbaar was er in Corinthe het idee dat iedereen dezelfde gave moest hebben. Vandaar de nadruk die Paulus legt op die verscheidenheid van gaven of functies in het lichaam.

- * Ieder heeft één of meer gaven. Dat betekent dus dat ieder lid van de gemeente door God op een bepaalde plaats in het lichaam is gesteld. De erkenning en het besef hiervan zijn fundamenteel voor vernieuwing en groei van de gemeente. De gedachte dat enkele mensen in de gemeente alle gaven bezitten en al het werk moeten doen is tot grote schade van de groei van het lichaam.

v. 21/25 - In dit gedeelte gaat Paulus weer de nadruk leggen op de eenheid, door te benadrukken dat we elkaar allemaal nodig hebben.

- * We hebben allemaal elkaar nodig. Zoals in een lichaam hele kleine leden of organen onmisbaar zijn voor het functioneren van het lichaam, zo is ook ieder lid in de gemeente met zijn of haar specifieke gave onmisbaar voor het gemeente-zijn.

v. 25/26 - geen verdeeldheid in het lichaam.....maar de leden gelijkelijk voor elkander zouden zorgen

Wanneer we naar elkaar en naar elkaars functie gaan kijken in termen van meer en minder, van belangrijk en onbelangrijk, dan zijn we bezig de eenheid van het lichaam geweld aan te doen. Dat soort houding leidt tot scheuring en verdeeldheid. Als we bezorgd zijn over onze eigen belangrijkheid gaat het niet goed; als we echter bezorgd zijn over elkaar, verlangen om voor elkaar te zorgen, oog hebben voor elkaars noden, dan is er een gezond gemeenteleven.

- * Onderlinge zorg en betrokkenheid. Lichaam van Christus zijn betekent dus betrokken zijn op elkaar, zorgen voor elkaar, werkelijk interesse hebben in de ander, samen leed en verdriet delen, maar ook vreugde en blijdschap.
- * Kringen in de gemeente.

2. Onderling eensgezind. Romeinen 12:1 t/m 8

Ook in dit gedeelte gebruikt Paulus het beeld van het lichaam. Hij doet dat vooral om te illustreren dat de één zich niet moet verheffen boven de ander.

Blijkbaar waren er te Rome mensen in de gemeente die "gedachten koesterden, hoger dan hun voegde" (v.3). De zonde van hoogmoed lag op de loer. Hoogmoed door het begeren naar of uitoefenen van een gave die God niet had gegeven. "Eigenlijk zou ik dat moeten doen, zou ik daar moeten staan". Zo'n gedachte komt voort uit hoogmoed. Daarmee introduceer je werelds denken in de gemeente, terwijl Paulus juist oproept tot vernieuwing van het denken, tot het niet meer gelijkvormig zijn aan de wereld (v.2). Bovendien leidt zo'n houding ertoe dat je de gaven die God je wel gegeven heeft, niet opmerkt of niet waardeert.

v.3 - krachtens de genade die mij gegeven is

Paulus bedoelt hier de genade om apostel te zijn. God heeft hem de gave van het apostelschap gegeven, en vanuit die autoriteit vermaant hij hen. Je ziet dat hij spreekt in termen van "genade" en "gegeven". Daarmee neemt hij alvast een aanloopje op wat hij duidelijk wil gaan maken.

...zeg ik een ieder onder u

wij allemaal hebben de neiging tot hoogmoed, niemand uitgezonderd.

koestert geen gedachten hoger dan u voegen

Dit is de kern van zijn vermaning. Wees niet afgunstig op de gaven van anderen. Probeer niet te functioneren in de gave die God niet voor je bedoeld heeft.

Willibrord-vertaling: "acht uzelf niet hoger dan ge kunt verantwoorden."

Je zou ook kunnen denken aan mensen die zich verheffen op grond van de gaven die ze wel ontvangen hebben. Mijns inziens is dat iets minder in beeld hier, maar het is wel mogelijk.

Praktische consequentie hiervan:

- * Hoogmoed op grond van functie is verkeerd en leidt tot verdeeldheid.

We moeten niet streven naar de gaven en/of functies van anderen. Niet laten leiden door hoogmoed. Dat is "werelds" denken.

maar gedachten tot bedachtzaamheid

dat wil zeggen je moet hierin wijs zijn, nuchter, bescheiden. Geen hoogmoed, maar bescheidenheid.

naar de mate van het geloof

Hier wordt niet bedoeld het geloof waardoor een mens behouden wordt. Het gaat meer over geloof in een speciale zin, namelijk verband houdend met de gave die God je gegeven heeft. Dat blijkt uit het verband met wat verder volgt. Je zou kunnen zeggen: iedereen heeft van God een bepaalde "mate van geloof" gekregen om de gave die God je gegeven heeft te kunnen uitoefenen. Het woord "geloof" wordt hier gebruikt in dezelfde betekenis als het woord "genade" in vers 6.

elkeen in het bijzonder

Er is een grote verscheidenheid in gaven. En iedereen heeft van God een gave gekregen. Daarom gaat Paulus nu het beeld van het lichaam gebruiken om dat te illustreren.

v.4/5 - want gelijk.....zo.....

In een lichaam hebben niet alle leden dezelfde werking, zo zijn we ook in de gemeente "ieder afzonderlijk leden ten opzichte van elkaar".

Paulus benadrukt hiermee dus

- a. de eenheid: één lichaam
 - b. de verscheidenheid: **velen, ieder afzonderlijk**
 - c. de wederzijdse verantwoordelijkheid: **ten opzichte van elkaar**
- Dat wijst dus op onderlinge gemeenschap, op het er zijn voor elkaar.

Praktische consequentie:

- * Zoek naar de plaats die God u gegeven heeft.

We moeten dus niet willen zijn zoals die ander is, maar aanvaarden dat God ons een eigen plaats in het lichaam gegeven heeft. We zijn dan ook verantwoordelijk om op die plaats te functioneren vanuit de genade die God dáárvoor geeft, in overeenstemming met de ons gegeven bekwaamheid. Dat is wat Paulus uitwerkt in vers 6 t/m 8.

v.6 - Let op de termen "gaven" en "genade". Wat voor functie je ook krijgt van God, het is een gave, geen verdienste, maar genade. Daarom is het onjuist om de "belangrijkheid" van mensen te willen afmeten aan hun positie in de gemeente. God heeft ieder van ons een speciale genade, "geloof" of bekwaamheid gegeven. We zijn verantwoordelijk om in nederigheid de ander daarmee te dienen.

Ten slotte is het goed er oog voor te hebben dat in vers 9 Paulus direct vervolgt met een vermaning tot ongeveinsde liefde. Ook vers 10 en vers 16 zijn aanwijzingen in dezelfde zin.

Praktische consequentie:

- * Besef dat uw functie genade is en gebruik hem in liefde en nederigheid.

3. Samen groeien naar Christus. Efeze 4:11 t/m 16

Achtergrond van dit gedeelte:

Nadat Paulus in de eerste helft van de Efezebrief uitvoerig de positie, het doel en de roeping van de (universele) gemeente heeft behandeld, gaat hij over naar de toepassing daarvan in het gemeenteleven (H.4:1-17) en in ieders persoonlijke wandel met de Heer (H.4:17 t/m H.6).

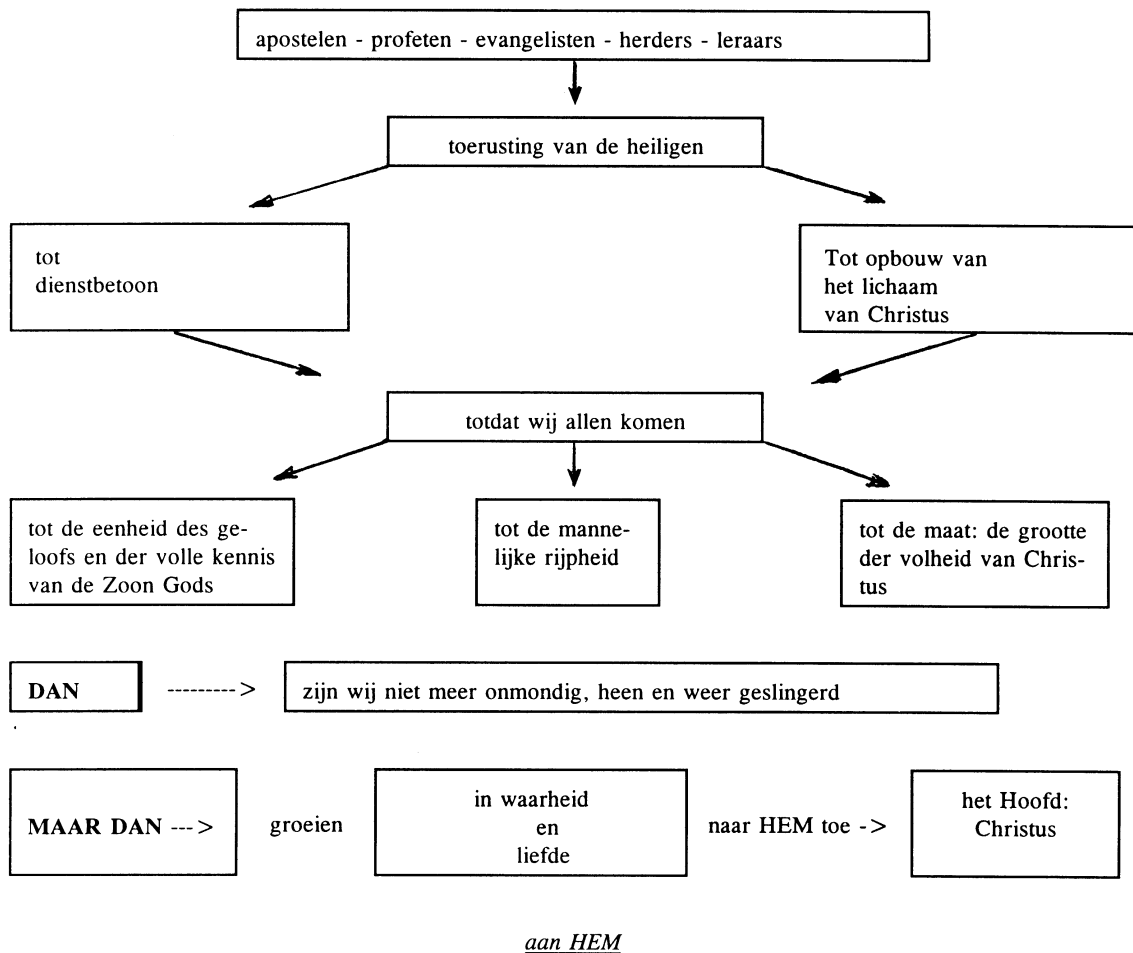
Hij begint H.4 met een oproep tot en benadrukking van éénheid (v.1 t/m 6), en gaat dan over op de gaven die ieder afzonderlijk ontvangen heeft (v.7).

".....genade naar de mate" Dat herinnert aan "naar de mate van het geloof" en "naar de genade die ons gegeven is" uit Rom.12.

In vers 8-10 brengt hij de gaven in verband met Christus' hemelvaart.

Het doel van Christus' hemelvaart is "alles tot volheid te brengen" of "alles te vervullen", namelijk met Zichzelf, met Gods volheid. Om uiteindelijk heel de schepping te brengen tot het punt dat "God alles is in allen" (1 Kor.15:28). Die volheid van Christus is één van de belangrijkste thema's van deze brief. Het wonderlijke is dat in dat doel van God om alles tot volheid te brengen de gemeente een belangrijke plaats inneemt. Opnieuw wordt dan de gemeente vergeleken met het lichaam van Christus. Hij, Christus, die is boven alles wat bestaat, is gegeven als Hoofd aan Zijn lichaam, de gemeente, die de volheid, vervulling is van Hem, die Zelf alles vervult (Efeze 1:22; 3:10).

Dit is een visie op de gemeente die ons verstand en bevattingsvermogen verre te boven en gaat en waar je alleen maar stil van kunt worden. Het gaat daarbij niet in de eerste plaats om de plaatselijke gemeente, maar om de universele gemeente als geheel. Paulus werkt het echter wel uit naar de plaatselijke gemeente toe. Die plaatselijke gemeente moet immers een uitdrukking en weerspiegeling zijn van de universele gemeente. Vandaar dat hij schrijft dat de gaven die Christus geeft aan Zijn gemeente, dienen om die "volheid van Christus" gestalte te geven (v.13).

ontleent het gehele lichaam deze groei:

- als een welsluitend geheel
- bijeengehouden door de dienst van al zijn geledingen
- naar de kracht die elk lid op zijn wijze oefent
- om zichzelf op te bouwen in de liefde

Het gebruik van het beeld van het lichaam staat hier in het teken van groei of opbouw. Niet in de eerste plaats groei in aantal, maar groei in kwaliteit: naar Christus toe, Hij moet tot volheid, tot openbaring komen.

v.11 - Daartoe zijn aan de gemeente een aantal gaven gegeven. Genoemd worden personen die als gaven aan de gemeente gegeven zijn. Daarmee zijn niet alle gaven genoemd, immers ieder lid heeft een gave ontvangen (v.7).

v.12 - Deze personen echter hebben de taak de andere leden van de gemeente toe te rusten. Zij moeten dus ervoor zorgen dat ieder lid van de gemeente tot "geloofsontplooiing" komt, en in de gemeente gaat functioneren met de hem of haar gegeven gave.

v.13 - de toerusting (v.12) leidt tot dienstbetoon van alle leden van de gemeente en tot groei of opbouw van het lichaam van Christus. Waar merk je dat aan? Paulus noemt drie dingen:

- a. de eenheid van geloof en kennis.

Het gaat er hier niet om dat we allen op alle punten precies dezelfde mening hebben, maar om geloof als ons gemeenschappelijk kenmerk. Daarin zijn we één, en in die eenheid moeten we groeien.

Ook het begrip "kennis" is niet in de eerste plaats intellectuele kennis. Het Grieks gebruikt het woord "epignosis", d.w.z. persoonlijke kennis door ervaring. De kennis van Christus waarin we groeien naarmate onze relatie met Hem groeit.

- b. de mannelijke rijpheid (St.Vert.: tot een volkomen man). Dat betekent een gemeente die rijp is in verstand, in inzicht. Geestelijk volwassen zijn.
- c. De maat van de wasdom der volheid van Christus. (Willibrord-vert.: tot de gehele omvang van de volheid van de Christus). De gemeente als lichaam van Christus groeit naar Hem toe, groeit in de openbaring van Hem. Hij moet meer en meer gestalte krijgen in de gemeente.

v.14 - Wat we dan niet meer zijn:

- niet meer onmondig (kinderen; vergelijk Hebr.5:13: zuigelingen die nog melk nodig hebben).
- niet meer op en neer en heen en weer geslingerd door allerlei invloeden; dus niet weerloos tegen iedere nieuwe leer die gebracht wordt door mensen met onzuivere motieven.

v.15 - "maar dan" d.w.z. als gebeurt wat in vers 12 en 13 staat, als de gaven functioneren in de gemeente.

Hier staan nog enkele voorwaarden voor groei, namelijk waarheid en liefde. Die twee mogen niet gescheiden worden. Geen liefde zonder waarheid, maar ook geen waarheid zonder liefde. Waar beide aanwezig zijn en in balans zijn is er groei naar Hem.

v.16 - Waar in de voorgaande verzen Christus het doel is van de groei, wordt hier benadrukt dat Hij ook de bron ervan is. De hoofdzin is: "Aan Hem ontleent het gehele lichaam..... deze groei des lichaams".

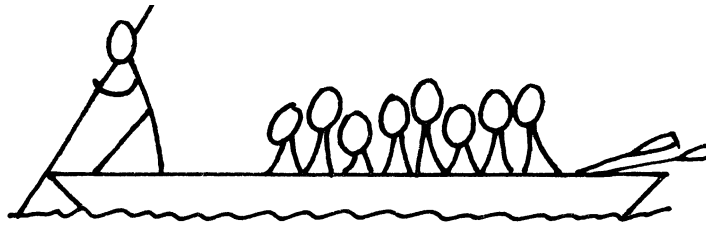
Let op de volgende elementen in deze zin:

- als een welsluitend geheel. St.Vert.: bekwaam samengevoegd. Precies hetzelfde woord als in Efeze 2:21 - "goed ineensluitend"
- bijeengehouden door de dienst van al zijn geledingen. Let op: ieder heeft een functie ten dienste van het geheel. Verg. Kol.2:19.
- elk lid op zijn wijze
- in de liefde. Evenals in 1 Corinthiërs 12 als in Romeinen 12 wordt ook hier opnieuw de liefde benadrukt als het element waarin groei moet plaatsvinden. Waar de liefde (als vrucht van de Heilige Geest) niet aanwezig is, kan geen groei zijn. Vergelijk dat met een kind dat opgroeit in een tehuis waar het geen liefde ontvangt. Van zulke kinderen is bekend dat ze een grote lichamelijke (en geestelijke) groei-achterstand oplopen.

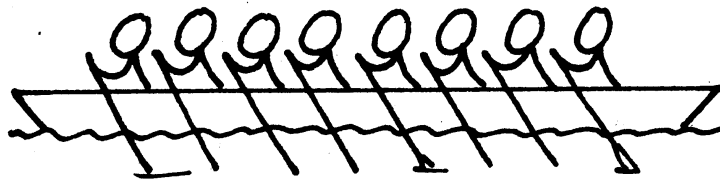
Praktische consequenties:

Hoe pas je de inhoud van dit gedeelte toe op de praktijk? Misschien gaat dat het beste door een aantal vragen op te stellen waarin je de praktijk toetst aan wat we gelezen hebben. Houd daarbij wel in gedachten dat we de volmaakte toestand hier nooit kunnen bereiken. Maar we mogen ons gemeente zijn en onze activiteiten wel "ijken" aan wat hier staat

- a. Worden de gemeenteleden toegerust? (m.a.w.: is het functioneren van de ambtsdragers gericht op de toerusting van de gemeenteleden)
- b. Leidt de toerusting tot dienstbetoon? (of zijn we alleen maar consumerend, op onszelf gericht?)
- c. Is er toename van de kennis van Christus? (niet met het verstand in de eerste plaats, maar met het hart)
- d. Is er stabiliteit in het geloof? (v.14)
- e. Is Christus het middelpunt van geloof en leven? (of gaat het om de kerk, de eigen activiteiten, de eigen eer?)
- f. Zijn waarheid en liefde in balans?
- g. Zijn alle leden bij de gemeente betrokken?
- h. Weet ieder zijn/haar eigen unieke plaats in de gemeente?

DE GEMEENTE ALS 'ONE MAN SHOW'
DE GELOVIGEN WORDEN NIET TOEGERUST

DE GEMEENTE ALS GEESTELIJK ORGANISME
MET TOEGERUSTE LEDEN

B. De gemeente als kudde

Lezen: 1 Petrus 5:1 t/m 5.

Wanneer het beeld van de kudde in de Bijbel ter sprake komt is dat altijd in verband met de herders van de kudde, met hen die toezicht op de kudde moeten houden, die haar moeten weiden.

Het gaat dus over de structuur van de gemeente. Daarmee komen we op het terrein van de ambtsdragers. In het Nieuwe Testament zijn het vooral de oudsten of opzieners die als leiders in de plaatselijke gemeenten zijn aangewezen.

Naar aanleiding van het beeld van een kudde proberen we de volgende vragen te beantwoorden betreffende de herders of oudsten:

1. Hoe worden oudsten aangewezen?
2. Wat zijn voorwaarden of kenmerken voor/van het opzienersambt?
3. Wat is de taak van oudsten?

1. Hoe worden oudsten aangewezen?

Handelingen 14:23 - Paulus en Barnabas keerden tijdens hun eerste zendingsreis terug langs de plaatsen waar naar aanleiding van hun prediking een gemeente was ontstaan. Ze wezen in elke gemeente oudsten aan, die vervolgens onder bidden en vasten aan de Here werden opgedragen (vgl. Hand. 13:2-4). Er was duidelijk sprake van een openbare bevestiging waarbij heel de gemeente betrokken was.

Handelingen 20:28 - "waarover de Heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft". Het gaat hier over de oudsten van de gemeente te Efeze, ook een gemeente die ontstaan is n.a.v. de prediking van Paulus. We mogen aannemen dat ook daar Paulus oudsten aangewezen heeft. Tegelijk zien we dat ze door de Heilige Geest aangesteld zijn.

Dat laat dus zien dat (als het goed is) slechts door mensen bevestigd wordt wat door God is aangewezen. Er is een samenspel tussen God die iemand aanwijst en de gemeente die iemand openlijk in deze taak bevestigt.

Hoe herkent de gemeente dan wie oudsten zijn? Mijns inziens door om te zien naar mensen die een verlangen hebben om als oudsten te functioneren (1 Tim. 3:1), en die ook voldoen aan de kenmerken die je van een oudste mag verwachten. Over die kenmerken gaat het volgende punt.

2. Kenmerken van een oudste.

1 Tim. 3:1 t/m 7; Titus 1:5 t/m 9.

- a. Hij moet een gelovige zijn, een wedergeboren persoon die lid is van zijn plaatselijke gemeente. Dit staat overigens niet expliciet in 1 Timotheüs of Titus, maar mag als vanzelfsprekend verondersteld worden.
- b. Hij moet een verlangen hebben naar het ambt (1 Tim. 3:1). Dat betekent ook een bereidheid zich daarvoor in te spannen en zich daarvoor andere dingen te ontfagen.
- c. Zijn levenswandel moet in overeenstemming zijn met zijn belijdenis, een voorbeeld voor anderen, een aanbeveling ("reclame") voor het geloof in Christus. De bijbel noemt de reinen van de gemeente, het gezin en de maatschappij (1 Tim. 3:2-7; Titus 1:7-9).
- d. Hij moet in staat zijn om andere te vermanen en te onderwijzen, om tegensprekers te weerleggen (1 Tim. 3:2; Titus 1:9).
- e. Hij mag niet een pasbekeerde zijn (1 Tim. 3:6).
- f. Hij moet zich houden aan "het betrouwbare woord naar de leer" (Titus 1:9).

3. Wat is de taak van oudsten?

De oudsten hebben als taak de gemeente te hoeden en te weiden. Zij zijn herders van de kudde. Zij weiden en bewaken de kudde door het woord van God. Ze geven aan de kudde voedsel uit het Woord.

Daarom is de belangrijkste taak van de oudste het onderwijzen van de gemeente vanuit Gods woord, onderwijs dat toegepast kan worden op het dagelijks leven in de gemeente, gezin en maatschappij. Niet alleen onderwijs door de prediking tijdens de eredienst, maar ook het onderwijs door de bijbelgespreksgroepen en het persoonlijke contact. Het weiden omvat dus ook de pastorale zorg, maar dan pastoraat geheel gebaseerd op het Woord van God.

Hieronder volgen enkele taken van oudsten aan de hand van twee bijbelgedeelten, namelijk Handelingen 20:28 t/m 31 en 1 Tim. 5:17.

- a. Toezien op de gehele kudde, "opziener zijn" (Hand. 20:28)
- b. Weiden van de gemeente Gods (de herder die de kudde weidt zorgt voor voedsel, bescherming etc.)
- c. Waken over de kudde (v. 31; beschermen tegen invloeden van binnenuit of van buitenaf)
- d. Goede leiding geven (1 Tim. 5:17)
- e. Prediking en onderricht

De genoemde taken overlappen elkaar voor een deel. Zoals eerder genoemd staat het functioneren vanuit het Woord van God centraal. Andere teksten die in de les verder niet aan de orde komen over de taken van de oudsten zijn Efeze 4:11; 1 Tim.3:5; Titus 1:7-9, Jacobus 5:14 en 1 Petrus 5:1-5.

Hieronder volgt nog wat extra informatie:

Oudsten en opzieners:

Oudste = "presbuteros". Van dit woord is het woord "priester" afgeleid.

Het betekent letterlijk "oude man", vandaar: iemand van aanzien, iemand die een openbare taak bekleedt. In Israël: de oudsten van het Joodse volk, de leden van het Sanhedrin.

Opziener = "episkopos". Hiervan is het woord "bisschop" afgeleid. Het is iemand die toezicht uitoefent of opzicht houdt. In de brieven worden de woorden presbuteros en episkopos door elkaar gebruikt voor dezelfde personen. In het Nederlands spreken we van "oudsten" of "ouderlingen", soms "leiders"

Aangestelde oudsten en gaven:

Ieder lid van de gemeente heeft één of meer gaven van Gods Geest ontvangen om daarmee de gemeente te dienen. Niet alle gemeenteleden zijn ambtsdragers. Het ontvangen hebben van een bepaalde gave leidt niet automatisch tot een oudsteschap. Wel mag je van oudsten verwachten dat ze bepaalde gaven ontvangen hebben in overeenstemming met hun taak.

Een oudste zal gaven moeten hebben om te kunnen onderwijzen. Echter niet ieder gemeentelid met een gave van onderwijs hoeft oudste te zijn om te kunnen onderwijzen, en niet ieder met gaven op het gebied van het diaconaat hoeft diaken te zijn. De ambtsdragers hebben wel de verantwoordelijkheid om de gemeente zodanig te dienen dat ieders gave binnen de gemeente tot ontplooiing kan komen, zodat er gezonde groei aanwezig is (Efeze 4).

C. De Gemeente als priesterschap van gelovigen

Openbaring 1:6; 5:10; 1 Petrus 2:1 t/m 10.

In de bijlage staan wat gegevens over het priesterschap in het Oude Testament. Dat is bedoeld als achtergrondinformatie voor deze les.

In het Nieuwe Testament wordt de gemeente gezien als een volk van koningen en priesters. Dit naar analogie van Exodus 19, waar dat ook van het volk Israël wordt gezegd. In de gemeente echter kent men niet, zoals later in Israël, een bepaalde priesterklasse. Iedere gelovige is priester in Nieuw-Testamentische zin.

Zowel in Openbaring 1 en 5 als in 1 Petrus 2:9 is er niet het geringste spoor van een onderscheid tussen priesters en leken.

Als uitgangspunt voor de les gebruiken we het gedeelte uit 1 Petrus 2:1 t/m 10.

Eerst een korte bespreking van dit tekstgedeelte als hulp voor een goed begrip van wat er staat.

Je kunt het gedeelte indelen in vier stukjes:

1. Vers 1 t/m 3.

Aansluitend op het voorgaande gedeelte over de wedergeboorte in hoofdstuk 1 roept Petrus op om als nieuwe mensen het oude af te leggen en je te voeden met dat Woord waardoor je tot nieuw leven bent gewekt.

2. Vers 4 en 5.

Komende tot Hem (N.B.: dit is het uitgangspunt. Zie Staten Vert.)

(de levende steen door de mensen verworpen maar bij God uitverkoren en kostbaar)

laat u ook zelf als levende stenen gebruiken

voor de bouw van een geestelijk huis

om een heilig priesterschap te vormen

tot het brengen van geestelijke offeranden die Gode welgevallig zijn door Jezus Christus

Hier een belangrijk doel van het priester zijn: brengen van geestelijke offeranden. In het Oude Testament bracht de priester o.a. brandoffers als uiting van volkomen toewijding aan God, en reukoffers die verband hielden met het gebed.

In het Nieuwe Testament is sprake van "geestelijke offers", dus geen dieren of reukwerk, maar alles wat voortvloeit uit de overgave aan en het dienen van Christus. We zetten er in de les een aantal op een rij.

3. Vers 6 t/m 8.

Een soort tussenzin waarin Petrus ingaat op Christus als de hoeksteen, en de gevolgen voor ongelovigen en gelovigen.

4. Vers 9 en 10.

Dat is de climax van dit gedeelte. Petrus haalt hier een aantal plaatsen van het Oude Testament aan, waarvan de belangrijkste zijn Exodus 19:5,6; Hosea 1:10 en 2:22. Door Gods genade mag dat nu toegepast worden op allen die geloven in Christus. Evenals Israël de roeping had om Gods volk te zijn in deze wereld, geldt dat nu voor de gemeente.

Je ziet dat de gemeente als "koninklijk priesterschap" ook is "een uitverkoren geslacht", "een heilige natie, een volk Gode ten eigendom". Dat hoort bij elkaar.

"Het verkondigen van de grote daden Gods" is ook taak van de gemeente als priesterschap. Naast het feit dat dat in ieders leven al openbaar moet worden door de levensstijl, kun je hierbij ook denken aan evangelisatie en zending als taak voor de gemeente.

In vers 9 staat dat we een koninklijk priesterschap zijn, in vers 4 en 5 worden we opgeroepen om ons te laten gebruiken en een priesterschap te vormen. Je zou het zo kunnen zeggen: door de genade van God zijn we als gemeente een priesterschap, en is dus iedere gelovige een priester. Als dat dan zo is, dan volgt daaruit ook de roeping om als priester te leven. Onze positie (wat we zijn) is tegelijk onze roeping (wat we moeten worden). "Worden wie je bent."

Tenslotte blijkt uit dit gedeelte dat priesterschap verband houdt met heiligheid, afzondering van de wereld, "komen tot Hem" (v.4), zoals priesters naderden voor het aangezicht van God (in die zin wordt dat woord "komen" (Gr.:prosèrchomai) vaak gebruikt in de Bijbel). Petrus sluit daar op aan in het volgende deel van zijn betoog, in vers 11, waar het gaat om als volk van God te leven in deze wereld (waar we dus bijwoners en vreemdelingen zijn).

Waarom zijn we als priesters geroepen, volgens de verzen die we gelezen hebben (4,5 en 9)?

- a. Om te komen tot Hem (persoonlijk en als gemeente. We zijn er in de eerste plaats voor Hem, komen samen om Hem te eren, om er voor Hem te zijn)
- b. Om heilig te zijn, afgezonderd voor God
- c. Tot het brengen van geestelijke offeranden, namelijk:
 - ons lichaam als een levend, heilig, Gode welgevallig offer (Rom.12:1)
 - financiële ondersteuning (Filipp.4:16-18)
 - een lofoffer, de vrucht onzer lippen (Hebr.13:15)
 - weldadigheid en mededeelzaamheid (Hebr.13:16)
 - de gebeden der heiligen (Openb.5:8)
 - tot verkondiging van de grote daden Gods

Wat zijn de praktische consequenties?

- a. Zijn onze bijeenkomsten in de eerste plaats gericht op God? Is er het bewustzijn dat we als een koninklijk priesterschap en een heilig volk samenkomen om Hem te eren? Hoe gebrekkig we als gemeente ook functioneren, het besef dat we een heilig priesterschap zijn voor God geeft ons toch een hele andere visie op het gemeente zijn.
- b. Zijn we als gemeente en als individu afgezonderd van de wereld, leven we als heiligen?
- c. Hoe functioneert het brengen van offeranden? Je kunt iedere vorm van offer die genoemd wordt in bovenstaande teksten in een vraag omzetten:
 - Hebben we onszelf als offer aan God overgeven, met afstand van het recht op onszelf? Kan God over ons lichaam, onze tijd, onze gaven enz. beschikken?
 - Zijn we ook met onze financiën betrokken bij broeders en zusters die elders in dienst van de Heer staan?
 - Hoeveel plaats is er in de gemeente en in ons persoonlijk leven om God te loven, om Hem groot te maken in lied en gebed?
 - Hoe staat het met de sociale hulpverlening vanuit de gemeente?
 - Is er voorbede? Een belangrijke priesterlijke taak!
- d. Hoe staat het met de zending en evangelisatie? Wordt de roeping om de grote daden van God te verkondigen serieus opgevat?

Bijlage 1: De verhouding tussen de plaatselijke en de universele gemeente

Alle in-Christus-gelovigen tezamen, wereldwijd, zijn “de gemeente”, het Lichaam van Christus, de “ene algemene christelijke kerk”. Maar ook de *plaatselijke* gemeente is ten volle lichaam van Christus. Wat zijn overeenkomsten en verschillen? Onderstaand schema kan helpen de plaatselijke en de universele gemeente te onderscheiden.

Universele gemeente	Plaatselijke gemeente
Eén en enig Johannes 10:16; 11:52; 1 Corintheërs 10:17; Galaten 1:13	Veelvuldig Handelingen 15:41; 16:5; 1 Corintheërs 1:2; 16:1
Algemeen en universeel 1 Corintheërs 1:2; Handelingen 2:39; 9:31; Efeziërs 3:18; Openbaring 5:9	Plaatselijk beperkt (omvang en gebied) Handelingen 8:1; Romeinen 16:15; Kolossenzen 4:16; Openbaring 2:1
Eeuwig en blijvend Mattheüs 16:18; Efeziërs 3:21; Filippenzen 3:20-21	Tijdelijk en vergankelijk Openbaring 2:5; 3:1; Galaten 4:11
Toegankelijk door wedergeboorte Johannes 1:12-13; 3:3; 1 Petrus 1:22-23; Hebreeënen 12:23	Toegankelijk door belijdenis/doop Handelingen 2:31; 8:12; 9:18; 10:47
Alleen ware gelovigen Johannes 10:16, 27, 28; Efeziërs 5:27; Openbaring 21:27	Ware en schijn-gelovigen 1 Johannes 2:19; 1 Corintheërs 11:19
Onzichtbaar (alleen God ziet de juiste omvang) Johannes 10:14; 2 Timotheüs 2:18,19; Mattheüs 25:31-46	Zichtbaar, meetbaar Handelingen 2:41, 47; 4:4; 11:26; 16:5
Innerlijk verbonden met Christus Efeziërs 1:23; 4:16; Kolossenzen 2:19; Johannes 15:5	Uiterlijke organisatorische banden 1 Corintheërs 12:28; 16:1-3; Mattheüs 18:15-17; Hebreeënen 10:25; 1 Timotheüs 3:5
Bestuurd door Christus Kolossenzen 1:18; 1 Petrus 5:3; Hebreeënen 12:2	Bestuurd namens Christus Handelingen 20:17, 28; Titus 1:5-9; 1 Petrus 5:2-5; Hebreeënen 13:7, 17

Bijlage 2: Priesterschap in het Oude Testament

Wanneer in het Nieuwe Testament de gelovigen priesters genoemd worden, dan wordt met die uitdrukking teruggegrepen op een Oud-Testamentisch begrip.

Functie van de priester

Pas in hoofdstuk 28 van Exodus wordt officieel het priesterambt geïntroduceerd. Een echte geordende taakomschrijving is moeilijk te vinden, noch in Exodus noch in andere boeken van het Oude Testament. Uit de verschillende gegevens is wel het volgende samen te vatten:

1. De priesters waren er voor de Here. Ex.28:1 "om voor Mij het priesterambt te bekleden". Ze waren derhalve ook heilig, apart gezet voor de Here (v.3).
2. Ze waren er om dienst te doen in het heiligdom (Ex.28:43). Daarvan was het brengen van offeranden een van de hoofdtaken.
3. De priesters verschenen voor het aangezicht van God, met name in de persoon van de Hogepriester (Ex.28:30)
4. Zij vertegenwoordigden het hele volk bij God. Ook dat blijkt in het bijzonder van de Hogepriester. De attributen van zijn kleding symboliseren het volk Israël, die de Hogepriester daarmee voortdurend voor God in gedachtenis brengt.
5. Priesters bemiddelden bij het werk der verzoening. Leviticus 1 t/m 7 laat zien dat de priester noodzakelijk was bij het brengen van het offer. De priester bracht het bloed op de bestemde plaats en legde het vlees op het altaar. Hij deed verzoening bij het zond- en schuldoffer (Lev.4:20).
6. De priester maakte scheiding tussen rein en onrein. In het bijzonder gold dat bij meelaatsheid. Verder was het de priester die bij allerlei vormen van onreinheid na afloop van die toestand verzoening deed over de verontreinigde persoon.
7. In het verlengde van het voorgaande punt: de priester was een onderwijzer uit de wet: Lev.10:11-12.
"Zij onderhouden uw woord en bewaren uw verbond; zij onderwijzen Jacob uw verordeningen, Israël uw wet...." (Deut.33:10). Verder 2 Kron.15:3; 17:7-9; Mal.2:7 Dit onderwijs-aspect wordt ook benadrukt in de periode na de ballingschap (bijv. Neh.8).
8. David gaf een aantal priesters ook de taak om de Here voortdurend te loven en te prijzen bij de ark te Jeruzalem (1 Kron.25).

Voorwaarden voor het bekleden van het priesterambt

1. In de eerste plaats was dat geboorte in de lijn van Aäron. Niemand kon ooit door eigen verdienste priester worden. Slechts zij die geboren waren als nakomeling van Aäron waren door God voorbestemd tot het priesterambt (Num.3:10). Het ambt mocht alleen door mannelijke nakomelingen bekleed worden.
2. Lichamelijk zonder gebreken: Lev.21:16/24.
3. Verder waren priesters gehouden aan een aantal strenge reinigings- en heiligingsvoorschriften, die te vinden zijn op verschillende plaatsen in Leviticus. Er lag een grote nadruk op persoonlijke heiliging en afzondering van het onreine.

Korte samenvatting van de geschiedenis van de Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland

Er is niet een bepaald moment aan te wijzen dat de er een soort kerkgenootschap "De Vrije Evangelische Gemeenten" ontstond. Vanuit verschillende oorzaken en achtergronden zijn vrije gemeenten ontstaan, die zich later in een bond verenigd hebben.

Eén belangrijke bron is de beweging die "het Réveil" wordt genoemd. Dit Réveil was een soort opwekkingsbeweging die begin negentiende eeuw ontstond in Zwitserland als reactie op kerkelijke verstarring en modernisme. In het Réveil was nadruk op gebed, op terugkeer naar de Bijbel alleen, op persoonlijk geloof in Christus, en op een niet-synodale kerkstructuur. Er waren invloeden van het Engelse methodisme en van het Piëtisme.

In Nederland heeft het Réveil wel invloed gehad, maar vooral in kringen van de betere standen, waar men wel tot verdieping van het persoonlijk geloofsleven kwam, maar niet geneigd was nieuwe gemeenten te stichten.

Een kleine groep wilde meer het "buitenlands" model volgen. Eén van hen was ds. Jan de Liefde, de stichter van de Vereniging tot Heil des Volks. Deze richtte een Vrije evangelische gemeente op in Amsterdam (1857), en via evangelisten die door hem opgeleid en uitgezonden werden stichtte hij op nog een aantal plaatsen in het land Vrije evangelische gemeenten.

Vanuit een hele andere hoek ontstonden ook een aantal vrije gemeenten, namelijk vanuit de kant van de Afscheiding, via ds. Budding. Deze dominee, die predikant was van een aantal afgescheiden gemeenten in Zeeland, was aanvankelijk uitermate "rechts gereformeerd" (samen met ds. Ledeboer en van Dijke), maar veranderde in 1860 van opvatting, o.a. onder invloed van George Müller, en vormde zijn gemeente in Goes om in een Evangelisch Christelijke Gemeente. Van Goes uit stichtte hij nog een aantal gemeenten.

Een derde groep vrije gemeenten ontstond door het werk van ds. Witteveen, aanvankelijk Hervormd predikant te Ermelo. Hij was zeer bijbelgetrouw en vooral actief op het gebied van zending en evangelisatie. Nadat hij uit de Hervormde kerk was gezet stichtte hij een vrije gemeente te Ermelo, en van daar uit in meer dan twaalf plaatsen in Nederland, o.a. een grote gemeente te Middelburg. Via de gemeente in Middelburg ontstonden nauwe contacten tussen de gemeenten van ds. Budding en die van ds. Witteveen.

Uit deze drie groepen gemeenten is uiteindelijk de Bond van Vrije christelijke gemeenten in Nederland" ontstaan in 1881. Aanvankelijk waren slechts een klein aantal gemeenten daar lid van, maar rond 1900 was al een behoorlijk aantal van de vrije gemeenten in Nederland verenigd in deze bond.

Nu waren er behoorlijke verschillen tussen deze gemeenten onderling. De gemeenten van ds. Budding hadden nogal wat "Oud-Gereformeerde" trekjes, er waren verschillen t.o.v. de doop, t.o.v. de visie op de toekomst, allerlei verschillen in gewoonten en gebruiken. Wat echter samenbond was de nadruk op vrije, autonome gemeenten, het afwijzen dus van een synodale structuur en van zeggenschap van de overheid in het kerkelijk leven. Daarnaast was er grote nadruk op persoonlijk geloof, en op de Bijbel als enige bron van gezag. Op basis van deze gemeenschappelijke kenmerken is de bond opgericht.

Ook vandaag nog bestaat de bond van Vrije Evangelische Gemeenten. Een aantal gemeenten in Nederland, die zich wel Vrije Evangelische Gemeente noemen, en volledig staan in de traditie zoals hierboven beschreven, zijn om diverse redenen niet aangesloten bij de bond. Van deze gemeenten hebben wel een aantal zich aaneengesloten in de vorm van een federatie.

Enkele kenmerkende punten uit de beginselen en statuten van 1885 zijn:

- * Wij staan dus niet tegenover, maar naast de kerken der Hervorming, evenwel niet als kerk, maar als vrije zelfstandige gemeenten.
- * Om als lid tot een der gemeenten te kunnen toetreden, is het onmisbaar tot persoonlijk geloof in de Heiland te zijn gekomen en het voornemen te hebben, bij Hem te blijven, en zich daartoe aan de leiding en de tucht des Heiligen Geestes te onderwerpen.
- * Gelovende, dat God niet alleen het verbond opricht met de gelovigen, maar ook met hun zaad, worden de kinderen der gelovigen gedoopt naar het bevel des Heren en treden ze als disgenoten tot de tafel des Heren toe, zodra zij het Amen op hun doop hebben gesproken, door het belijden van hun en onze Heiland.
- * **De aard** onzer Vrije Christelijke Gemeenten is wel het best uit te drukken met de naam van **Vrije Hervormde Gemeenten**⁵ en het **doel** met de naam van **Zendingsgemeenten**. Het **gebied** van de arbeid der gemeenten gaat verder dan de plaats waar ze vergaderen; want "de akker is de wereld".
- * Voor onze roeping in deze wereld en voor onze persoonlijke wasdom is het niet genoeg zich bewust te zijn tot de Gemeente des levenden Gods te behoren, maar hebben we ook behoefte aan gemeentelijk leven, dat zich op deze aarde openbaart naar de orde der Heilige Schrift, in de vergadering van gelovigen met de bediening der ambten en de oefening der gaven, die Hij aan iedere plaatselijke gemeente schenkt naar de mate van haar vatbaarheid.
- * In de Vrije Christelijke Gemeenten blijft iedere gemeente vrij. Iedere gemeente noeme zich zoals ze wil; iedere gemeente voere die vormen en gebruiken in gelijk het haar onder de leiding des Heren behaagt. (...)Onze vrijheid is echter geen losbandigheid. Mogen we ons geen banden laten aanleggen door mensen, we staan onder de tucht en leiding des Heiligen Geestes, die geen losbandigheid gedooft...
- * Terwijl wij het algemeen priesterschap der gelovigen erkennen, erkennen we evenzeer de ambten en bedieningen, door de Heer in de gemeenten verordend.
- * Dankbaar voor alle christelijke belijdenissen van alle eeuwen, maken we gebruik van hetgeen de Heer ons daarin heeft gegeven. We geloven echter niet, dat in enige menselijke belijdenis de volmaakte en voltooid uitdrukking der waarheid is gegeven. In alle belijdenissen is evenwel veel goeds, dat we niet hebben te verwaarlozen.
- * Op alle betamelijke vragen vinden we in de Schrift het passende antwoord. Blijvende bij de Bijbel alleen, de Bijbel geheel en naar dat woord handelende, vinden we alles wat we behoeven, ook voor onze verwachting aangaande de toekomst der Gemeenten.
- *zien we ons geroepen om naar vermogen te zorgen, dat het Evangelie tot een getuigenis gepredikt wordt aan alle volken, en achten we ons genoopt, ons aangezicht naar Jeruzalem te keren, waar God Zijn volk Israël weer vergaderen zal en waar onze Heer, die daar geleden heeft, ook verheerlijkt zal worden.

⁵Later werd deze naam: Vrije evangelische gemeenten

Overzicht van enkele verschillende kerkstructuren

In de loop van de geschiedenis zijn verschillende kerkstructuren ontstaan. De drie belangrijkste zijn de volgende:

1. De episcopale kerkvorm

Dit systeem wordt gekenmerkt door een zekere hiërarchie, dus een soort pyramidevorm van gezag: bovenaan staat de "hoofd"leider, daaronder andere leiders, daaronder weer andere en tenslotte de gemeenteleden. Er is dan een nadrukkelijk onderscheid tussen "leken" en "geestelijken". Iedere kerkvorm waar de voorgangers staan onder leiding van een andere leider (vaak een "bisschop") is episcopale. De bisschoppen worden van bovenaf gekozen, niet van onderaf. Het duidelijkste voorbeeld is de Katholieke Kerk. Ook de Methodistenkerk en de Anglicaanse of Episcopale kerk vallen daar onder. Het woord "episcopale" komt van het Griekse woord "episcopos", dat "opziener" betekent. Het woord "episcopos" is later verbasterd tot "bisschop".

2. De presbyteriaanse kerkvorm

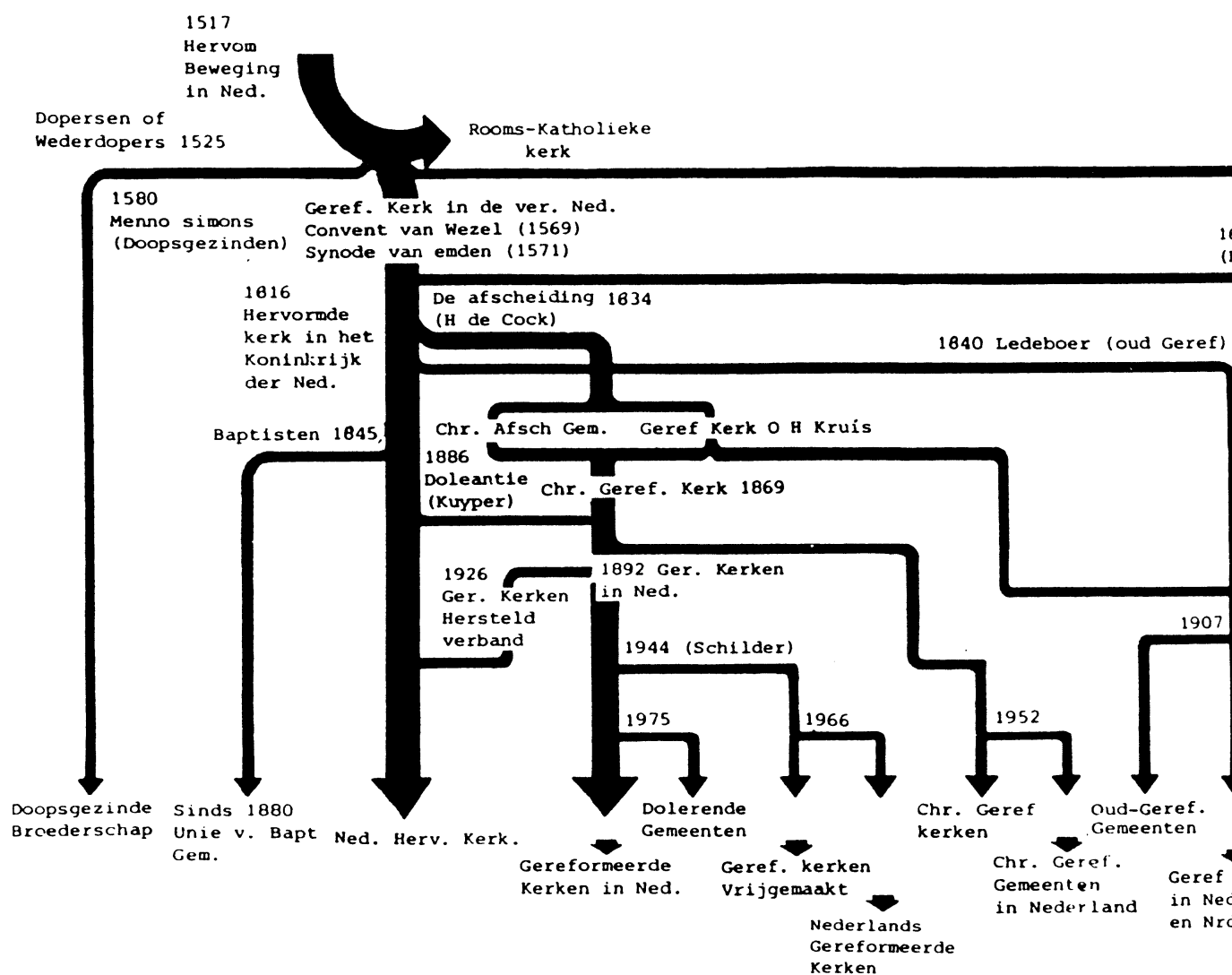
Hier berust het gezag bij de ouderlingen. De predikant wordt gezien als een ouderling met een bijzondere taak. Naast de kerkenraad als gezaghebbend orgaan zijn er nog een aantal organen die een bepaald gezag kunnen vertegenwoordigen, bijvoorbeeld de classis en de synode. De onderlinge bevoegdheden worden dan geregeld in de kerkorde van het betreffende kerkgenootschap. De leden van de classis en de synode zijn afgevaardigden van de kerkeraden. De gemeenteleden zijn hier meer betrokken bij het bestuur dan bij de episcopale vorm, want zij kiezen de ouderlingen. De gemeenteleden hebben echter verder geen beslissingsbevoegdheid, die berust bij de ouderlingen.

3. De congregationalistische kerkvorm

Hier berust het gezag niet bij één persoon of een groep van personen, maar bij de gemeenteleden zelf. De gemeenteleden kiezen uit hun midden de oudsten, maar de oudsten zijn verantwoording verschuldigd tegenover de gemeenteleden. Bovendien worden alle belangrijke besluiten genomen op de gemeentevergadering, waar het aantal stemmen van gemeenteleden bepalend is voor het besluit. Ieder lid van de gemeente is stemgerechtigd. De raad is dus in zekere zin het bestuur, dat de besluiten van de gemeente uitvoert.

Congregationalistische gemeenten zijn dus per definitie autonome gemeenten, omdat ze uitgaan van het gezag van Jezus Christus door de Heilige Geest, geopenbaard in het Woord van God, als enige bron van gezag, en daarnaast het algemeen priesterschap van de gelovigen. Geen enkel menselijk gezag mag verder boven de gemeente staan.

Om praktische redenen zijn er wel vrijwillige samenwerkingsverbanden met soortgelijke gemeenten mogelijk. Dat kan dan zijn op het gebied van de zending, van vertegenwoordiging naar buiten toe, van jeugdwerk (jeugdkampen), en noem maar op. Het zal duidelijk zijn dat in deze kerkvorm het belangrijk is je af te vragen: wie zijn dan de leden, en hoe wordt je lid? Als de leden namelijk "ongeestelijk" zijn, heeft directe gevolgen voor de gemeente als geheel.

Hoofdstuk 4: De Heilige Geest

Het belang van het onderwerp

1. Jezus zelf hecht groot belang aan de komst van de Heilige Geest. Vooral uit het Evangelie van Johannes komt dat duidelijk naar voren. Denk maar aan het gesprek met Nicodemus (wedergeboorte), aan Johannes 7:37-39, en aan Johannes 14 t/m 16, waar Jezus de Heilige Geest aankondigt als de Persoon die komt in Zijn plaats. Ook direct voor Zijn hemelvaart spreekt Jezus nog over de komst van de Heilige Geest en het belang daarvan (bijvoorbeeld in Handelingen 1:1-8).
2. Voor ons eigen geloofsleven is kennis van en openheid voor de persoon van de Heilige Geest van fundamenteel belang. Uit de studie zal blijken dat de Heilige Geest in en met ons bezig is vóór, tijdens en na de wedergeboorte. Door Hem woont Jezus in ons, hebben we toegang tot de Vader en kunnen we een leven leiden naar Gods wil. Daarom is kennis van wie de Heilige Geest is en wat Hij doet zo belangrijk voor ons.
3. Kennis van wat de Bijbel leert over de Heilige Geest is van belang om waarheid van dwaling te kunnen onderscheiden. De laatste jaren is er veel belangstelling voor de Heilige Geest. Enerzijds is dat positief. Anderzijds ontstaat er ook veel verwarring, vooral wanneer eenzijdig de nadruk komt te liggen op allerlei uiterlijke gebeurtenissen, gevoelens en ervaringen. De vraag is dan: hoe toets je of alles wat gebeurt echt van de Heilige Geest is, of het naar de wil van God is? Dat kun je enkel en alleen toetsen aan de hand van de Bijbel. Daarvoor is kennis van wat de Bijbel leert over de Heilige Geest noodzakelijk.
4. In de vierde plaats: de gemeente is een tempel van de Heilige Geest. Ze is als Nieuw-Testamentische gemeente geboren door de komst van de Heilige Geest op de Pinksterdag, en zoals blijkt uit Handelingen en de brieven, is de Heilige Geest nauw verbonden met alle aspecten van het gemeente zijn. Kennis van hoe de Heilige Geest werkt in de gemeente is dan belangrijk om als gemeente te kunnen groeien.

In het kader van deze cursus willen we samen twee studies doen over het werk en de bediening van de Heilige Geest waarin behandeld wordt:

1. Persoon en werk van de Heilige Geest. Deze eerste les valt in twee delen uiteen: Het eerste deel handelt over wie de Heilige Geest is, het tweede deel over het werk van de Heilige Geest in de tijd van het Oude Testament en het Nieuwe Testament tot de Pinksterdag.
2. Het werk van de Heilige Geest in de gelovige vóór en tijdens de bekering.
3. Het werk van de Heilige Geest in de gelovige na de bekering. We denken dan na over de *vervulling* met de Heilige Geest.
4. De gaven van de Heilige Geest

Houding

Laten we deze studies over de Heilige Geest benaderen vanuit een houding van eerbied en ontzag voor God, die Geest is, en vanuit verwachting, want het is Zijn wil en opdracht dat we ons leven laten leiden door Zijn Geest.

Wie is de Heilige Geest?

De eerste vraag die we in deze studie willen stellen is: "Wie is de Heilige Geest?" In deze les willen we drie antwoorden geven op die vraag, antwoorden die overigens nauw met elkaar samenhangen.

1. De Heilige Geest is een persoon

Het eerste antwoord is: **De Heilige Geest is een persoon (en dus niet een onpersoonlijke kracht).**

Waarom is dat belangrijk?

Het is belangrijk om vanuit de Bijbel te kunnen aantonen dat de Heilige Geest een persoon is, maar belangrijker is te begrijpen *waarom* het persoon-zijn van de Heilige Geest belangrijk is.

Daarvoor zijn tenminste drie redenen:

- a. Met een persoon kun je een relatie hebben. Met een onpersoonlijke kracht niet.
- b. Als de Heilige Geest een kracht is, dan wil je proberen die kracht te gaan beheersen om er iets mee te doen. Zo werkt dat met alle krachten die we in de natuur kennen (denk maar aan elektriciteit, windkracht, kernenergie etc.). We trachten om de krachten aan ons ondergeschikt te maken, en zo kunnen we soms grootse dingen doen door middel daarvan.

Als de Heilige Geest een persoon is, dan is de situatie omgekeerd, niet wij moeten Hem, maar Hij moet ons beheersen. Onze houding tegenover de Heilige Geest wordt dan fundamenteel anders, namelijk één van eerbied en afhankelijkheid.

Citaat: "Als we aan de Heilige Geest alleen denken als aan een soort kracht, zal onze gedachte voortdurend zijn: Hoe kan ik meer van de Heilige Geest krijgen?, maar als we aan Hem denken op Bijbelse wijze, zal onze gedachte zijn: Hoe kan de Heilige Geest meer van mij krijgen? De opvatting van de Heilige Geest als een Goddelijke kracht, die we op de een of andere manier moeten zien te bemachtigen en te gebruiken, leidt tot zelfverheerlijking en zelfvoldaanheid".⁶

Het blijkt inderdaad dat dáár waar men het zicht op het persoon zijn van de Heilige Geest uit het oog verliest, men het gevaar loopt de Heilige Geest te zien als een "middel" waardoor we spectaculaire dingen, wonderen en tekenen, kunnen gaan doen. De eerbied voor de Heilige Geest dreigt dan te verdwijnen, en voor je het weet staat in werkelijkheid niet de Heilige Geest of Jezus Christus centraal, maar de persoon die "gebruik maakt van" de Heilige Geest.

- c. Als de Heilige Geest een kracht is, is het voorstelbaar dat je er veel of weinig van hebt. Als Hij een persoon is, dan kan je niet een "stukje" van Hem hebben, je hebt Hem ontvangen of niet.

Als de Heilige Geest een Persoon is, dan is het feit of er veel of weinig van Hem in ons leven zichtbaar is, niet een kwestie van Hem wel of niet, helemaal of half, ontvangen hebben, maar dan is dat afhankelijk van de mate waarin we Hem toestaan ons leven te beheersen.

Bijbelse onderbouwing:

a. Jezus spreekt over Hem als over een Persoon

Johannes 14:16-17

En Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven om tot in eeuwigheid bij u te zijn, de Geest der waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn.

"Trooster" betekent: "Iemand die er bij geroepen is om je bij te staan", "helper" of "raadsman". Andere Trooster(Gr.: "allos") betekent hier niet "iets totaal anders" maar "andere van de zelfde soort"

b. Hij heeft de kenmerken van een persoon

* *de Heilige Geest heeft verstand:*

Jesaja 11:2	- de Geest van wijsheid en verstand, de Geest van raad en sterkte, de Geest van kennis en vreze des Heren
Johannes 14:25,26	- Die zal u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb

⁶ Uit: Persoon en werk van den Heiligen Geest; R.A. Torrey

- Romeinen 8:14 - de Geest leidt
- * *de Heilige Geest heeft gevoelens:*
 - Efeze 4:30 - bedroeft de Heilige Geest Gods niet
 - Romeinen 8:26 - de Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen
- * *de Heilige Geest heeft een wil:*
 - Handelingen 16:6 - werden door de Heilige Geest verhinderd
 - 1 Corinthiërs 12:11 - één en dezelfde Geest, die een ieder in het bijzonder toedeelt gelijk Hij wil

Het hebben van verstand, gevoelens en een wil zijn kenmerken van een persoon. Dit kan nooit aan een "kracht" of "invloed" worden toegeschreven.

c. Je kunt de Heilige Geest als een persoon behandelen

Je kunt de Heilige Geest bedriegen (Handelingen 5:3), bedroeven (Efeze 4:30) en lasteren (Mattheüs 12:31). Dat is onmogelijk als de Heilige Geest onpersoonlijk zou zijn.

d. Gebruik mannelijk persoonlijk voornaamwoord

Verschillende malen staat in het Grieks (de taal waarin het Nieuwe Testament oorspronkelijk geschreven is) een mannelijk persoonlijk voornaamwoord voor het onzijdige woord "Geest" (Johannes 16:13,14). Dat is een aanduiding van Zijn persoon-zijn..

2. De Heilige Geest is God, Hij is de derde Persoon van de Drieëenheid

Waarom is dat belangrijk?

Evenals bij het persoon-zijn van de Heilige Geest is het van belang te begrijpen waarom het belangrijk is te weten dat de Heilige Geest God is.

Dat is niet zo eenvoudig uit te leggen, maar het wordt duidelijker als we bedenken wat de Heilige Geest doet in ons leven. Daarmee grijpen we alvast even vooruit op wat in de volgende lessen komen gaat.

De Heilige Geest doet ons wedergeboren worden. Hij is het die ons nieuw leven geeft. Hij woont in ons, Hij leidt ons leven, geeft ons kracht, Hij is het onderpand en de garantie voor de verlossing van ons lichaam en voor alle beloften die God ons gegeven heeft. De Geest van God verbindt zich met onze geest, door Hem roepen wij "Abba, Vader". In Johannes 14:23 zegt Jezus: *"Wij zullen tot hem komen en bij hem wonen"*. Met andere woorden: door de Heilige Geest woont de Drieëenige God in ons.

Wat een wonder! Dit alles zou niet mogelijk zijn als de Heilige Geest niet God was. Als de Heilige Geest ons hart aanraakt, dan raakt *God* ons hart aan, daardoor is er werkelijk nieuw leven mogelijk, wedergeboorte, enzovoort. Dat zijn dingen die alleen God kan doen. Door en in de Geest werkt de drieëenige God zelf in ons. Dat is de kern van ons heil, van ons geloof en van onze verwachting. Als de Heilige Geest niet God zou zijn, dan is ons hele geloof inhoudsloos geworden.

Het is niet voor niets dat allerlei sekten juist dit soort waarheden aanvallen, want het zijn de waarheden die de kern van ons geloof en heil vertegenwoordigen.

We gaan beter het belang ervan beseffen als we oog krijgen voor de éénheid tussen Vader, Zoon en Geest.

Een tekst die kan helpen om die eenheid duidelijker te zien is **1 Corinthiërs 2:11**

"Wie toch onder de mensen weet wat in een mens is, dan des mensen eigen geest die in hem is? Zo weet ook niemand, wat in God is, dan de Geest Gods."

In dit vers maakt Paulus een vergelijking tussen de geest van een mens en de Geest van God.

De geest van een mens is de kern van zijn wezen, dat wat de mens persoonlijkheid geeft, zijn innerlijk. Je kunt het niet scheiden van het lichaam, maar wel onderscheiden van het lichaam. Geest, ziel en lichaam vormen samen die éne mens.

Zo is ook de Geest van God niet te scheiden van Gods wezen. In alle voorzichtigheid zou je kunnen zeggen: het is de kern van Gods wezen, het is God zelf, het is een deel van Zijn persoonlijkheid. Er is verschil tussen de Vader, de Zoon en de Geest, maar toch zijn ze samen één, en je kunt en mag ze niet van elkaar scheiden.

Als je dus spreekt over de Geest van God, dan spreek je over Hem zelf, over de kern en essentie van Zijn wezen.

„Als je dat beeld vasthoudt, dan ga je ook begrijpen hoe bijzonder en groots het is dat er dan staat in vers 12:

"Wij nu hebben niet de geest der wereld ontvangen, maar de Geest uit God".

Als God zo door Zijn Geest in ons woont, dan is dat inderdaad leven uit de doden!

Als de Heilige Geest echter niet God is en niet één met God is, wat zouden dan al die teksten betekenen die spreken over de inwoning van de Heilige Geest, hoe kan de Geest dan ooit nieuw leven geven, hoe kunnen we dan ooit door de Heilige Geest God onze Vader noemen?

Bijbelse onderbouwing voor de Godheid van de Heilige Geest

De Bijbel leert duidelijk dat er maar één God is. Zie bijvoorbeeld Jesaja 44:6. Ondanks het feit dat er maar één God is, worden zowel aan de Heilige Geest als aan de Here Jezus eigenschappen toegeschreven die alleen God kan hebben. En ondanks het feit dat de Bijbel zegt dat er maar één God is, doen zowel de Heilige Geest als de Here Jezus werken die alleen God kan doen.

Er is dus maar één conclusie mogelijk: Er is maar één God, maar die God manifesteert zich in drie Personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Over de Godheid van de Heilige Geest zegt de Bijbel het volgende.

a. Hij wordt God genoemd

2 Samuël 23:2-3	- De Geest spreekt.....maar dit is blijkbaar hetzelfde als Gods spreken.
Handelingen 5:3	- Het bedrog van Ananias wordt God aangedaan....en Zijn Geest.
1 Corintheërs 3:16	- Wij zijn een tempel van God, omdat de Geest in ons woont.

De woorden Geest en God worden hier min of meer door elkaar gebruikt, hetgeen alleen mogelijk is als de Geest ook God is.

b. Hij bezit eigenschappen die alleen God bezit

Psalms 139:7-10	- De Geest is alomtegenwoordig
Johannes 14:16-17	- De Geest is waarheid
1 Corintheërs 2:9-11	- De Geest is alwetend
Efeziërs 4:30	- De Geest is heilig
Hebreeërs 9:14	- De Geest is eeuwig

Dit alles kan noch van mensen, noch van engelen, noch van een kracht gezegd worden.

c. Hij doet werken die alleen God kan doen

Job 33:4	- De Geest schept
Johannes 3:3-6	- De Geest doet wedergeboren worden

Johannes 6:63	- De Geest maakt levend
1 Corintheërs 6:11	- De Geest maakt rechtvaardig
2 Thess. 2:13	- De Geest heiligt

Bijbelse onderbouwing dat De Heilige Geest de derde Persoon van de Godheid (Drieëenheid) is

a. Er is maar één God

Jesaja 44:6	- Ik ben de eerste en Ik ben de laatste, buiten Mij is er geen God

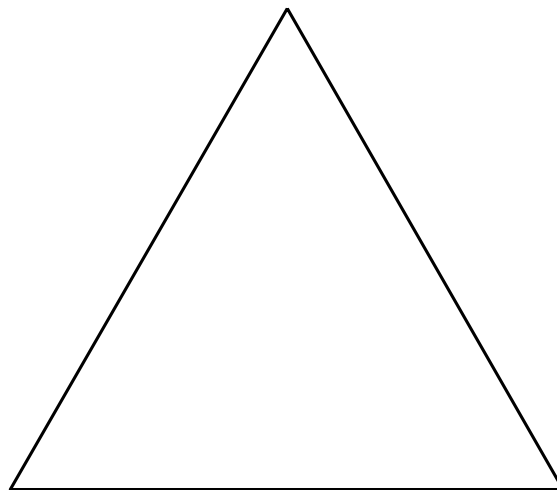
b. De Heilige Geest wordt vaak samen met de Vader en de Zoon genoemd, op een wijze die niet voor enig ander wezen/mens mogelijk zou zijn

Marcus 1:9-13	- de doop van Jezus in de Jordaan
Mattheüs 28:19	- doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes
2 Corintheërs 13:13	- de genade des Heren Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes

c. De Heilige Geest wordt zowel de Geest van Christus, als de Geest van God genoemd

Mattheüs 10:20	- het is de Geest uws Vaders, die in u spreekt
Romeinen 8:9	- ...indien de Geest Gods in u woont. Indien iemand echter de Geest van Christus niet heeft...

Een veelgebruikte illustratie is een driehoek, Dit kan een hulpmiddel zijn om het begrip Drieëenheid iets dichterbij te brengen. Er is één driehoek ("God"), maar er zijn toch drie afzonderlijke zijden ("Vader, Zoon en Geest").

Samenvattend kunnen we zeggen dat de Heilige Geest een Persoon is, dat de Heilige Geest God is en dat de Heilige Geest de derde Persoon is van de Godheid, de Drieëenheid.

Inleiding

In het werk van de Heilige Geest kunnen we twee fasen onderscheiden. De eerste fase begint al voor de schepping en eindigt bij de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag. In deze fase moet het bijzondere werk van de Heilige Geest in Jezus als aparte fase aangemerkt worden. De tweede fase begint bij de uitstorting van de Heilige Geest en eindigt bij het "einde der tijden".

Van de eerste fase belichten we drie aspecten van het werk van de Heilige Geest die er bijzonder uitspringen. Van de tweede fase bespreken we twee aspecten.

Eerste fase	Tweede fase
Begin	Pinksteren
<u>Drie bedieningen:</u> * Schepping * Inspiratie * Toerusting	<u>Twee bedieningen:</u> * Werking in de wereld * Werking in de gemeente/gelovigen
Jezus op aarde	Einde der tijden

1. Eerste fase

Drie opvallende bedieningen van de Heilige Geest

a. Schepping

- Genesis 1:2 - Het woord zweven kan ook vertaald worden met broeden of uitbroeden.
- Job 33:4 - De Geest Gods heeft mij gemaakt
- Psalm 104:29-30 - Zendt Gij uw Geest uit, zij worden geschapen

b. Inspiratie

Het was door de inspiratie van de Heilige Geest dat de schrijvers van de boeken van het Oude Testament in staat waren hun getuigenissen, verhalen, liederen, profetieën enzovoort uit te spreken en op te schrijven.

- 2 Petrus 1:20-21 - Door de Heilige Geest gedreven hebben mensen van Godswege gesproken.
- 2 Samuël 23:2 - De Geest des Heren spreekt door mij (= David). Zijn woord is op mijn tong.
- Zacharia 7:11-12 - God laat Zijn Woorden en Zijn onderwijzingen door zijn Geest via de profeten overbrengen.

c. Toerusting

- Exodus 31:1-5 - Besaleël werd vervuld met Gods Geest om voorwerpen voor de tabernakel te ontwerpen en te maken
- Richteren 3:9-10 - de Geest des Heren kwam over hem. Hij richtte Israël en trok uit ten strijde
- Richteren 15:9-14 - Simson
- 1 Samuël 16:13,14 - Van die dag af greep de Geest des Heren David aan. Maar van Saul was de Geest des Heren geweken.
- Psalm 51:13b - neem uw Heilige Geest niet van mij

Wanneer men het O.T. bestudeert, blijkt dat de Heilige Geest niet aan iedereen gegeven werd, maar aan bepaalde personen met het oog op een specifieke taak, soms ook voor een beperkte tijd. De Heilige Geest kon ook weer weggenomen worden.

44

2. Aparte fase

De Heilige Geest doet een bijzonder werk in het leven van Jezus. Dat begint kort voor de geboorte van Christus op aarde en eindigt bij de hemelvaart. Geheel in de lijn van het Oude Testament wordt aan de Here Jezus de Heilige Geest gegeven voor een zeer speciale taak. Hij wordt naast **dienstknecht** (Jes. 53) ook aangekondigd als **profeet** (Deut. 18:15,18) en **koning** (Gen.49:10).

a. Christus' mensheid verwekt

Mattheüs 1:18,20

b. In Zijn ambt bevestigt

Mattheüs 3:16-17; Lucas 4:18

c. Kracht voor aardse bediening

Lucas 4:1,14-15; Mattheüs 12:28

d. Kracht in lijden en sterven

Hebreeënen 9:14

e. Opstanding uit de dood

Romeinen 8:11

3. Tweede fase

Begin: de uitstorting van de Heilige Geest.

Over deze tweede fase spreken we in de volgende studies. Het werk van de Heilige Geest t.o.v. de gelovige is dus vóór en na Pinksteren verschillend (Johannes 7:39).

4. Verschillen eerste fase (O.T.) en tweede fase (N.T.)

Oude Testament	Nieuwe Testament
1.gegeven aan bepaalde personen 2.voor een specifieke taak 3.voor een bepaalde tijd 4.soms als antwoord op verzoek	1. gegeven aan alle gelovigen 2. om het heil in en door ons uit te werken 3. voor altijd 4. gegeven in antwoord op geloof

De Heilige Geest in de christen

In de vorige studie hebben we gezien dat de Heilige Geest een Persoon is, dat Hij God is en dat Hij de derde persoon van de Godheid is.

Daarna stonden we stil bij het verschil in bediening van de Heilige Geest in het Oude Testament, in het Nieuwe Testament en in het leven van Jezus Christus.

In deze studie willen we ons gaan bezighouden met het werk van de Heilige Geest in de individuele christen.

Deze studie is opgebouwd uit drie punten.

1. het werk van de Heilige Geest in het leven van iemand vóórdat die persoon tot bekering komt;
2. het werk van de Heilige Geest tijdens de bekering;
3. het werk van de Heilige Geest na de bekering, in het dagelijks leven van de christen. Dit derde punt wordt in de volgende les verder uitgewerkt.

1. Het werk van de Heilige Geest voor de bekering

Het werk van de Heilige Geest voordat iemand tot bekering komt bestaat uit overtuigen en uitnodigen tot het heil.

a. De Heilige Geest overtuigt. Johannes 16:5-11.

Als Hij komt - Dat betekent dus dat de Heilige Geest nog niet gekomen was. De Here Jezus doelt op de komende bediening van de Heilige Geest.

de wereld - Dat zijn de niet-christenen.

overtuigen - Dat wil zeggen confronteren met de waarheid (de Geest der Waarheid!), zoals een aanklager voor het gerecht dat doet.

van zonde, omdat zij in Mij niet geloven - Hier wordt de zonde van ongeloof bedoeld. De mens die zichzelf in het middelpunt plaatst en weigert in Christus te geloven.

Alleen de Heilige Geest is in staat het geweten van mensen te overtuigen van zonden, van schuld tegenover God.

van gerechtigheid, omdat Ik heenga tot de Vader en gij Mij niet langer ziet - De Heilige Geest laat zien dat Jezus Christus de straf heeft gedragen. Dat Hij tegemoet is gekomen aan de rechtvaardigheid van God. Hetgeen bevestigd wordt door het feit dat Jezus teruggegaan is naar de Vader. De Vader heeft Jezus Christus weer willen aanvaarden! De Hemelvaart van Christus is het bewijs daarvan. (Lees eventueel ook Rom.1:4, 4:25).

van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is - Aan het kruis heeft Christus de Satan definitief verslagen. En als de Satan - als de overste van deze wereld - verslagen is, dan ligt heel deze wereld onder het oordeel.

De Heilige Geest overtuigt van zonde, Hij laat ons zien wie we zijn. Hij overtuigt van gerechtigheid, Hij laat ons zien dat Jezus Christus de straf in onze plaats heeft gedragen. En Hij overtuigt van oordeel. Hij laat zien dat God oordeelt.

b. Maar dat is niet alles. De Heilige Geest doet nog veel meer in het leven van iemand vóórdat Hij tot geloof komt. De Heilige Geest nodigt ook uit tot het heil. (Openbaring 22:17)

2. Het werk van de Heilige Geest tijdens de bekering

De Heilige Geest doet ons wedergeboren worden. We worden gedoopt in de Heilige Geest. De Heilige Geest komt in ons wonen, en de Heilige Geest maakt ons tot Gods eigendom.

a. De Heilige Geest doet ons wedergeboren worden.

Om dat duidelijk te maken lezen we Johannes 3, het gesprek van Jezus met Nicodemus, een farizeeër.

Nicodemus begint dit gesprek, dat midden in de nacht plaatsvindt, met een hele vriendelijke opmerking. Maar Jezus gaat helemaal niet op die opmerking in. Hij zegt: "Nicodemus, jij moet opnieuw geboren worden, anders kun je het koninkrijk van God niet zien". Eigenlijk zegt Hij: 'je moet van boven, van God geboren worden'.

Nicodemus begrijpt dit niet. Opnieuw geboren worden, hoe kan dat? Moet ik dan opnieuw de schoot van mijn moeder ingaan om zo opnieuw geboren te worden? Maar dat bedoelde de Here Jezus natuurlijk niet. Hij bedoelde niet dat Nicodemus zijn oude leven opnieuw moest beginnen, maar dat hij een totaal nieuw leven zou moeten beginnen. Een totaal nieuw begin.

Dan vraagt Nicodemus aan de Here Jezus: "hoe moet dat dan geschieden"?

Dat is natuurlijk een geweldig belangrijke vraag. Hoe kan ik het koninkrijk van God zien? Hoe kan ik het binnengaan? Jezus antwoordt: "Je moet geboren worden uit water en uit Geest. Je moet geestelijk geboren worden". De Bijbel leert ons dat wij door de zonde dood zijn voor God. En dat we door de geestelijke geboorte, de wedergeboorte, weer

leven voor God. Door die geboorte worden wij een kind van God. (Lees in dit verband 46 ook Rom.5:6 en 8:9) Wedergeboorte wil eigenlijk zeggen dat God ons mensen, die geestelijk en moreel dood zijn door onze zonden, een nieuw leven schenkt. (2 Kor.5:17) Wedergeboorte is dan ook volledig Gods werk. (1 Petrus1:3)

Die wedergeboorte die God in en aan ons doet is een werk van Zijn Heilige Geest. De Heilige Geest wekt in ons het nieuwe leven. Hij is er de oorzaak en essentie van.

In 1 Petrus 1:23 staat dat we wedergeboren zijn "niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en blijvende Woord van God". Zoals een mens verwekt wordt door menselijk, en dus vergankelijk zaad, zo worden we nieuwe mensen door onvergankelijk zaad, het eeuwig blijvende Woord van God. De nieuwe mens is dan ook geestelijk van aard, onvergankelijk. "Wat uit het vlees geboren is is vlees, wat uit de Geest geboren is is Geest". Je ziet hier dat Woord en Geest samengaan in het doen wedergeboren worden van een mens. (zie ook Titus 3:5, Jac. 1:18 en 1 Petrus 1:3) Door de nieuwe geboorte zijn we leden geworden van Gods gezin, (Efeze 2:19 "huisgenoten Gods") zijn we kinderen van God geworden. Door de Heilige Geest mogen we God onze Vader noemen. (Joh. 1:12, Rom. 8:14-17)

b. We ontvangen de Heilige Geest, Hij komt in ons wonen

Je kunt ook zeggen dat de wedergeboorte te maken heeft met het in ons komen wonen van de Heilige Geest. Door het ontvangen van de Heilige Geest worden we nieuwe mensen. *Als iemand de Heilige Geest niet ontvangen heeft, is hij geen nieuw mens, is hij geen christen*, is hij niet wedergeboren, want de Heilige Geest is de kern van zijn christen-zijn. Zoals een "aards" mens leeft door de geest (zonder geest zijn we immers dood), zo leeft ook een "hemels" mens door de Heilige Geest.

We lezen dit duidelijk in o.a. de volgende verzen:

Johannes 14:15-18

Wanneer gij Mij liefhebt, zult gij Mijn geboden bewaren. En Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven om tot in eeuwigheid bij u te zijn, de Geest der waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn. Ik zal u niet als wezen achterlaten. Ik kom tot u.

Johannes 14:23

Indien iemand mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en bij hem wonen.

Romeinen 8:9

Gij daarentegen zijt niet in het vlees, maar in de Geest, althans, indien de Geest Gods in u woont. Indien iemand echter de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe.

Romeinen 8:15 en 16

Want gij hebt niet ontvangen een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar gij hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader. Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.

Zie verder 1 Corinthiërs 2:12; 6:19; Galaten 3:2; 1 Thessalonicenzen 4:8.

c. We worden gedoopt in/met de Heilige Geest

Zoals een mens in of met water wordt gedoopt, zo wordt een gelovige ook door Christus in of met de Heilige Geest gedoopt. De doop met de Heilige Geest in Nieuw-Testamentische zin zien we al voorafgeschadwd bij Jezus zelf, aan het begin van Zijn openbare bediening (Lucas 3:22; Johannes 1:32-34; Handelingen 10:38). Daarna vond deze doop plaats op de Pinksterdag, als een gezamenlijk gebeuren bij alle gelovigen. Uit

de preek van Petrus blijkt dat dit al lang voorspeld was in het Oude Testament (Handelingen 2:16). Het was een geweldig moment in de geschiedenis van Gods heil voor Israël en deze wereld.

47

Maar ook na de Pinksterdag krijgt iedereen die gelooft deel aan deze doop met de Geest. Door de doop met de Geest zijn we ingelijfd in Gods volk, Zijn gemeente. Het is een werk van God aan ons als we tot geloof komen. De doop met de Geest is dan ook een éénmalig gebeuren.

Behalve in de Evangelien en in Handelingen, wordt de doop met de Geest één keer genoemd in de brieven, en dat is in de brief van Paulus aan de Corinthiërs,

1 Corinthiërs 12:12, 13

Een lichaam is een eenheid met veel ledematen; ondanks hun veelheid vormen al die ledematen toch één lichaam. Zo is het ook met het lichaam van Christus. Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden, wij zijn allen van één Geest doordrenkt, of we nu uit het Joodse of een ander volk afkomstig zijn. (Nieuwe Bijbelvertaling)

In de gemeente in Corinthe waren veel problemen. Er was verdeeldheid over verschillende zaken, er was bij sommigen sprake van ernstige zonden, de onderlinge omgang was verstoord in een aantal opzichten. De gemeenteleden vonden zichzelf nogal “geestelijk”, maar Paulus dacht daar anders over. Ze leefden niet geestelijk maar “vleselijk”. Op al die christenen doet hij een beroep om de eenheid in Christus in praktijk te brengen. En die eenheid verbindt hij in bovenstaand vers aan de doop met de Geest. Door die doop zijn we allemaal samen een in het lichaam van Christus, samen leden van elkaar.

De doop met de Geest maakt ons één met elkaar. Het is de basis van onze eenheid.

d. We ontvangen de Heilige Geest als zegel en onderpand

Efeze 1:13,14 - *"In Hem zijt ook gij, toen gij gelovig werd, ook verzegeld met de Heilige Geest der belofte, die een onderpand is van onze erfenis, tot verlossing van het volk, dat Hij zich verworven heeft, tot lof zijner heerlijkheid" (zie 4:30)*

2 Corinthiërs 1:22 - *"...die ook zijn zegel op ons gedrukt en de Geest tot onderpand in onze harten gegeven heeft."*

Het ontvangen hebben van de Heilige Geest als zegel benadrukt het feit dat we Gods eigendom zijn. In de oudheid was een zegel (bijvoorbeeld de afdruk van een zegelring) op iets het juridisch bewijs dat het voorwerp het onvervreemdbaar eigendom was van de bezitter van het zegel. Zo mogen we absoluut zeker zijn van het feit dat we Gods eigendom zijn en dat niets ons uit Zijn hand kan roven (Johannes 10).

Een onderpand is een zekerheidsstelling van iets dat we in de toekomst zullen ontvangen. Zo is de Heilige Geest in ons de zekerheid en garantie van onze volkomen verlossing (ook van het lichaam!) en de komende erfenis die God Zijn kinderen heeft beloofd.

3. Het werk van de Heilige Geest na de bekering

a. Jezus verheerlijken

Lezen: Joh. 14:25-26 en Joh. 16:12-15

Uit deze teksten kunnen we o.a. het volgende leren over het werk van de Heilige Geest in ons na de bekering:

- Hij zal ons alles leren en ons de woorden van Jezus te binnen brengen
- Hij zal de weg wijzen naar de volle waarheid (16:12)
- Hij zal Jezus verheerlijken (16:14)

Dit zijn beloften die Jezus doet kort voor Zijn lijden, sterven en verheerlijking. Je leert hieruit dat de Heilige Geest Jezus en het woord van Jezus in het middelpunt stelt. De woorden van Jezus vinden we in de Bijbel. De “volle waarheid” vinden we zowel ik Jezus

Christus zelf (14:6 "Ik ben de waarheid") als in Zijn woord (17:17 "Uw woord is de waarheid" en "het Woord der waarheid" 2Tim. 2:15). De Heilige Geest is dus steeds bezig ons te confronteren met Jezus en Zijn Woord. Daar waar de Heilige Geest werkt, staat Jezus en Zijn woord centraal. Niet het openbaar worden van gaven en krachten is in de eerste plaats kenmerkend voor de werking van de Heilige Geest, maar de verheerlijking van Jezus.

48

Dit is tevens een belangrijke toetsteen om te onderscheiden of iets wel of niet van de Heilige Geest is:

- Staat Jezus centraal? Krijgt Hij de eer? Wordt Zijn naam verheerlijkt? Wordt Hij als Heer erkend? (vergelijk 1 Kor. 12:3)
- Staat Het Woord van God centraal en niet de opvatting van een groep of een mens. Woord en Geest zijn altijd in balans. Het Woord zonder Geest leidt tot dode orthodoxie, maar de Geest zonder het Woord leidt tot excessen, tot dwalingen.

Als voorbeeld kunnen we het beeld gebruiken van een mooi oud gebouw dat verlicht wordt door een schijnwerper. Dat gebouw kun je zien als een beeld van Jezus Christus, de schijnwerper als een beeld van de Heilige Geest. We zien het gebouw dankzij de schijnwerper. We zijn ons niet altijd bewust van het belang van de schijnwerper, toch zouden we het gebouw onder dat niet kunnen zien. Niemand zal zich op de schijnwerper concentreren, men kijkt naar het gebouw. Zo is het met de persoon en het werk van de Heilige Geest. Hij richt ons hart en verlangen, onze geestelijke ogen op Jezus Christus en Zijn Woord.

b. De Heilige Geest wil ons vervullen

Efeze 5:17-22

De Heilige Geest doet Zijn werk in ons wanneer wij vervuld zijn met Hem. In het voorgaande deel van deze les hebben we gezien dat iedere gelovige de Heilige Geest ontvangen heeft. De Heilige Geest woont in de gelovige en blijft daar altijd wonen. Dat wil echter nog niet zeggen dat iemands leven dan ook automatisch onder leiding staat van de Heilige Geest, of met andere woorden: dat iemand vervuld is met de Heilige Geest.

In deze les zullen we een korte inleiding geven over dit onderwerp. In de volgende les komen we daar dan wat uitgebreider op terug.

We doen het nu naar aanleiding van Efeze 5:18

"en bedrinkt u niet aan wijn, maar wordt vervuld met de Geest"

Let op de volgende punten:

- het is gericht aan wedergeboren mensen (vs. 8)
- let op de parallel met vers 17
- het vervuld worden met de Geest wordt hier als tegenstelling genoemd tot het vervuld zijn met wijn. Wanneer iemand zich bedrinkt met wijn, dan kun je zeggen dat die persoon zich plaatst onder de controle van wijn. Hij wordt beheerst door alcohol. Wij christenen mogen ons nooit laten beheersen door wijn. Of door materiele dingen, of door lustgevoelens. Of door onszelf. Wij mogen ons alleen maar laten beheersen door de Heilige Geest van God. Wij moeten leven onder de leiding van de Heilige Geest.
- de grammaticale vorm: de opdracht is: "wordt vervuld", en alles wat daarna volgt, t/m vers 22 zijn deelwoorden (sprekend, zingende, jubelende, dankende, onderdanig zijnde), dat vloeit dus voort uit het vervuld zijn.
- het is een duidelijke opdracht: *wordt* vervuld! Het moet ons op zijn minst aan het denken zetten. Het betekent dat we daar zelf mede verantwoordelijk voor zijn. Het is Gods bedoeling dat iedere gelovige vervuld is met de Heilige Geest, niet allen enkele superchristenen. Met andere woorden, wanneer wij als christenen niet vervuld zijn met de Heilige Geest van God, dan zijn wij ongehoorzaam. Maar als God het ons opdraagt, mogen we ook vertrouwen dat het mogelijk is, en mogen we in dat geloof er om bidden en ons er open voor stellen.
- het is een zogenaamde lijdende of passieve vorm. Er staat niet: "vervul jezelf", maar "wordt vervuld". Dat kun je niet zelf. God moet het doen. Toch is het een opdracht: wij moeten het dus laten gebeuren, we moeten God toestaan ons te vervullen met Zijn Geest.
- nog een laatste opmerking over de grammatica. Het Griekse woord dat gebruikt wordt (pleroo) heeft in de meeste keren dat het gebruikt wordt betrekking op een blijvende toestand. Ook de grammaticale vorm waarin het staat in het Grieks duidt op een aanhoudend vervuld worden. Het gaat hier dus niet om een kort en voorbijgaand moment van vervulling, waarin je bijzondere dingen doet (ook dat komen we tegen in de Bijbel), maar veel meer om een blijvende levenshouding.

Wat de *kenmerken en gevolgen* zijn van de vervulling met de Heilige Geest, en *hoe* we vervuld kunnen worden met de Heilige Geest, zullen we in de volgende les aan de orde stellen.

HEBT U ONTDEKT DAT UW LEVEN ONDER LEIDING KAN STAAN VAN DE HEILIGE GEEST?

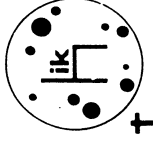
**IEDERE DAG KAN EEN BELEVENIS ZIJN VOOR DE CHRIS-
TEN**
die de realiteit kent van het vervuld zijn met de Heilige Geest
en zich van moment tot moment door Hem laat leiden.

De Bijbel zegt ons dat er drie soorten mensen zijn.

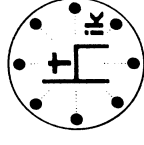
3

- 1. DE NATUURLIJKE MENS**
(Iemand die Christus niet heeft aanvaard)
„Doch een ongeestelijk mens
aanvaardt niet hetgeen van de
Geest Gods is, want het is
hem dwaasheid en hij kan het
niet verstaan, doordat het
slechts geestelijk te beoor-
delen is” (1 Corinthiërs 2 : 14).
- 2. DE GEESTELIJKE MENS**
(Iemand die beheerst en ge-
sterkt wordt door de Heilige
Geest) „maar de geestelijke
mens beoordeelt alle dingen..”
(1 Corinthiërs 2 : 15).

Iemand die zelf zijn
leven bestuurt
ik — het IK op de troon
— Christus staat
— buiten het leven
— interessen staan
— onder eigen controle
— wat vaak spanning en
— teleurstelling tot gevolg
— heeft

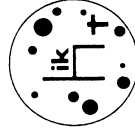
Een leven door
Christus bestuurd
+ — Christus beheerst
— het leven
ik — het IK ontroond
— interessen staan
— onder controle van God
— waardoor er een groeiende
— harmonie is met Gods plan

4

3. DE VLESELIJKE MENS

(Iemand die Christus heeft
aanvaard maar in de neder-
laag leeft, doordat hij/zij ver-
trouwt op eigen kunnen om
als christen te leven).

Iemand die zelf zijn
leven bestuurt.
ik — het IK op de troon
— Christus is ontroond
— interessen staan
— onder eigen controle
— wat vaak spanning en
— teleurstelling tot gevolg
— heeft

„En ik, broeders, kon niet tot u spreken als tot geestelijke mensen,
maar slechts als tot vleeselijke, nog onmondigen in Christus. Melk
heb ik U gegeven, geen vast voedsel, want dat kon U nog niet ver-
dragen. Ja, dat kunt u ook nu nog niet, want u bent nog vleeselijk.
Want als er onder u nijd en twist is, bent u dan niet vleeselijk en
leeft u niet als onveranderde mensen?” (1 Corinthiërs 3 : 1-3).

5

1. GOD WIL ONS EEN OVERVLOEDIG EN VRUCHTDRAGEND CHRISTENLEVEN GEVEN.

Jezus zei: „Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed” (Johannes 10 : 10).

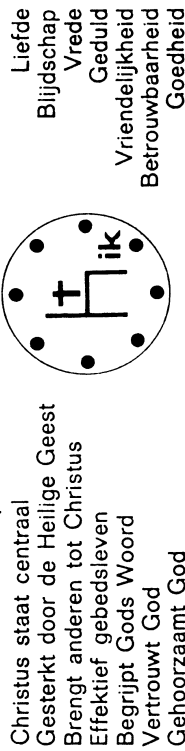
„Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken. Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen” (Johannes 15 : 5).

„Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtaardigheid, zelfbeheersing. Tegen zodanige mensen is de wet niet” (Galaten 5:22, 23).

„Maar gij zult kracht ontvangen, wanneer de Heilige Geest over u komt, en gij zult Mijn getuigen zijn te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het uiterste der aarde” (Handelingen 1 : 8).

6

DE GEESTELIJKE MENS — enige eigenschappen die het gevolg zijn van het vertrouwen op God:

Of bij een christen deze eigenschappen meer of minder tot uiting komen, hangt af van zijn vertrouwen op God in ieder facet van zijn leven en van zijn volwassenheid in Christus. Een christen die nog maar pas iets is gaan begrijpen van het werk van de Heilige Geest, moet niet ontmoedigd zijn, als hij niet zoveel „vruchten draagt” als christenen, die het werk van de Heilige Geest al langer hebben ervaren.

Waardoor komt het dat de meeste christenen geen overvloedig leven ervaren?

7

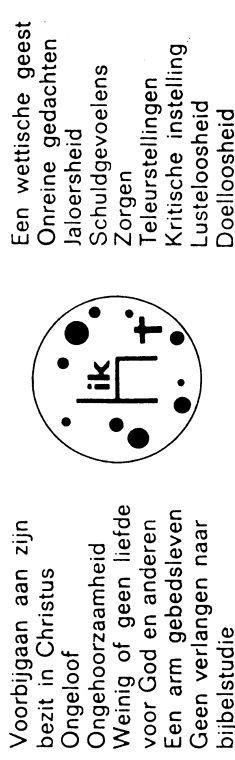
2. VLESELIJKE CHRISTENEN KUNNEN HET OVERVLOEDIGE EN VRUCHTDRAGENDE CHRISTENLEVEN NIET ERVAREN.

De vleeselijke mens vertrouwt op eigen kunnen om als christen te leven:

- A. Hij is of onkundig van Gods liefde, vergeving en kracht of is het vergeten (Romeinen 5 : 8-10; Hebreëen 10 : 1-25; 1 Johannes 1 : 2 : 1-3; 2 Petrus 1 : 9; Handelingen 1 : 8).
- B. Hij wordt in zijn geestelijke leven heen en weer geslingerd.
- C. Hij zit met zichzelf in de knoop. Hij wil doen wat goed is, maar kan het niet.
- D. Hij laat na om in de kracht van de Heilige Geest te leven. (1 Corinthiërs 3 : 1-3; Romeinen 7 : 15-24; 8 : 7; Galaten 5 : 16-18)

8

DE VLESELIJKE MENS — Eén of meer van de volgende eigenschappen kunnen de christen karakteriseren die God niet volkomen vertrouwt:

De derde waarheid geeft ons de enige oplossing voor dit probleem . . .

9

De vervulling met de Heilige Geest

In dit deel van de studie over de Heilige Heest gaan we het hebben over de vervulling met de Heilige Geest.

We beginnen met een bespreking van de drie soorten mensen aan de hand van 1 Corintheërs 2 en 3. Naar aanleiding daarvan gaan we kijken naar één van die drie, de geestelijke mens, en stellen ons de vraag: wat doet de Heilige Geest in het leven van iemand die vervuld is met Hem, anders gezegd: wat zijn de kenmerken van de geestelijke mens. Ten slotte gaan onderzoeken hoe je een met de Geest vervuld mens kunt *wórden*.

1. Drie soorten mensen

a. Welke plaats heeft de Heilige Geest in het leven van:

Een ongeestelijk mens:

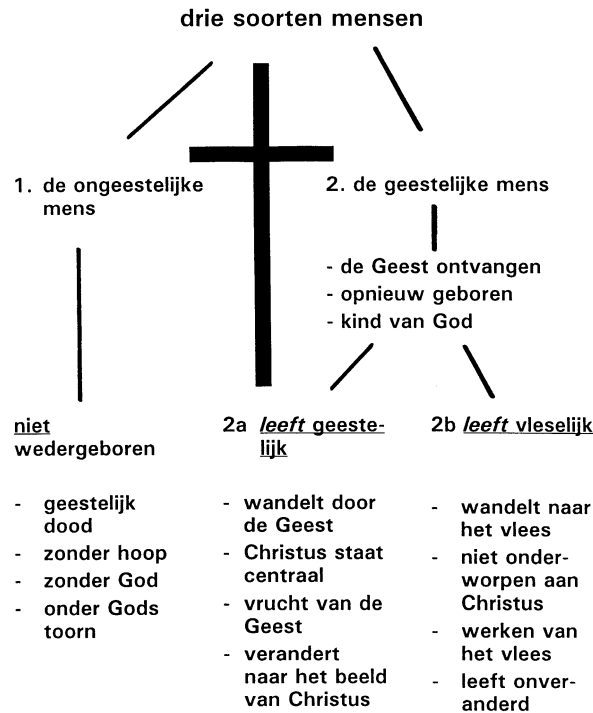
* De Heilige Geest heeft geen plaats in het leven van de ongeestelijke mens.

Een geestelijk mens:

* De geestelijke mens heeft de Heilige Geest ontvangen en hij leeft ook onder leiding van de Heilige Geest, anders gezegd: hij is vervuld met de Heilige Geest.

Een vleselijk mens:

* Deze persoon heeft wel de Heilige Geest ontvangen, maar hij leeft niet onder leiding van de Heilige Geest.

2. De geestelijke mens

De geestelijke mens is een mens die *vervuld is met Heilige Geest*, of anders gezegd, een mens die:

- blijft in Christus (Johannes 15:5,7)
- wandelt door of naar de Geest (Romeinen 8:4; Galaten 5:16))
- wordt geleid door de Geest (Galaten 5:18)
- vol is van het woord van Christus (Johannes 15:5; Kolossenzen 3:16, vergelijk met Efeze 5:18 e.v.v.)

We zullen in het verdere van deze les gebruik maken van de uitdrukking "vervuld met de Heilige Geest"

2a. Wat doet de Heilige Geest in het leven van iemand die vervuld is met Hem?

1. Efeze 5:18

In de vorige les hebben we Efeze 5:18 al bestudeerd. Laten we dat vers en de daarop volgende versen nog eens bekijken. Nu om te zien wat de gevolgen zijn in iemands leven als hij vervuld is met de Heilige Geest:

- 5:19 - blijdschap
- 5:20 - dankbaarheid
- 5:21 - goede omgang met elkaar
- 5:22-23 - goede omgang in het huwelijk
- 6:1-4 - goede omgang ouders en kinderen
- 6:5-9 - goede omgang werkgever en werknemers
- 6:10 - kracht
- 6:18 - gebed
- 6:19,20 - getuigenis

2. Hij helpt in ons gebedsleven

Romeinen 8:26

Herkennen we dit in ons leven? We worden geconfronteerd met een nood en we weten dan vaak niet precies wat we moeten bidden. Hier staat dat Gods Geest ons dan wil leiden in die gebedsworsteling. Maar er staat meer, Gods Geest neemt ons stamelend gebed en legt het als het ware uit aan de Vader. Hij ziet ons hart en weet wat we bedoelen. Daarom mogen we op Hem vertrouwen in onze gebeden, ook als we naar ons gevoel niet in staat zijn te bidden zoals het behoort.

3. Hij helpt ons Gods Woord te begrijpen

Johannes 16:13

In de eerst studie hebben we besproken dat de Bijbel geïnspireerd werd door de heilige Geest. Onder Zijn leiding is de Bijbel opgesteld. En de Heilige Geest is ook de Enige die ons dat Woord van God kan doen begrijpen. De Heilige Geest doet ons het Woord ook uitleggen en gebruiken. Hij brengt ons Gods Woord te binnen op het moment dat we dat nodig hebben.

4. Hij geeft kracht om te getuigen

Handelingen 1:8; 4:4-13

De Here Jezus zegt dat de Heilige Geest over de discipelen zal komen en dat zij als gevolg daarvan kracht zullen ontvangen. Waarvoor? Om getuigen te kunnen zijn van de Here Jezus.

Een geweldig voorbeeld daarvan is Petrus. Petrus, die eens zijn Heer verloochende, maar die ook eens, tegenover dezelfde mensen die de Heer veroordeelden en op dezelfde plaats waar de Here Jezus veroordeeld werd, getuigde van Zijn Heer.

Vergelijk maar eens Johannes 18 en Handelingen 4. Johannes 18, waar Petrus getuigt van zijn Heer. En wat is het verschil? Dat is de Heilige Geest in zijn leven.

Tussen Johannes 18 en Handelingen 4 ligt de pinksterdag. De Heilige Geest geeft ons kracht om getuigen van de Here Jezus te zijn.

5. De Heilige Geest geeft vrucht in ons christenleven.

Galaten 5:22:

"Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing."

- Het is de vrucht *van de Geest*. Het is niet *onze* vrucht. Wij kunnen die vrucht niet produceren. Die vrucht is een gevolg van een gezond geestelijk leven. Vergelijk hiermee Johannes 15:5.
- Ten tweede: vrucht moet groeien. Een vrucht is iets dat heel klein begint, een hele kleine kiem. Langzaam gaat die vrucht groeien, en langzaam gaat hij rijpen. Zo is het ook met ons geestelijk leven. Er moet groei zijn in ons geestelijk leven. Er moet vooruitgang zijn.
Misschien is het goed om in dit verband op te merken dat wij onszelf nooit moeten vergelijken met andere christenen. Wanneer wij onszelf willen vergelijken, dan moeten wij ons vergelijken met onszelf een jaar geleden, of vijf of tien jaar geleden. Als we dan vooruitgang zien, dan kunnen we zeggen dat de vrucht van de Geest gegroeid is in ons leven.
- Het is "vrucht" in het enkelvoud. Niet "vruchten". De Heilige Geest geeft niet aan de één liefde en aan de ander zelfbeheersing en aan weer een ander geduld. Hij werkt aan een totale karakterverandering in ons, een verandering naar het beeld van Christus, zodat "Christus in ons zichtbaar wordt" (Galaten 4:19; 2 Corinthiërs 3:18). Als dat gebeurt dan zal iets van al die eigenschappen zichtbaar worden in ons leven.
- Het eerste en belangrijkste kenmerk van de vrucht van de Geest is "liefde" ("agapè"). Daarin zit bijna al het andere begrepen. Wanneer de liefde van God als vrucht van de Heilige Geest in ons werkzaam wordt, als die onze gevoelens en relaties gaat bepalen, dan zullen we daardoor "automatisch" voldoen aan de

eisen die de wet stelt. Daarom zegt Paulus dat alleen door de Heilige Geest er vrijheid is van de wet. Immers door de leiding van de Geest volbreng je al wat de wet eist. Niet door eigen kracht (die altijd te kort schiet) maar door de kracht van de Geest (vergelijk Galaten 5:13-23 en Romeinen 13:8-10).

6. Hij geeft overwinning over de zonde

Galaten 5:16; Romeinen 8:1-4

- Waar de Heilige Geest aanwezig is, is geen plaats voor de zonde en wordt Gods wil in ons leven uitgewerkt.

7. Hij leidt ons leven

Handelingen 8, 10, 16

2b. Hoe worden we vervuld met de Heilige Geest?

Er staat nergens in de Bijbel een rijtje met een aantal stappen om vervuld te worden met de Heilige Geest. Wel staat er een duidelijke opdracht om vervuld te worden, wat ook een belofte inhoudt, namelijk dat God het ook wil doen. Ook kunnen we uit de verschillende bijbelgedeelten heel goed opmaken wat de manier is waarop we vervuld kunnen worden met de Heilige Geest. De volgende punten kunnen een hulpmiddel zijn:

1. **Begrijpen wat de Bijbel hierover leert.** Als we niet weten en begrijpen wie de Heilige Geest is, dat we Hem ontvangen hebben en dat Hij in ons woont, dat Hij ons *wil* vervullen en leiden, dan belemmert dat onze verwachting en houding t.o.v. de Heilige Geest.
2. **Belemmeringen wegdoen.** Wanneer we bewust zonden in ons leven vasthouden en niet bereid zijn die onder ogen te zien, te belijden en ons daarvan te bekeren, dan kan God ons niet vervullen met Zijn Geest. Het gaat dus om:
 - onszelf onderzoeken in het licht van Gods Woord en Geest. We zijn in staat zonden heel diep weg te stoppen, zo diep dat we onszelf er nauwelijks van bewust zijn. We willen het niet onder ogen zien. Daarom is het belangrijk om ons echt open te stellen voor God en ons te onderzoeken in het licht van Hem, zoals David, die bad:
"Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg." (Psalm 139:23,24)
 - als we ons bewust zijn van zonden dan moeten we dat voor Gods aangezicht erkennen en de zonden uitspreken, ze belijden voor Hem. In 1 Johannes 1:9 staat:
"Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid".
 Als we dus met een oprecht hart onze zonden voor God beleden hebben mogen we vertrouwen dat Hij ze echt vergeven heeft. Hij heeft ze weggedaan door het offer van Christus.
 - We moeten ook breken met de zonde, ons daarvan bekeren. Wanneer we niet bereid zijn de zonde na te laten, maar bewust daaraan vasthouden, dan staan we daarmee Gods vergeving en vervulling in de weg.
 - als we andere mensen hebben benadeeld moeten we als dat mogelijk dat ook tegenover hen belijden en dingen rechtzetten.
3. **Jezus erkennen als Heer, ons onderwerpen aan Hem.** Zijn we echt bereid Jezus de eerste plaats te geven in ons leven? Mag Hij werkelijk op de "troon van ons hart" zitten? Dan moeten we wel bereid zijn zelf van die troon af te komen en Hem echt ons leven te laten regeren! Jezus zelf zegt: *"Indien iemand achter mij wil komen, die*

verloochene zichzelf en neme dagelijks zijn kruis op en volg Mij" (Lucas 9:23). We doen afstand van het recht op onszelf, van het recht om zelf over ons leven en alle aspecten daarvan te beslissen. Die capitulatie voor of overgave aan Jezus is noodzakelijk om ons door Zijn Geest te laten leiden. Vergelijk Romeinen 12:1-2.

4. Geloof.

Dit heeft te maken met vertrouwen, het vertrouwen dat God doet wat Hij belooft. Als God ons opdraagt om vervuld te worden, en wij stellen ons in gehoorzaamheid daarvoor open, dan mogen we vertrouwen dat Hij het ook doet, dat Hij ons vervuld heeft en dat ons leven door de Geest geleid wordt. Het is niet verkeerd om te bidden om de vervulling met de Heilige Geest, maar het moet daar niet bij blijven, we moeten er ook van uit gaan dat God het doet. Als we de belemmeringen in ons leven hebben weggedaan, bereid zijn om Jezus te volgen, dan mogen we geloven dat God ons ook vervult, en in dat geloof mogen we wandelen en handelen. Dat is niet in de eerste plaats een zaak van het gevoel, maar van vertrouwen op Gods belofte, er van uit gaan dat Zijn woord waar is.

c. Vervulling is een proces

Anders dan met de doop in de Heilige Geest of het ontvangen van de Geest, is het vervuld zijn met de Geest niet iets dat je eenmaal overkomt en dan zo blijft. Het is veel meer iets waar je van dag tot dag je voor moet openstellen. Iedere dag opnieuw moeten we bewust Jezus de eerste plaats in ons leven geven, onszelf onderzoeken en eventueel zonden belijden. Daarom is het ook zo belangrijk om dagelijks stil te zijn voor God, met Hem te spreken, je aan Hem toe te wijden, de Bijbel te lezen en op je te laten inwerken. Naarmate we onze gedachten, onze geest, vullen met Zijn woord, naar die mate geven we de Geest van God toegang tot ons leven en denken. Vervulling met de Geest is daarom een voortgaand proces, het is iedere dag weer nieuw.

De Heilige Geest in de gemeente

Tot nu toe hebben we stil gestaan bij het werk van de Heilige Geest in het leven van de afzonderlijke gelovige. In dit gedeelte willen we stil staan bij de Heilige Geest die gegeven is aan de gelovige en aan de gemeente. Hij is immers Degene, die ons als individuele christenen laat functioneren als lichaam van Christus. Een gemeente zonder de Heilige Geest is dan ook niets meer dan een vereniging of een groep mensen, die toevallig een interessant boek met elkaar bestudeert. De komst van de Heilige Geest op de Pinksterdag betekende de geboorte van de Nieuwtestamentische gemeente. Door de doop met de Heilige Geest worden voortdurend mensen toegevoegd aan de gemeente. Evenals iedere gelovige afzonderlijk, is ook de gemeente als geheel een tempel van de Heilige Geest. (1Kor.6:19 en 3:9 en 16) Je kunt dus zeggen dat de gemeente ontstaan is en in stand gehouden wordt door het werk en de inwoning van de Heilige Geest. Daarom gaan we in dit gedeelte kijken naar het werk van de Heilige Geest in de gemeente, waarbij vooral de gaven van de Heilige Geest nadruk zullen krijgen.

Kenmerken van het werk van de Heilige Geest in de gemeente

a. Eenheid

Een van de belangrijkste kenmerken van een groep christenen die leven onder leiding van de Heilige Geest is eenheid. Een van de belangrijkste kenmerken van een groep christenen die niet leven onder leiding van de Heilige Geest is verdeeldheid. Denk maar eens aan 1Kor.3. De Heilige Geest geeft eenheid. En dan niet een

eenheid die eenkleurig is of eenvormig, maar een eenheid ondanks alle verscheidenheid, een eenheid gebaseerd op liefde, liefde die vrucht is van de Geest. (Gal.5:13)

b. Verzoening

De Heilige Geest geeft verzoening tussen mensen van verschillende culturen. De Joden en Samaritanen leefden in vijandschap met elkaar, maar in Handelingen zien we hoe Joden en Samaritanen verzoend werden, hoe de Heilige Geest een verzoenend werk deed in levens van deze twee groepen. De Heilige Geest geeft ook verzoening tussen jong en oud en tussen man en vrouw. En Hij geeft verzoening tussen christenen die in onmin met elkaar leven of geleefd hebben. Overal waar de Heilige Geest de leiding heeft is plaats voor vergeving. (Han.8 en 1Kor.12:13)

c. Gemeenschap

De Heilige Geest maakt het mogelijk dat christenen een heilige omgang met elkaar hebben. Denk aan Efeze 5 en 1Joh.1:17.

d. Aanbidding

De Heilige Geest zorgt ervoor dat aanbidding mogelijk is. Zie Joh.16:14. Overal waar de Heilige Geest de leiding heeft wordt Jezus verheerlijkt. Overal waar christenen zijn die leven onder leiding van de Geest wordt God verheerlijkt.

e. Opbouw

Het is ook de Heilige Geest die opbouw, geestelijke groei mogelijk maakt. Hij bouwt christenen op door het Woord. Hij bouwt op door de prediking van het Woord.

f. Toerusting tot dienstbaarheid (gaven)

De Heilige Geest rust ons toe tot dienstbaarheid. Dat wil zeggen dat de Geest ons de mogelijkheden geeft om te kunnen functioneren binnen het Lichaam van Christus om zo samen met anderen het Lichaam van Christus te zijn. Hiervoor geeft de Heilige Geest ons gaven. We willen bekijken wat gaven zijn, welke gaven er zijn en hoe je kunt ontdekken welke gaven jij hebt.

Wat zijn gaven van de Geest?

“Een bijzondere vaardigheid die de Heilige Geest ieder lid van het lichaam van Christus – naar Gods genade – geeft met als doel...opbouw van de gemeente”

Laten we deze korte definitie toetsen aan wat de Bijbel zegt over de gaven en lezen 1Kor.12:4-11. Dit gedeelte leert ons een aantal dingen over de gaven:

- een bijzondere vaardigheid. Het is iets, wat je ontvangt om een bijdrage te leveren aan het gemeenteleven. Het is ook iets wat heel praktisch is, wat kenmerkend is voor een vaardigheid.
- gegeven aan alle gelovigen. In vers 7 lezen we dat dat deze gaven gegeven worden aan een ieder. Belangrijk om dat te weten, want dat betekent praktisch dat deze studie voor ieder die hier zit toepasselijk is en dat niemand dus kan zeggen: “Ik heb geen gaven, ik kan helemaal niets”.
- Niet iedereen ontvangt echte dezelfde gaven. In vers 8 tot 10 worden verschillende gaven genoemd en zien we dat de ene gave wordt gegeven aan de een, en weer een andere gaven aan de ander. En in de verzen 12-29 wordt ons uitgelegd waarom dat zo is. Ieder lid in een lichaam is anders en functioneert ook anders. Daarom is er ook een zichtbaar verschil tussen een oor, een oog en een tong.

Maar, de een is niet meer dan de ander. Wanneer een van deze drie niet functioneert dan spreken we over een gebrek aan dat lichaam en zal dit het hele lichaam beïnvloeden. Dat geldt ook voor het Lichaam van Christus, de gemeente.

- God deelt de gaven uit door Zijn Geest. In vers 7 vinden we het woordje “gegeven” en in vers 11 lezen we: “dit alles werkt een en dezelfde Geest, die een ieder in het bijzonder toedeelt, gelijk Hij wil”. God deelt door Zijn Geest de gaven uit aan de gelovigen. De een ontvangt die gave, een ander weer een andere. Waarom de een nu een meer in het zicht lopende gave krijgt en een ander een gave, die zich meer afspeelt op de achtergrond, weten we niet en is ook niet belangrijk. Belangrijk is dat we die ontvangen gaven ontwikkelen en gebruiken tot welzijn van allen. Dit brengt ons bij het volgende punt.
- gegeven to welzijn van allen. Dat betekent dat als we onze gaven niet ontwikkelen en gebruiken, we daarmee niet alleen onszelf te kort doen, maar bovendien het Lichaam van Christus. Iemand die de gave van het onderwijs heeft, heeft deze gekregen om de gemeente te dienen en niet om zichzelf heerlijk te verrijken om daarna zo vol te zijn van zichzelf, dat hij alleen nog maar graag naar zichzelf luistert.

Gaven en talenten – verschil en overeenkomst

Er zijn in de gemeente mensen, die in hun normale werk bepaalde functies bekleden en de verleiding is groot, zeker als er een tekort is aan mensen die actief willen zijn binnen de gemeente, om hen op grond van hun functies en werkzaamheden dan bepaalde dingen te laten doen binnen de gemeente. Het zondagschoolwerk laten we doen door kleuterleidsters, de bijbelstudies door mensen met een achtergrond in het onderwijs en de ouderlingen zijn mensen, die in hun dagelijks werk ook leiding geven. Op deze manier denken is misschien logisch, maar daardoor nog niet juist. Er is namelijk een verschil tussen gaven en talenten, maar er zijn ook overeenkomsten.

Talenten zijn natuurlijke begaafdheden, die ieder mens bezit, of hij nu wel of niet een christen is. Zulke begaafdheden horen bij de persoonlijkheidskenmerken (karakter) van een mens, en vormen in zekere zin de identiteit. Ze helpen o.a. te functioneren in deze maatschappij. Ze zijn er in variaties en gradaties.

Gaven zijn geestelijke begaafdheden, die alleen kunnen worden ontvangen door christenen en wel bij hun geestelijke geboorte. Ze kunnen in het verlengde liggen van hun natuurlijke begaafdheden, maar in veel gevallen is dit niet het geval.

Belangrijk is echter dat we ons realiseren dat God de gever is van het natuurlijke leven en van het geestelijke leven en dus ook de gever van de natuurlijke en geestelijke begaafdheden. Je ziet alleen vaak dat de mens zonder God zijn natuurlijke begaafdheden los van God ontwikkelt en ze daardoor in zekere zin “misbruikt”, gebruikt tot eigen eer en genoegen.

Zowel natuurlijke als geestelijke begaafdheden moeten ontwikkeld worden, anders kun je er niets mee en weet je eigenlijk niet eens of je die begaafdheid wel of niet bezit. En dat kost discipline, inspanning en een verlangen hebben om die bepaalde gave te ontwikkelen tot eer van God.

Onderstaand schema geeft goed weer hetgeen we hebben behandeld.

TALENTEN	GAVEN
Natuurlijke begaafdheid	Geestelijke begaafdheid
Ontvangen bij natuurlijke geboorte	Ontvangen bij geestelijke geboorte
Om te functioneren in de maatschappij	Om te functioneren in de gemeente
Door God gegeven Moet ontwikkeld worden	

Hoeveel gaven zijn er?

In de Bijbel vinden we drie bijbelgedeelten, waar speciaal gesproken wordt over de gaven en waar een aantal met name wordt genoemd.

In 1 Kor.12:8-10 en Rom. 12:6-8 worden 17 gaven met name genoemd.

Deze zijn te verdelen in drie groepen:

- Sprekende gaven, die te maken hebben met het verkondigen, onderwijzen en toepassen van het Woord.
- Dienende gaven, die te maken hebben met het samen optrekken en elkaar helpen/dienen.
- Tekengaven, die gegeven zijn als zichtbare openbaring van God aan de gemeente en de wereld, en die vaak in de Bijbel gekoppeld zijn aan de verkondiging van het evangelie.

In Efeze 4:11-13 wordt er gesproken over apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraars. Sommigen noemen dit gaven, anderen noemen dit bedieningen, die uitgeoefend worden door mensen met bepaalde gaven.

Het feit dat we nergens in de Bijbel een complete lijst vinden van alle gaven geeft ons de vrijheid om aan te nemen dat de Bijbel niet heeft geprobeerd ons een complete lijst te geven en dat er mogelijke gaven zijn, die niet als zodanig zijn genoemd, zoals de gaven van voorbede, de gaven van muziek enz. Aan de andere kant moeten we oppassen dat we niet alle begaafdheden, die we in het leven van christenen zien, maar meteen geestelijke gaven noemen.

Het gedeelte over het ontdekken van gaven heb ik weggelaten omdat we hier apart aandacht aan willen gaan geven in de gemeente!

Gaven van de Geest en vrucht van de Geest

We hebben gezien dat de vrucht van de Geest, namelijk een veranderd leven, een gevolg is van de vervulling met de Heilige Geest. Als de Heilige Geest ons leidt in het dagelijks leven, dan zal onze omgeving dat ook aan ons merken, dan zijn we geestelijke mensen, dan leven we geestelijk.

Soms maken we de vergissing iemands geestelijkheid af te willen meten aan iemands gave. Wanneer iemand een bepaalde gave heeft waarmee hij nadrukkelijk naar voren komt zeggen we al snel "die broeder of zuster wordt toch geweldig door God gebruikt, die zal toch wel vol zijn van de Heilige Geest". Dat laatste hoeft echter niet zo te zijn, al zou het dat wel moeten zijn.

In de brief aan de Korinthiers zien we hoe in de gemeente bepaalde gaven enorm sterk op de voorgrond stonden, en ook veel gepraktiseerd werden. Toch was die gemeente niet bepaald geestelijk bezig, hoewel ze dat blijkbaar wel van zichzelf vond. Als Paulus dan het gebruik van de gaven wil gaan rechtzetten, plaatst hij midden in de bespreking, die gaat van hoofdstuk 12 tot en met 14, het hoofdstuk over de liefde. Hij zegt eigenlijk: "Kijk, je kunt voor mijn part alle gaven hebben die er zijn, of de meest fantastische gave die je maar kunt bedenken, maar als de liefde niet de basis is van waaruit je die gave gebruikt, dan betekent die gave niets". Dan gaat hij uitleggen wat liefde inhoudt. Nu is de liefde geen gave van de Geest zoals we al gezien hebben, het is een *vrucht* van de Geest. We mogen Korinthe 13 dan ook zien als een ernstige waarschuwing om het gebruik van de gaven van de Heilige Geest niet los te maken van het voortdurend aan Hem onderworpen zijn, van het voortdurend Jezus centraal stellen, van het vervuld zijn met Jezus, met Zijn liefde, met Zijn Woord. Alleen wanneer we "in Hem blijven", dan alleen zal onze gave in de gemeente werkelijk tot opbouw zijn en tot eer van God.

Hoofdstuk 5: Israël

Omdat het niet eenvoudig is uit de veelheid van gegevens in de Bijbel in kort bestek een duidelijk beeld te geven van de Bijbelse leer over Israël, heb ik ervoor gekozen om uit te gaan van één bijbelgedeelte, namelijk Romeinen 9 t/m 11. Dit is in het Nieuwe Testament bij mijn weten het enige gedeelte waarin op een samenhangende wijze een leer over Israël wordt uiteengezet.

Paulus geeft daar een schitterende uiteenzetting over Gods handelen met Israël in verleden, heden en toekomst, en over de plaats die Israël heeft in het totale heilsplan van God.

1. Inleiding (9:1-3)

Paulus heeft een grote liefde voor zijn volk. Ondanks het feit dat Israël voor het grootste deel niets van de boodschap van het evangelie wilde weten, had Paulus zijn volk lief. Wij mogen daar een voorbeeld aan nemen. De houding van Paulus tegenover zijn volk is er een van tegemoetkomendheid en grote liefde. Vergelijk Romeinen 10:1. Ook bij zijn zendingsreizen ging Paulus altijd eerst naar de Joden. Het evangelie was "eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek" (Romeinen 1:16).

2. Voorrechten van Israël (9:4-5)

In de verzen 4 en 5 worden een aantal kenmerken opgesomd van het Joodse volk. Vergelijk ook Romeinen 2:17-29. Aan de hand van deze kenmerken zal ik trachten in het kort een aantal hoofdpunten weer te geven die het Oude Testament over Israël leert.

De aanneming tot zonen

Israël wordt genoemd de "eerstgeboren zoon van God" (Exodus 4:22; Hosea 11:1). Dat geeft de bijzondere en intieme relatie weer tussen het volk en God, en openbaart de intense liefde van God voor Zijn volk. In dezelfde lijn ligt de vaak terugkerende uitspraak in het Oude Testament "gij zult Mij tot een volk zijn en Ik zal u tot een God zijn" (o.a. Leviticus 26:12; vgl. Exodus 19:3-6).

De heerlijkheid

De heerlijkheid of glorie van God is een belangrijk thema in de Bijbel. God heeft Zijn heerlijkheid verbonden aan het volk Israël. Zichtbaar teken daarvan was de wolkkolom boven de ark.

Israël was het uitverkoren volk van God, drager van Gods beloften, van het zaad van de Messias, van de openbaring van de enige God. Israël was dat niet ter wille van zichzelf, maar ter wille van de eer, de glorie van God, en als instrument in Gods hand om het heil te openbaren voor de hele wereld, voor alle volkeren.

Jezus Christus is Degene in wie bij uitstek Gods heerlijkheid openbaar werd en worden zal. Ook de Nieuw-Testamentische gemeente is, als volk van God, drager van Gods heerlijkheid (vergelijk Jesaja 49:1-6; 1 Petrus 2:9).

De verbonden

De verbonden die God gesloten heeft zijn in feite het bestaansrecht van Israël en de garantie voor het toekomstig heil voor het volk. Daarom volgt hieronder in het kort een overzicht van de belangrijkste verbonden die God met het volk heeft gesloten.

De wetgeving

Zie boven; de wet gegeven op de Sinai.

De eredienst

De ceremoniële wet.

De beloften

De beloften zoals neergelegd in de verbonden. Maar ook de psalmen en de boeken van de profeten bevatten veel en rijke beloften van God voor Israël.

Er is in het Oude Testament een groot aantal profetieën die ingaan op de "laatste dagen", de periode van oordeel, van herstel van Israël, van de komst van de Messias en de oprichting van Zijn rijk. Een aantal van deze profetieën zijn deels vervuld in de terugkeer van de Joden na de ballingschap, maar er zijn nog vele profetieën die wachten op de uiteindelijke vervulling. Dat betekent dat vanuit het Oude Testament gezien, het volk Israël nog een heleboel te wachten staat, zowel verdrukking, als ook de openbaring van het heil. Het is Petrus die naar aanleiding van de verheerlijking van Jezus op de berg, er op wijst dat deze profetieën in vervulling zullen gaan (2 Petrus 1:12-21).

De vaders

Abraham, Izaäk, Jakob en zijn 12 zonen

De Christus

Vergelijk hoofdstuk 15:8

Overzicht van de verbonden:**a. Het verbond met Abraham.**

Genesis 12:1-3. Hier is de eerste vermelding van Gods verbond met Abraham. Volgens dit gedeelte zijn er tenminste drie elementen te onderscheiden in het verbond:

- een land: het land dat Ik u wijzen zal
- een volk: Ik zal u tot een groot volk maken
- een zegen:
 - * en u zegenen
 - * en uw naam groot maken
 - * en gij zult tot een zegen zijn
 - * Ik zal zegenen wie u zegenen, wie u vervloekt zal Ik vervloeken
 - * en in u zullen alle geslachten der aarde gezegend worden

Herhalingen en uitbreidingen van het verbond vinden later plaats, niet alleen met Abraham, maar ook met Izaäk en Jakob:

Genesis 15	- bevestiging door de ceremonie van het in stukken delen van dieren
v.6	- hij geloofde in de HERE, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid
v. 18-21	- van de rivier van Egypte tot de Eufraat
Genesis 17	- u en uw nageslacht (zaad)
	- instelling van de besnijdenis als teken van het verbond

Zie verder Genesis 22:18; 26:1-6; 28 :10-22.

Naast de roeping van Abraham getuigen ook de geboorten van Izaäk en Jakob van het bijzondere van het ontstaan van dit volk. Beiden zijn namelijk uit een onvruchtbare vrouw geboren. Izaäk zelfs op een moment dat zowel Abraham "verstorven was" (Romeinen 4:19) alsook Saraï te oud was om nog kinderen te krijgen. Izaäk was een "kind der belofte", een voorbeeld van het ontstaan van nieuw leven door geloof in God. Galaten 3:16; 3:6-9, 14

Het belangrijkste element in het verbond aan Abraham is de term "in uw zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden". Dit is een rechtstreekse voorspelling van Jezus Christus. Het "zaad" is Jezus Christus, en de "zegen" is in de eerste plaats het heil door Jezus Christus, zoals dat nu wordt aangeboden aan alle mensen. Israël is dus Gods instrument geweest om de Messias voort te brengen. In en door de Messias worden de beloften van het verbond volkomen vervuld.

Het verbond dat God met Abraham sloot is dus ook de basis voor ons heil. Via Abraham en Christus is het heil tot ons gekomen. Wanneer we geloven in Jezus Christus worden we in geestelijke zin dan ook "kinderen" of "zaad" van Abraham.

b. Het verbond van de wet

Zo'n vierhonderd dertig jaar na dit verbond met Abraham sloot God opnieuw een verbond met het volk.

Door bemiddeling van Mozes werd toen de wet, als een uitdrukking van Gods wil, aan het volk gegeven. Deze wet bevatte in de eerste plaats een aantal morele geboden en verboden, samengevat in de "tien geboden". Daarnaast een groot aantal voorschriften voor het leven in het land, en tenslotte de zgn. ceremoniële wet (de "inzettingen"), dat waren voorschriften die verband hielden met de verzoening met God, voorschriften betreffende de tabernakeldienst, offeranden, priesters etc.

Door de wet onderscheidde Israël zich van alle andere volken, bleef het ook temidden van de andere volken zijn eigen identiteit bewaren, en was het een getuige van de enige waarachtige God.

Galaten 3:19-25 - Tegelijkertijd had de wet de functie het volk tot waarachtige zondenkennis te brengen, om hen zo voor te bereiden op de komst van Diegene die van zonden kon verlossen en waarachtige gerechtigheid kon brengen, de Messias, Jezus Christus. De werken van de wet, die de gerechtigheid niet konden brengen, moesten leiden tot het geloof in Jezus Christus, als enige weg tot behoud.

Wanneer in het Oude en Nieuwe Testament gesproken wordt over het "oude" verbond, dan wordt daarmee vooral dit verbond van de wet bedoeld, het verbond dat Israël niet gehouden heeft. In 2 Koningen 17:7 t/m 23 wordt verteld hoe Israël tengevolge van voortdurende grove schending van dit verbond uiteindelijk verdreven wordt uit het land en in ballingschap geraakt.

c. Het verbond met David

2 Samuël 7. Psalm 89.

2 Samuël 7:16 - *uw huis (dynastie) en uw koningschap zullen voor immer bestendig zijn voor uw aangezicht, uw troon zal vast staan voor altijd.*

In dit verbond belooft God aan David dat er voor altijd iemand op zijn troon, de troon van David, zal zijn. Op deze belofte wordt in het Oude zowel als in het Nieuwe Testament teruggegrepen, en ze wordt toegepast op de Messias, Jezus. Vgl. o.a. Jesaja 9:6; Lucas 1:32.

d. Het Nieuwe Verbond

Als het volk Israël door zijn voortdurende ontrouw en afgoderij in ballingschap geraakt, dan klinkt in de profetie de belofte van een nieuw verbond dat God zal sluiten met het volk. Dat nieuwe verbond is in wezen niets anders dan de verwerkelijking van het verbond dat God al met Abraham had gesloten, en omvat de wedergeboorte van Israël door de komst en uitstorting van de Heilige Geest, en verder de openbaring van Gods koninkrijk in de heerschappij van de Messias, uitlopend tenslotte op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In dat Messiaanse koninkrijk zal het wedergeboren Israël de eerste plaats innemen en functioneren als het priestervolk waartoe ze al van ouds geroepen zijn.

Jer.31:31	- Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen mij tot een volk zijn.
Ezech.36:22	- <i>een nieuw hart zal Ik u geven en een nieuwe geest in uw binnenste.....Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven</i>
Hosea 2:18	- <i>Ik zal u mij tot bruid werven voor eeuwig</i>

Al deze verbonden die God gesloten heeft zijn en worden vervuld in Christus. Het heil dat God aan Abraham beloofd heeft, wordt in Christus het deel van een ieder die gelooft. Christus is ook het doel, de vervulling en einde van de wet, en ieder wedergeboren mens die leeft "naar de Geest" zal door de Geest leven zoals de wet dat eist (Romeinen 8:4; Galaten 5:18). Het verbond dat God met David sloot vindt zijn vervulling in Christus' koningschap, zoals op vele plaatsen voorspeld in het Oude en Nieuwe Testament. Christus is ook de Middelaar van het Nieuwe Verbond, en in en door Hem mogen allen die in Hem geloven delen in de zegeningen van dat Nieuwe Verbond (1 Corinthe 11:25; 2 Corinthe 3; Hebreëen 8:6; 9:15)

3. Is Gods Woord voor Israël "vervallen"? (9:6 - 10:3)

Paulus komt nu tot de vraag of het mogelijk is dat het woord van God, Zijn verbonden en verbonden, niet in vervulling gaan. Op het eerste gezicht leek het daar wel op, nu het heil kennelijk aan Israël voorbij ging.

"Is dat zo?" vraagt hij zich af.

Het antwoord daarop is:

a. Nee, dat is niet zo, want dat deel van Israël dat zich van het evangelie afkeert is niet het ware Israël. Het ware Israël bestaat uit diegenen die kinderen der belofte zijn, dat wil zeggen, kinderen van het geloof (v.8; zie ook H.2:25-28).

Als voorbeeld gebruikt hij de geboorte van Izaäk. Izaäk is een product van Gods genade. Hij is feitelijk door God verwekt, omdat de lichamelijke mogelijkheden van Abraham en Sara ontoereikend waren. Slechts tengevolge van geloof in God is Izaäk door een wonder van God geboren. Izaäk is daarmee dus een "kind Gods", en een voorbeeld van allen die door het geloof alleen kinderen Gods zouden worden. Zie ook Romeinen 4 en Galaten 4:21-31; 3:6,7,29.

b. Nee, maar slechts dat deel van Israël wat door God is uitgekozen heeft het heil ontvangen. Als voorbeeld gebruikt Paulus Jakob en Ezau. Zij werden onder volstrekt gelijke omstandigheden geboren, maar God zei al vóór hun geboorte: "de oudste zal de jongste dienstbaar zijn". Zo heeft God de eeuwen door een kleine minderheid uit het volk verkozen die Hem trouw waren. Daarbij was niet de lichamelijke afstamming van Abraham doorslaggevend, maar het door Gods genade gegeven gelovig hart.

b.1 Is God dan wel rechtvaardig?

Dit roept de vraag op naar Gods rechtvaardigheid (v.14). In het antwoord daarop wijst Paulus op Gods soevereiniteit, die zich echter uit in barmhartigheid. Vers 15 is een aanhaling uit de geschiedenis van Israël, toen het volk als geheel afgoderij had gepleegd met het gouden kalf en geen enkel recht had op Gods gunst, maar toen door God genadigd werd. Als het volk zich had beroepen op Gods rechtvaardigheid, dan was er niemand in leven gebleven, maar God verkoos genadig te zijn en Zijn ontferming te betonen.

Het voorbeeld van Farao laat zien hoe God ook iemand kan verharden met het oog op komend oordeel. Bedenk daarbij wel dat Farao eerst diverse malen zichzelf uitdrukkelijk verzet had tegen God en diens bevelen. Wat Paulus hier echter wil onderstrepen is dat niemand aanspraak kan maken op Gods ontferming. God is soeverein in de beslissing over wie Hij zich al dan niet ontfermt. En als God met ons handelt, dan doet Hij dat niet op basis van gerechtigheid, maar op basis van genade en ontferming.

b.2 Hoe kan God ons dan nog verantwoordelijk houden?

Dit leerstuk over Gods soevereiniteit kan door sommige mensen verkeerd opgevat worden, in de zin van een verwijt aan God en het willen ontgaan van eigen verantwoordelijkheid. Tegenover zulke mensen benadrukt Paulus opnieuw het recht van God om te handelen zoals Hij handelt. Als God ieder mens zou treffen met een eeuwig oordeel, zou Hij volkomen rechtvaardig zijn en heeft niemand wat aan te merken. Maar Paulus legt in de ontwikkeling van dit leerstuk de nadruk op het feit dat God, die het volste recht heeft om te oordelen, zich juist geopenbaard heeft in liefde en ontferming, geduld en verdraagzaamheid, zelfs over diegenen die zich tegen Hem verzetten (v.22). En zo komt hij tot de vaststelling dat God ervoor gekozen heeft Zijn ontferming te bewijzen aan en Joden en heidenen. Daarbij beroept hij zich op drie profetieën uit het O.T., en brengt voor het eerst in dit gedeelte het begrip "overschot" ter sprake. (v.27, 29).

Let op dat Paulus verhandeling over de uitverkiezing hiermee niet beëindigd is. Sommige mensen blijven hier steken, waarbij ze de nadruk leggen op het feit dat God slechts sommigen uitkiest voor het heil, dat Hij iemands hart kan verharden, en dat de mens een "stok en een blok" zou zijn. Maar om recht te doen aan Paulus onderwijs moeten we ook het slot van het argument lezen in hoofdstuk 11:25-32, waar de laatste zin is: *"want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om zich over hen allen te ontfermen."*

Dat is ten diepste de inhoud van Gods verkiezing!

b. Paulus noemt hier nog een andere oorzaak voor de geestelijke "val" van Israël. Die ligt namelijk in het feit dat ze hun vertrouwen stelden op hun eigen prestaties en gerechtigheid in plaats van op Christus. Door zo krampachtig te trachten een eigen gerechtigheid voor God op te bouwen, missen ze juist de gerechtigheid die God hun wil geven op grond van geloof. Juist het voorrecht van het hebben van de wet was de reden dat ze niet van de genade wilden weten.

Twee wegen zijn er die men kan gaan: die van het opklimmen naar de hemel of afdalen in de afgrond, m.a.w. van alles doen om God te vinden, de weg van de wet, of de weg van het geloof in Christus. De kern van het betoog is dat in Christus en in Hem alleen gerechtigheid Gods te verkrijgen is, als een genadedaad van God.

4. Geen onderscheid meer (10:4-21)

"Want Christus is het einde der wet" (v.4; telos, "einde", is ook "doel")

In die weg van Gods heil is er geen enkel onderscheid meer tussen Jood en heiden, want **allen** die de naam des Heren aanroepen zullen behouden worden, want:

"er is geen onderscheid tussen Jood en Griek" (v.12).

De enige voorwaarde om behouden te worden is geloof in het verkondigde evangelie (v.14-17).

Hoe moeilijk het ook mag zijn voor een Jood om dit te aanvaarden, sinds de Pinksterdag is er voor Jood en niet-Jood maar één weg tot God, Jezus Christus, die zelf gezegd heeft: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij" (Johannes 14:6; zie ook Handelingen 4:12). Het is juist het wonder van de heilsgeschiedenis dat in deze tijd Jood en niet-Jood samen een nieuw lichaam in Christus vormen, de gemeente. Paulus spreekt daar veel over, ook in zijn andere brieven. Eén van de meest kernachtige gedeelten in dat opzicht is Efeze 2:11 - 3:13.

In Romeinen 10:16-21 benadrukt Paulus opnieuw dat het door ongeloof is, dat Israël de boodschap van het evangelie heeft gemist. Hij noemt het een "ongehoorzaam en tegensprekend volk".

Conclusie?

De conclusie uit het tot nu toe gelezene zou kunnen zijn dat voor het volk Israël als nationaal volk geen toekomst meer is overgebleven. Immers, slechts een restant, een kleine minderheid heeft gehoor gegeven aan het evangelie en is nu samen met de gelovigen uit de heidenen verenigd tot het "nieuwe", het "ware" Israël, de Nieuw Testamentische gemeente. Het oude Israël is voorbij, haar rol is uitgespeeld. De gedachte dat de Nieuw Testamentische gemeente de plaats van Israël heeft ingenomen zou je op grond van het voorgaande wel degelijk kunnen verdedigen. Maar Paulus is nog niet klaar, hij komt zelf nu ook met deze vraag: heeft God Zijn volk verstoten? Het antwoord daarop staat in hoofdstuk 11.

5. Heeft God Zijn volk verstoten? (11:1-10)

Nee, want Paulus zelf is een Jood die gelooft in Jezus.

Nee, want er is een "overblijfsel". Dat overblijfsel is een zichtbaar teken dat God nog steeds met Zijn volk bezig is. Het overblijfsel is een verschijnsel in alle eeuwen van de geschiedenis van Israël. Het overblijfsel is er tengevolge van de verkiezende genade van God (v.5). Paulus komt hier terug op hetgeen hij al in het negende hoofdstuk heeft geschreven.

6. Was het dan Gods bedoeling dat de meerderheid van het volk Israël (definitief) zou vallen? (11:11-16)

Nee, maar God heeft het juist gebruikt in Zijn plan. En als je ziet hoe door de val van Israël het heil van God voor heel de wereld beschikbaar is gekomen, dan is de aanwezigheid van die kleine rest een enorme belofte voor de toekomst, want die rest is te beschouwen als voorloper van het hele volk.

- a. Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen (v.11)
- b. Door het heil bij de heidenen wordt de jaloersheid van Israël opgewekt (v.11).
- c. Als (daardoor) Israël als volk inderdaad tot bekering komt, wat zal dan de enorme betekenis daarvan zijn voor de heidenen!

Paulus betoogt als volgt: als door de val van Israël het heil naar de hele wereld toestroomt, hoeveel te meer zal de aanneming van het hele Joodse volk van onschatbare betekenis zijn voor de rest van de wereld. "Leven uit de doden" noemt hij dat. In de kleine minderheid die er altijd geweest is, en die trouw bleef aan God, het "overblijfsel", ziet Paulus de kiem voor de bekering van het hele volk, een rijke belofte dus voor de toekomst. Hij vergelijkt die kleine minderheid met eerstelingen vóór de grote oogst. Je kunt dus stellen dat Joden die nu geloven in Jezus Christus, enerzijds horen bij de Nieuw Testamentische gemeente, zonder onderscheid t.o.v. de niet-Joden, maar tegelijkertijd de kiem zijn van het hele nationale volk dat eens tot geloof zal komen.

Let verder op de tegenstellingen:

v.12	hun val	<----->	hun volheid
v.15	hun verwerping	<----->	hun aanneming
	verzoening der wereld	<----->	leven uit de doden
v.16	eerstelingen	<----->	deeg
	wortel	<----->	takken
v.17	wilde loot	<----->	natuurlijke takken
v.24	wilde olijf	<----->	eigen olijf

7. Onze houding tegenover Israël

Vanaf vers 17 t/m 24 maakt Paulus gebruik van de vergelijking van de olijfboom om de positie van de gemeente t.o.v. Israël duidelijk te maken. Het gelovige deel van Israël is de wortel. Het ongelovige deel van Israël zijn "enkele van de takken", die weggebroken zijn van de wortel. De heidenen zijn wilde takken of wilde loten van een wilde olijfboom die ingeënt zijn op de stam van het ware Israël, en daardoor deel hebben gekregen aan de zegeningen van Israël (de saprijke wortel). Dit is echter een reden voor de heidenchristen om zich te verootmoedigen en zich vooral niet te beroemen tegenover het volk Israël. Ieder idee van zelfvergenoegdzaamheid of hoogmoed t.o.v. Israël is uit den boze en geeft blijk van onbegrip van Gods genade, en van Gods liefde voor Zijn volk. Vers 24 bevat al de belofte van iets groots dat te gebeuren staat als de natuurlijke takken weer ingeënt zullen worden.

Belangrijk is dat we kunnen concluderen dat de heidenchristenen zijn ingeënt, geïmplanteerd in het ware Israël, en daarmee deel gekregen hebben aan de beloften, de verbonden, ja heel het heil dat in Christus aan Israël toevalt. Samen met de "wortel" zijn de heidenen nu het ware Israël (1 Petrus 2:9,10). Niet echter in de zin dat het natuurlijke Israël daarmee zijn bestaansrecht verliest!

8. Wat gaat er dan met Israël gebeuren? (11:25-36)

De climax van het betoog van Paulus staat in vers 25 t/m 36.

Wat wil Paulus dat we goed beseffen:

- De verharding is niet over heel Israël maar over een deel
- De verharding is niet voor altijd, maar tot een bepaalde tijd (de volheid der heidenen)
- Als die tijd is aangebroken zal heel Israël behouden worden
v.25/26 - tweemaal "Israël". Duidelijk is dat het gaat om het nationale volk, niet een of ander "geestelijk" Israël.
v. 26 - *aldus zal gans Israël behouden worden !!* (d.w.z.: niet iedere Jood, maar Israël als geheel)

Twee aanhalingen:

- uit Jesaja 59:20,21. Vers 20 wordt ook gevolgd door de woorden: "dit is Mijn verbond met hen", maar wat daarna volgt komt uit een ander gedeelte, namelijk uit
- Jeremia 31:34.
Het gaat hier dus om de vervulling van het Nieuwe Verbond. Dat verbond is pas volledig vervuld wanneer ook Israël als natie behouden zal zijn!!

- v. 28 - *om het evangelie vijanden om uwentwil.* M.a.w. doordat zij vijanden van het evangelie zijn, hebben de heidenen het heil ontvangen.
geliefden naar de verkiezing, om der vaderen wil. D.w.z. God houdt zich aan Zijn woord eens aan de vaderen gegeven.
- v.29 - op grond van dit vers mogen we geloven dat God al Zijn beloften gedaan aan Abraham en het volk Israël in het Oude Testament, volledig zal vervullen!

v.30/31- Het feit dat de heidenen nu het evangelie horen en geloven is genade van God. Want ook wij (heidenen) waren ongehoorzaam en hadden geen enkel recht op behoud. Tegelijkertijd is dit een teken van hoop en een belofte voor Israël, dat nu ongehoorzaam is. Ook zij zullen door Gods genade gegrepen worden en ontferming ontvangen.

Zo zien we dat de verkiezing van God gericht is op ontferming. Wij allen, Joden en heidenen, waren ongehoorzaam, en naar de maat van Gods gerechtigheid gemeten, gedoemd tot eeuwige veroordeling. Maar Gods ontferming is zo groot dat heidenen en Joden, en dááardoor wéér heidenen, allen de ontferming van God zullen smaken.

Als Paulus dit gezegd heeft, is hij zo gegrepen door de genade en de grootheid en ontferming van God, dat hij uitbreekt in een lofprijzing aan God (v.33-36), en vervolgt in een oproep, om gezien deze oneindige barmhartigheid van God, toch ons hele leven en zijn aan Hem over te geven (Romeinen 12).

9. Wat heeft het bovenstaande voor praktische gevolgen m.b.t. onze houding tegenover Israël?

- * als gemeente zijn we liefde en respect verschuldigd tegenover Israël. Onze houding moet er een zijn van nederigheid. Het heil is uit de Joden, "niet gij draagt de wortel, maar de wortel u".
- * we mogen "bidden voor de vrede van Jeruzalem" (Psalm 122:6)
- * ook al heeft Israël als natie de Messias Jezus niet aanvaard, het blijft Gods volk, en we mogen Zijn hand zien in de geschiedenis van het volk. Daarnaast weten we dat de tijd zal komen dat Israël zich tot God zal bekeren en dat Gods beloften aan dit volk in vervulling zullen gaan.
- * De Nieuw-Testamentische gemeente is geënt op de wortel van Israël. Gelovige Joden en gelovigen uit de heidenen worden samen het ware Israël genoemd. Dat houdt echter niet in dat het nationale Israël geen plaats of toekomst meer heeft. Evenmin is de term "geestelijk Israël" een juiste uitdrukking voor de gemeente.
- * voor Jood en niet-Jood is er maar één weg tot God, namelijk die door geloof in Jezus Christus. Ook voor de orthodoxe Jood, die nauwgezet leeft volgens de wet en de Messias verwacht, is er slechts heil door het geloof in Christus. Er is geen sprake van een verschillende weg tot het heil.
- * ook al erkennen we de bijzondere plaats van Israël als Gods volk en geloven we in de bijzondere bemoeienis van God met Zijn volk, betekent dat niet automatisch dat alles wat Israël in deze tijd doet, politiek en/of sociaal, automatisch goed en naar Gods wil is.
- * evenmin betekent het dat we de politieke vijanden van Israël, zelf ook als vijanden moeten zien. Ook al is Jodenhaat demonisch van aard en oorsprong, niettemin heeft God alle mensen onder alle volken lief en zoekt Hij hun behoud. We moeten niet vergeten dat ook voor de Arabische volkeren rondom Israël er grote en rijke beloften staan in de Bijbel voor de toekomst. Zie o.a. Jesaja 19:19-25.
- * het evangelie is "eerst voor de Jood en dan voor de Griek". Dat betekent dat de verkondiging van het evangelie aan Joden een hoge prioriteit heeft.
- * is ons gemeenteleven zodanig dat het inderdaad de "jaloersheid" van het Joodse volk kan opwekken? Is er het zichtbaar getuigenis van de liefde en het heil van God?

Bibliografie:

Voor de studie van Romeinen 9-11 is o.a. gebruik gemaakt van de volgende commentaren:

- Korte Verklaring der Heilige Schrift
- Tyndale New Testament Commentaries; Romans; F.F. Bruce.
- The New International Commentary on the New Testament; The Epistle to the Romans; John Murray

- De Brief aan de Romeinen; Jb. Klein Haneveld.

Hoofdstuk 6: De Doop

Kinderdoop - Volwassendoop

Inleiding

Het eerste en belangrijkste gebod dat Jezus ons gegeven heeft is de liefde tot elkaar, voortvloeiend uit Zijn liefde voor ons en onze liefde voor Hem:

Johannes 13:34 - *Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt. Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander.*

Johannes 15:12 - *Dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad.*

1 Johannes 4:20,21 - *Indien iemand zegt: Ik heb God lief, doch zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar; want wie zijn broeder, die hij gezien heeft, niet liefheeft, kan ook God, die hij niet gezien heeft, niet liefhebben. En dit gebod hebben wij van Hem: Wie God liefheeft, moet ook zijn broeder liefhebben.*

Wanneer christenen op grond van hun "recht" verstaan van de Schrift zich aan andersdenkende broeders en zusters ergeren, of hen zelfs haten, dan is hun opvatting per definitie verkeerd, hoe "rechtzinnig" het ook moge zijn. Toch laat de geschiedenis en soms ook onze eigen ervaring zien dat we zeer vaak geneigd zijn met onze "kennis van God" anderen te veroordelen. Maar rechte kennis van God is altijd kennis van de liefde, want God is liefde. Dat moet ons bescheiden maken t.a.v. de wijze waarop we omgaan met onze inzichten naar de ander toe.

Wanneer het ging om de grondslag van het evangelie, namelijk de rechtvaardiging door geloof alleen, zonder enig werk van menselijke kant, dan was Paulus uitermate onverdraagzaam tegenover andere leringen, zoals blijkt uit zijn brief aan de Galaten, waar valse leraars onderwezen dat besnijdenis een noodzakelijke voorwaarde was om rechtvaardig te worden en heilig te leven.

Wanneer het echter om andere zaken ging dan was Paulus uitermate verdraagzaam en flexibel, zoals blijkt uit de volgende uitspraken:

1 Corinthiërs 9:19-23*hun die onder de wet staan, als onder de wet.....hun die zonder wet zijn,als zonder wet...*

Romeinen 14:5 - *Deze immers stelt de ene dag boven de andere, gene stelt ze allen gelijk*

Uitgangspunt voor hem was het winnen van anderen, de eer van God, de opbouw van de gemeente:

1 Corinthiërs 10:23 - *alles is geoorloofd, maar niet alles is nuttig. Alles is geoorloofd, maar niet alles bouwt op.....*

Handelingen 16:3 - *en besneed hem ter wille van de Joden..*

Omdat we in de VEG in **Gorinchem** niet geloven dat de vraag van kinderdoop of volwassendoop fundamenteel is voor ons heil, stellen we ons open op ten opzichte van verschillende visies op de doop. Niet eenzelfde visie op de doop is het fundament van de gemeente, maar Jezus Christus, de gekruisigde en opgestane Heer. Door Hem en in Hem zijn we één.

Vroeger hanteerden we formeel als uitgangspunt de kinderdoop, en gaven we daarnaast ook heel veel ruimte aan de volwassendoop, of doop op persoonlijk geloof.

Tegenwoordig hebben beide doopvisies een gelijkwaardige plaats in de gemeente.

Dat leidt wel eens tot onbegrip en spanningen. Immers, "het is toch het een of het ander?"

En: "je moet toch doen wat in de Bijbel staat?"

De vraag is echter: *wat* staat er nu precies in de Bijbel over de doop? En moeten we op grond daarvan één bepaalde visie verdedigen en de andere visies veroordelen? Het blijkt dat mensen heel verschillende dingen in de Bijbel kunnen lezen over de doop. Soms zelfs bijna tegengestelde dingen. Niet zozeer over de *betekenis* van de doop op zich, maar meer over het *hoe, wanneer en voor wie*. Het is te simpel om te zeggen dat men dan de Bijbel maar beter moet bestuderen, want het is niet door gebrek aan studie of kennis dat men tot verschillende meningen komt. Het verschil van inzicht wordt meer bepaald door het uitgangspunt dat men neemt bij het lezen van de Bijbel, anders gezegd, het "theologisch raamwerk" of de "theologische bril" van waaruit men de Bijbel benadert.

Is de doop fundamenteel voor ons behoud? Behoort het tot de grondslag van ons heil? Als iemand niet gedoopt is, kan hij dan behouden zijn, tot het lichaam van Christus behoren? Wij geloven wel dat de doop belangrijk is, maar niet dat het de grondslag vormt voor ons behoud. En zeker niet de vraag naar kinder- of volwassendoop.

Wel de wedergeboorte - waar de doop naar verwijst - is fundamenteel, maar niet de doop zelf. Hoe belangrijk de doop ook is, het is een *teken*, een daad van gehoorzaamheid, een getuigenis, een symbool van wat God doet, zal doen of gedaan heeft in het leven van de dopeling. Daarom geloven we niet dat het naar de wil van God is, als een verschillende opvatting over de doop leidt tot scheuring in de gemeente.

Er zijn bepaalde geloofswaarheden waar je het over eens moet zijn, bijvoorbeeld over het feit dat de mens van nature zondaar is en verlost moet worden, dat we verlost worden door genade en door geloof alleen, op grond van het verzoenend werk van Christus. Waarheden als de Godheid en mensheid van Christus, de inspiratie van de Bijbel en dergelijke zijn dermate fundamenteel, dat je daar niet aan mag tornen. We menen echter dat je bij vraagstukken als die van de doop meer ruimte mag geven.

Daarom geven we binnen deze gemeente een zekere vrijheid als het gaat over de volwassendoop of kinderdoop.

Hierboven spraken we over verschillende uitgangspunten bij het lezen van de Bijbel, een verschillende theologisch raamwerk. Omdat we geloven dat het belangrijk is begrip te hebben voor elkaar, willen we in deze studie proberen beide visies op de doop - kinderdoop en volwassendoop - neer te zetten. Niet om mensen over te halen tot een ander standpunt, maar om te laten zien hoe het komt dat er verschillend wordt gedacht. Begrip voor elkaar helpt ook om elkaar te aanvaarden. Dat is dan ook de wens van waaruit deze studie geschreven is: dat we, ook op dit gevoelige punt, elkaar in liefde en van harte zullen aanvaarden, en zo de eenheid met elkaar beleven, ondanks verschillen van inzicht.

Het verschil van opvatting over volwassen- en kinderdoop wordt vooral veroorzaakt door een verschil van opvatting over de betekenis en plaats van het verbond in de Bijbel. Daarom zullen we in deze studie eerst aandacht besteden aan het verbond en wat dat betekent voor de visie op de (kinder)doop. Daarna kijken we naar de opvatting van hen die de volwassendoop voorstaan. Met "volwassendoop" bedoelen we de doop op persoonlijk geloof **-veelal, doch niet noodzakelijk-** door onderdompeling.

Vorm van de doop

Het Griekse woord voor doop is "Baptisteia".

Dit woord laat zich vertalen met:

6. **Onderdompeling**
7. **Besprenkeling**
8. **Bevloeiing**

De eerste betekenis vinden we het meest terug in de Bijbel, waar de dopeling in een rivier wordt ondergedompeld. Het symboliseert enerzijds de afwassing van alle onreinheid, maar geeft tevens invulling aan een andere symboliek van het water, n.l. De dood.

De tweede betekenis vinden we vooral terug bij het dopen van kinderen.

Hoewel inhoudelijk hier ook heel goed de onderdompeling is in te vullen, levert dit toch wel wat praktische problemen op...

De derde betekenis duikt op uit de warme en waterarme landen (Afrika b.v.) Hier symboliseert het uitgieten van water het levende water. Immers, water wat in een meertje staat is meestal zo verontreinigd dat dit dan vaak "dood" water is. Tevens speelt hier de beschikbaarheid van veel water een rol. Overigens wordt er nergens in de Bijbel gesproken over de hoeveelheid water die bij de handeling nodig is.

Betekenis van de doop

Eerst kort aangeduid wat de inhoudelijke betekenis is van de doop.

De doop is een teken van wedergeboorte. Het is het uiterlijk teken van een geestelijke werkelijkheid, namelijk de vereniging met Christus, het één zijn met Hem in zijn dood en begravenis, en het met Hem opgewekt zijn tot nieuw leven. De doop markeert de overgang tussen het oude leven en het nieuwe.

Romeinen 6:3,4 - *Of weet gij niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit des Vaders, zo ook wij in nieuwheid des levens zouden wandelen.*

Kolossenzen 2:12 - *daar gij met Hem begraven zijn in de doop. In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof aan de werking Gods, die Hem uit de doden heeft opgewekt.*

Galaten 3:27 - *Want gij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed.*

We hebben in het Nieuwe Testament te maken met een eerste generatie christenen. Mensen dus die voor het eerst in hun leven geconfronteerd worden met de boodschap van de opgestane Christus, die opgeroepen worden tot bekering tot God en geloof in Christus. Als teken daarvan liet men zich dopen. Die bekering, geloof en doop waren in feite één geheel, waarbij de doop betekenis kreeg door de bekering en het geloof waarvan het een uitdrukking was. De doop markeerde ook de overgang tot de zichtbare en plaatselijke gemeente. Het is belangrijk je te realiseren dat de daad van geloof, bekering en doop één geheel was. Het lag in tijd niet uit elkaar. Wat innerlijk plaatsvond, als het werk van Gods Geest, viel in tijd nagenoeg samen met het uiterlijke teken.

De Kinderdoop

Het woord "verbond"

Het woord "verbond" komt vaak in de Bijbel voor. Heel veel in het Oude Testament, maar ook in het Nieuwe Testament. Bij een verbond gaat over een verbinding tussen twee partijen, waarbij iets wordt beloofd, maar waarbij ook eisen gesteld worden. Een bekend voorbeeld van een verbond uit de tijd van de Bijbel, is die tussen een machtig vorst (soeverein) en zijn vazal. De soeverein beloofde bijvoorbeeld bescherming, maar dan moest de vazal wel belasting betalen.

Wat houdt het genadeverbond in?

Het genadeverbond in de Bijbel heeft te maken met God die zich verbindt aan mensen. Het initiatief ligt bij God, het verbond gaat van God uit, maar het bestaat wel uit twee partijen: God en de mens. In het verbond dat God sluit met mensen doet Hij beloften. Kern is de genadige belofte van het heil. Dat heil omvat verlossing, vergeving, een herstelde relatie met God, en uiteindelijk de heerschappij van God op aarde. De uitdrukking die daarbij hoort, en die je veel in de Bijbel tegenkomt, is: "Ik zal uw God zijn en gij zult Mijn volk zijn", of ook "Ik ben de HERE uw God". In het Oude Testament zie je dat God die belofte met name doet aan Zijn volk Israël. In het Nieuwe Testament komen ook andere gelovigen daarbij.

Definitie:

n,

die door Hem uit genade tot stand gebracht is en waardoor Hij Zich aan hen verbindt om hun God te zijn en hen aan Zich verbindt om Zijn volk te zijn door Jezus Christus, de Middelaar van het verbond.

Het genadeverbond in het Oude en het Nieuwe Testament

1. Het verbond met Abraham

Het gaat in het verbond dus om het heil van God voor de mensen. De eerste sporen van dat verbond vinden we al in Genesis 3:15, de zogenaamde moederbelofte. Heel het verbond is daar al in de kiem aanwezig. Het meest uitgesproken komt het aan de orde bij Abraham.

In Genesis 12:1-3 zien we al hoe God een aantal beloften aan Abraham doet, waarvan het meest verstrekkende onderdeel is "en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden". Deze uitspraak slaat rechtstreeks op het heil dat de volkeren zullen ontvangen door de komende Messias, Jezus Christus.

In Genesis 15 krijgen de beloften die God aan Abraham doet echt de vorm van een officieel verbond, gesloten naar de gewoonten van die tijd. Het was in die tijd gebruikelijk dat een officieel contract bezegeld werd doordat beide partijen tussen de stukken van een dier doorliepen. Zo gebeurt het ook in Genesis 15, met dit verschil dat niet beide partijen tussen de stukken doorlopen, maar God alléén. Daarmee wordt extra onderstreept dat het een genadeverbond is, waarin God hoe dan ook Zijn belofte zal nakomen.

In Genesis 17 vindt een herhaling van de verbondssluiting plaats, waarbij nadrukkelijk het verbond niet alleen met Abraham gesloten wordt, maar ook met zijn nageslacht. Als uiterlijk teken dat men behoort bij het volk van het verbond wordt de besnijdenis ingesteld. Let erop dat Abraham besneden werd *nadat* hij bewust en persoonlijk in God geloofde. Dat gold niet voor zijn nageslacht. Vanaf dat moment moest iedere mannelijke nakomeling op de achtste dag na de geboorte besneden worden.

Let dus op hoe de besnijdenis een *teken* is van het verbond dat God met Abraham gesloten had. Abraham was reeds gerechtvaardigd uit geloof toen God dat teken instelde. Maar God keek verder dan Abraham alleen. Hij handelde met Abraham en zijn nageslacht. En voor die nakomelingen gold uiteraard niet dat ze al geloofden toen ze besneden werden. Toch eiste God nadrukkelijk dat die besnijdenis plaatsvond. Door die besnijdenis behoorden ze bij het volk van de belofte, het verbondsvolk, en waren de beloften die God aan Abraham gedaan had, ook voor hen bestemd.

Voor iedere besneden nakomeling van Abraham gold wel de oproep om de uiterlijke besnijdenis als het ware om te zetten in een "innerlijke" besnijdenis, een "besnijdenis van het hart". Met andere woorden, Abraham's nakomelingen werden opgeroepen met hun hele hart God te dienen. Men was door die besnijdenis dus niet "automatisch" behouden! Je zou het zo kunnen zeggen: door die besnijdenis kwam men in een bevoorrechte positie ten opzichte van God en Zijn heil, maar de persoonlijke toe-eigening moest wel plaatsvinden. Je leest op verschillende plaatsen in de Bijbel een scherp oordeel over hen die meenden dat ze alleen door de uiterlijke besnijdenis meenden dat het wel goed zat, en er verder maar op los leefden.

2. De wetgeving

Op het fundament van het verbond met Abraham wordt het Sinai-verbond gesloten, de wetgeving. Let erop dat de wet gegeven werd aan een verlost volk. De wet is dus niet een *ander* verbond, of tegengesteld aan het genadeverbond. Er is continuïteit, zoals o.a. blijkt uit wat God zegt in de aanhef van de wet in Exodus 20: "Ik ben de HERE, uw God". Je kunt de wet zien als de levensregel van het verbond, in dezelfde zin als "wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht" uit Genesis 17:1. Het is de

leefregel voor een volk dat al verlost was, en al in relatie gebracht was met God, door het verbond.

3. *Het Nieuwe Verbond*

Een volgende fase is het Nieuwe Verbond, waarover o.a. gesproken wordt in Jeremia 31 en Ezechiël 36 en 37. Dit is geen ander verbond dan het Oude (Sinaïtische) Verbond, wel een vernieuwing, voller en rijker. Het Oude Verbond legt veel nadruk op bepaalde uiterlijke vormen, die voorafschaduwingen waren van de komende Messias en Zijn heilswerk. Het Nieuwe Verbond gaat uit van en is gefundeerd op het volbrachte lijden, sterven en de opstanding van Jezus Christus. Het Nieuwe Verbond is de vervulling van wat het Oude Verbond belooft. Het Nieuwe Testament verwijst op veel plaatsen naar dit Nieuwe Verbond, zie o.a. Lucas 22:20; 1 Corinthiërs 11:25; 2 Corinthiërs 3; Hebreeënen 8 en 9.

Het Nieuwe Verbond wordt soms als tegenstelling tot het Oude Verbond genoemd, maar is geen tegenstelling wat de *inhoud* betreft. De tegenstelling is meer die van "oud en nieuw", "voorspelling en vervulling", "voorafschaduwing en werkelijkheid". Door het werk van Christus en Zijn Geest overtreft het Nieuwe het Oude. Het nieuwe is blijvend, het oude voorbijgaand.

Om samen te vatten wat tot nu toe besproken is: In het genadeverbond belooft God het heil, de verlossing in Christus. Het verbond is gesloten met Abraham en zijn nakomelingen. De besnijdenis is het teken van het verbond. Het genadeverbond omvat de tijd van het Oude zowel als van het Nieuwe Testament, hoewel de vorm waarin het tot ons komt verschillend is. Het verbond wordt vervuld in en door Christus. In Hem zijn al de beloften van God "ja en amen". Van de kant van de mens wordt geloof gevraagd, en een leven dat daarmee in overeenstemming is.

Wie horen bij het verbond?

In het Oude Testament bestaat het verbondsvolk uit Abraham en zijn nakomelingen, via de lijn van Izaäk en Jakob, het volk Israël. In het Nieuwe Testament behoren allen die geloven, zowel uit Israël als uit de volkeren, tot Gods verbondsvolk (Gal. 3:29; Ef. 2:14-22).

In de tijd dat het Nieuwe Testament geschreven werd, bestond alleen een eerste generatie gelovigen. Daarom is het heel moeilijk om te achterhalen wat er precies met de kinderen van deze gelovigen gebeurde. Als je echter de lijn vanuit het Oude Testament doortrekt naar het Nieuwe Testament, dan zijn ook in het Nieuwe Testament de nakomelingen van de gelovigen in Gods verbond betrokken. Immers, in het Oude Testament sluit God Zijn verbond met de gelovige Abraham *en zijn zaad*.

Als tekstbewijs daarvoor wordt o.a. Handelingen 2:39 genoemd. Als Petrus daar spreekt over de belofte van het heil, waarvan de kern is het ontvangen van de Heilige Geest, dan betreft hij niet alleen zijn toehoorders daarbij, maar ook hun "zaad".

Als teken van dat nieuwe verbond dient niet meer de besnijdenis, maar de doop. Vanaf de Pinksterdag is de doop het teken dat je bent opgenomen in het volk van God. Kolossenzen 2:11 en 12 legt een duidelijk verband tussen de besnijdenis en de doop.

We zien in het Nieuwe Testament dus een zelfde patroon als in het Oude Testament:

- * Daar was het de "eerste generatie", Abraham, die door persoonlijk geloof gerechtvaardigd werd, en als teken daarvan later de besnijdenis ontving. Hij stond echter aan het begin van een geslacht dat bij de geboorte reeds de besnijdenis ontving als teken van Gods beloften.
Zo komt ook in het Nieuwe Testament de eerste generatie tot geloof en laat zich dopen, maar de kinderen die uit hen voortkomen worden reeds als kind gedoopt, als teken van Gods genadige beloften.
- * Evenals je dus in het Oude Testament kunt spreken van een verbondsvolk (Israël), zo kun je dat ook in het Nieuwe Testament (de gemeente).

- * Evenals in het Oude Testament niet allen die tot het verbondsvolk behoorden behouden werden, evenmin worden in het Nieuwe Testament alle kinderen die gedoopt zijn, behouden.
- * Echter, zoals onder het Oude Testament besneden Joden werden opgeroepen tot besnijdenis van het hart, dat wil zeggen tot een gelovig navolgen van God, zo gaat het ook in het Nieuwe Testament. De belofte van God, de belofte van heil, de kern dus van het verbond zoals dat verzegeld wordt in de doop, wordt pas werkelijkheid door toe-eigening door persoonlijk geloof.

Binnen het verbondsvolk zie je dus twee groepen mensen. Je zou kunnen spreken van twee cirkels. Een buitenste cirkel en een binnenste cirkel. Tot de buitenste cirkel behoren al diegenen die gedoopt zijn en door gelovige ouders zijn opgevoed. Ze zijn bevoorrecht ten opzichte van anderen doordat ze vanaf hun jongste jaren geconfronteerd worden met de boodschap van het evangelie. Ze moeten die beloften van God, die boodschap van heil echter wel zich persoonlijk toe-eigenen. Pas dan is er van wedergeboorte sprake, van werkelijk behouden - gered - zijn. Diegenen die door geloof het heil werkelijk ontvangen hebben, behoren tot de binnenste cirkel.

De volwassendoop

Bij de volwassendoop valt de volle nadruk op de geestelijke betekenis van de doop, en de uitdrukking daarvan **veelal** in de doop door onderdompeling. Het bijbelgedeelte dat het meest uitgebreid op de betekenis van de doop ingaat is Romeinen 6. Het is goed om bij het lezen van teksten over de doop in het Nieuwe Testament te bedenken dat bekering, geloof en doop wat tijd betreft nagenoeg samenvielen. Zodra iemand het evangelie hoorde en geloofde liet hij of zij zich dopen. Dat was een duidelijke daad van gehoorzaamheid aan het evangelie, waarmee de scheidingslijn met de wereld scherp getrokken werd. Het zich laten dopen was daarmee ook gelijk een duidelijk teken dat iemand christen geworden was en toegetreden was tot de plaatselijke gemeenschap van christenen in die plaats. Mensen die beweerden christen te zijn en tot de gemeente te behoren maar niet gedoopt waren, kwamen, voor zover we na kunnen gaan, niet voor.

De geestelijke betekenis van de doop is de vereenzelviging met Christus. Het is een teken van het samen met Christus gestorven zijn, samen met Hem begraven zijn in de dood, en samen met Hem opgewekt zijn tot een nieuw leven.

Zie Romeinen 6:1-11

- v.3 - in Zijn dood gedoopt
- v.4 - met Hem begraven door de doop in de dood
 - met Hem opgewekt, wandelen in nieuwheid des levens
- v.5 - samengegroeid (St.Vert: één plant geworden met....)
- v.6 - met Hem gekruisigd
- v.8 - met Christus gestorven

De boodschap van Romeinen 6 is duidelijk. Als je christen wordt, dan komt er een einde aan je oude bestaan. In Christus is je "oude mens" gekruisigd, dood en begraven. Daardoor heeft de zonde geen macht meer over je. Vroeger was je een slaaf van de zonde, maar door de dood ben je vrij van die macht, en ben je ook vrij om God te dienen. Want je bent niet alleen met Christus gestorven, maar ook met Hem opgewekt tot een nieuw leven en een nieuwe levenswandel.

Een christen dus, die meende dat de genade van God een vrijbrief was om in zonde te leven, die had absoluut niets begrepen van wat er met hem of haar was gebeurd, en waarvan de doop een uitdrukking was.

Een anderen tekst is Galaten 3:27

Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed.

Wanneer we tot geloof komen, dan worden we opnieuw geboren. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen (Johannes 3; 2 Cor. 5:17). We worden in geestelijke zin verenigd met Christus, "gedoopt" in Hem. De doop in water is daar een uitdrukking van.

Treffend is in dat verband ook de uiterlijke symboliek. Het water in het doopvont kun je beschouwen als een beeld van de dood en van het graf van Christus. Wij dalen daarin af, laten onze "oude mens" daar achter, en komen als "nieuwe mensen" weer uit het water omhoog.

Bij de volwassendoop ga je dus uit van persoonlijk geloof in Jezus Christus, en de daarbij behorende beslissing om je leven aan God te wijden, als voorwaarde om gedoopt te worden. Dat geloof gaat dus aan de doop vooraf, en de doop is een uitdrukking van wat heeft plaatsgevonden.

In een paar woorden is dit de kern van de volwassendoop.

Verschillen en overeenkomsten

Bij wijze van samenvatting zetten we nu een aantal verschilpunten en punten van overeenkomst op een rij wat betreft de opvattingen van kinder- en volwassendopers.

Verschilpunten:

1. Bij de kinderdoop ligt veel nadruk op Gods genade voor het nog onmondige kind. Het is een teken dat het kind behoort bij Zijn volk. God biedt Zijn belofte van heil aan. De wedergeboorte, waar de doop over spreekt, heeft dan nog niet bij het kind plaatsgevonden. Daarvoor zal het kind persoonlijk gelovig het evangelie aan moeten nemen.
Bij de volwassendoop is de doop een teken van de wedergeboorte die al heeft plaatsgevonden.
2. Bij de kinderdoop moet het persoonlijk geloof dus nog volgen. Door dat persoonlijk aanvaarden krijgt de doop - die reeds heeft plaatsgevonden - als het ware zijn "vervulling". Dat waar de doop een beeld van is, namelijk de wedergeboorte, vindt dus later plaats (maar niet bij iedereen!).
Bij de volwassendoop gaat het geloof vooraf aan de doop, en is de doop een teken van wat al heeft plaatsgevonden.
3. Bij de kinderdoop staat God heel erg centraal. Hij handelt in genade. De genade staat duidelijk voorop.
Bij de volwassendoop staat de keuze van de mens voor Christus meer op de voorgrond, ook al betekent dat absoluut niet een afzakken van de genade van God.
4. Bij de kinderdoop krijgt de hele gemeenschap, waar dat kind deel van uitmaakt, veel aandacht. Het kind wordt duidelijk geplaatst binnen de gemeente en in een gelovige lijn van geslachten.
Bij de volwassendoop staat het individu meer centraal (althans op de wijze waarop de doop in onze tijd en cultuur wordt beleefd).
5. Bij de kinderdoop ziet men de gemeente als "alle mensen die gedoopt zijn". Evenals in het Oude Testament het hele Joodse volk "Gods volk" was, ook al werden niet alle Joden behouden, zo ziet men dat ook in Nieuw-Testamentische tijd. De gemeente is "Gods volk", maar dat houdt niet in dat allen in de gemeente behouden worden.
Bij de volwassendoop ziet men de gemeente in principe alleen bestaand uit wedergeboren mensen. Alleen door geloof en wedergeboorte hoor je bij de gemeente.

6. Bij de kinderdoop noemt men ieder gedoopt gemeentelid een "kind van God", ook al is men zich bewust dat die persoon misschien (nog) niet tot een persoonlijk geloof in Christus gekomen is. Men is "kind van God" (of soortgelijke uitdrukkingen) doordat men behoort tot het volk van God.
Bij de volwassendoop wordt men alleen "kind van God" genoemd als men door geloof wedergeboren is.
7. Bij de kinderdoop ziet men de wet op verschillende wijzen. Enerzijds - voor de nog niet gelovige - als een systeem dat zonde doet kennen en moet uitdrijven tot Christus, anderzijds als de levensregel voor een verlost volk.
Bij de volwassendoop is men geneigd de wet alleen maar te zien als een "bediening des doods", en ziet men vaak geen functie voor de wet in deze tijd.
8. Bij de kinderdoop ziet men het Oude en Nieuwe Testament meer als een eenheid. Ook tussen Israël als Gods verbondsvolk in het Oude Testament en de gemeente als Gods verbondsvolk in het Nieuwe Testament ziet men een doorgaande lijn.
Bij de volwassendoop brengt men doorgaans een striktere scheiding aan tussen Oud en Nieuw Testament, vaak onder invloed van de bedelingenleer.
9. Bij de kinderdoop denkt men verschillend over de volgorde geloof-wedergeboorte. Bij velen is de mening dat men eerst door Gods Geest wedergeboren moet worden, en dat men daardoor en daarna pas tot geloof kan komen. Overigens geldt dat niet voor alle kinderdopers.
Bij de volwassendoop stelt men nadrukkelijk: eerst geloof, dan wedergeboorte. Men erkent dan wel dat geloof een gevolg is van het werk van de Heilige Geest in iemands hart.

Overeenkomsten:

Er zijn echter gelukkig ook overeenkomsten tussen beide "groepen". Ook hiervan zetten we er enkele op een rij:

1. Ten eerste is het belangrijk te beseffen dat buiten het terrein van de doop om, kinder- en volwassendopers het over heel veel zeer fundamentele Bijbelse waarheden eens zijn.
Waarheden zoals:
 - * de inspiratie en het gezag van de Bijbel
 - * de Godheid en mensheid van Jezus Christus
 - * de persoon en het werk van de Heilige Geest
 - * het verzoenend werk van Jezus Christus
 - * de zondigheid van de mens en de noodzaak tot wedergeboorte
2. Beide groepen geloven hetzelfde als het gaat om de *betekenis* van de doop: namelijk dat de doop een teken is van het met Christus gestorven en begraven zijn, het teken van de wedergeboorte.
3. Beide groepen geloven (uitzonderingen van beide kanten daargelaten) dat je door de doop als zodanig niet behouden wordt.
4. Beide groepen geloven dat mensen behouden worden door genade en geloof.
5. Beide groepen geloven dat het geloof dat iemand heeft uiteindelijk een vrucht is van het werk van de Heilige Geest.
6. Beide groepen erkennen het belang van een heilige levenswandel, door de kracht van de Heilige Geest.

Conclusie

Kinderdopers en volwassendopers komen tot heel verschillende conclusies met betrekking tot het hoe en wanneer van de doop. Die verschillen komen vooral voort uit het verschil van visie op het verbond. Voor kinderdopers is het verbond een heel centraal bijbels en theologisch gegeven. Voor volwassendopers speelt het verbond geen belangrijke rol in het theologisch denken.

Het verschil van opvatting heeft dus veel te maken met iemands kerkelijke achtergrond, met de kerkelijke of "theologische bril" die iemand op heeft.

Het is daarom onjuist iemand die een andere opvatting heeft over de doop ervan te beschuldigen dat hij of zij de Bijbel niet goed leest. We moeten van elkaar aanvaarden dat beide groepen serieus zijn in hun lezen van de Bijbel en in hun verlangen God te gehoorzamen.

Wij menen dat de doop niet een dermate fundamenteel geloofsgegeven is, dan verschil van mening daarover de eenheid in Christus in de weg hoeft te staan. Anderzijds concluderen we dat waar het wel gaat om fundamentele geloofszaken, beiden groepen het over die essentiële geloofszaken van harte met elkaar eens zijn.

Daarom hebben wij binnen deze gemeente niet de vrijmoedigheid om elkaar af te wijzen op basis van een visie op de doop, en staan we open voor beide visies die er op dat vlak zijn.

Om daar goed mee om te gaan binnen de gemeente verlangen we van broeders en zusters die lid worden of zijn van de gemeente, dat ze accepteren dat mensen een andere visie op de doop kunnen hebben dan de hunne, en dat ze die mensen niet veroordelen op grond van hun visie, en noch in woord noch in daad pogingen doen hen van de "onjuistheid" van hun visie te overtuigen.

We willen in dit opzicht heel concreet elkaar aanvaarden en liefhebben, en één zijn met elkaar, zoals Christus dat ons geboden heeft.

Alles wat u altijd al wilde weten over de doop

Kinder-of volwassen-doop, groot dopen, klein dopen, besprenkelen of waterbad, de meningen over de doop zijn in Nederland sterk verdeelt. Prof. dr. Willem J. Ouweeneel schetst achtergronden.

1. Wat is de doop?

Het valt niet mee een antwoord op deze vraag te vinden waar alle 'partijen' het mee eens zullen zijn! De christelijke (water)doop is een rituele reiniging waardoor een mens op het christelijk 'erf' wordt gebracht. Sommigen zien in dat 'erf' de kerk (vergelijk Hand. 2:41), anderen het verbond (vergelijk Kol. 2:11v.), weer anderen het koninkrijk Gods (vergelijk Matt 28:18-20).

2. Wie heeft de doop ingesteld en waarom eigenlijk?

Christus heeft de doop ingesteld in Matt. 28:18-20: 'Discipelt alle volken, hen dopend tot de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden,' dat wil zeggen: 'discipelt alle volken door hen te dopen en te leren'. Je wordt een discipel (leerling, volgeling) van Jezus door (a) de waterdoop en (b) onderwijs in de geboden van Jezus, zodat je leert hoe een volgeling van Hem behoort te leven. Omdat het onderwijs volgt op de doop, kan men mijns inziens niet vroeg genoeg dopen: elke discipel van Jezus, hoe jong ook, hoort gedoopt te zijn! De doop heeft niet alleen te maken met een innerlijke geloofsrelatie (vergelijk Marc. 16:16), maar vooral met onze uiterlijke navolging van Jezus (discipelschap): men wordt gedoopt om 'te wandelen in nieuwheid des levens' (Rom. 6:3v.), en door de doop 'doet' men Christus 'aan' (Gal. 3:27), dat wil zeggen, vertoont men Zijn beeld (vergelijk Rom. 13:14; Kol. 3:12). Mooi zien we dat in de parallel met de Uittocht (1 Kor. 10:1v.): de Israëlieten werden 'in Mozes gedoopt in de wolk(kolom) en in de (Schelf)zee', om, verlost uit de slavernij, achter Mozes aan te gaan door de woestijn.

3. Wat is de visie achter de kinderdoop?

Ik zie o.a. de volgende kenmerken:

- (a) De doop volgt niet op de vergeving, maar gaat eraan vooraf (Hand. 2:38; 22:16) (vergelijk de doop van Johannes: Marc. 1:4).
- (b) De doop kan slechts verstaan worden vanuit het collectieve aspect (kerk, verbond, koninkrijk), en daar horen de kinderen ook bij (vergelijk Hand. 2:39; 1 Kor. 7:14; 10:1v. [vergelijk Ex. 10:9]; Ef. 6:4).
- (c) Parallel daarmee: God schenkt het heil niet slechts aan individuen, maar aan 'huisgezinnen' (vergelijk Noach: Gen. 7:1; Abraham: Gen. 18:19; Israël: Ex. 10:9; 12:3; Rachab: Joz. 2- 18v.); zo in Hand. 16:15,31-34; 18:8; 1 Kor. 1:16: steeds wordt het hele 'huis(gezin)' gedoopt.
- (d) Vergelijk Rom. 4:11: de besnijdenis is het 'zegel der gerechtigheid van het geloof', waarbij het geloof van de ouders voldoende grond is voor de besnijdenis van de pasgeboren zoontjes.

- (e) De Koning werft discipelen (onderdanen van Zijn koninkrijk) door de doop (Matt. 28:19), en Christus zegt van de kleine kinderen: 'van hen is het koninkrijk van God' (Luc. 18:16).
- (f) De doop ziet nooit terug (is dus strikt genomen geen belijdenis van het geloof), maar altijd vooruit: het is een introductie tot het christenleven (zie boven). Welnu, kinderen in het christelijk gezin worden van jongs af opgevoed tot het christenleven (vergelijk Ef. 6:4).

4. En wat is de visie achter de volwassendoop?

De term 'volwassendoop' is ongelukkig, want ook gelovige kinderen kunnen gedoopt worden; beter is de term 'gelovigen-doop'. Ik zie o.a. de volgende kenmerken:

- (a) Geen doop zonder bekering (Hand. 2:38,41) - zo was het al bij de doop van Johannes (Marc. 1:4) - geen doop zonder geloof (Marc. 16:16), geen doop zonder discipelschap (Matt. 28:19).
- (b) De doop kan slechts verstaan worden vanuit het individuele aspect: het gaat in het NT steeds om het persoonlijk geloof van de dopeling, niet om dat van de ouders of wie ook.
- (c) In Hand. 8:12v. worden mannen en vrouwen gedoopt, geen kinderen; in vs. 36-38 is geloofde voorwaarde tot de doop; ook in 10:44,47 en 19:5 is het: eerst geloof, dan doop.
- (d) 'Laat u dopen!' is een bevel, dat tot mensen komt die het ook kunnen gehoorzamen, dus geen zuigelingen (Hand. 22:16).
- (e) Voorzover valt na te gaan, omvatten de gedoopte 'huisgezinnen' in het NT steeds uitsluitend gelovigen (Hand. 16:34; 18:8; 1 Kor. 1:16 vergelijk 16:15).
- (f) Geen doop zonder eerst een veranderd leven: Rom. 6:3v. (nieuwheid des levens); Gal. 3:27 (Christus aangedaan); Kol. 2:12 (met Christus opgewekt); 1 Petr. 3:21 (een bede voor God van een goed geweten).

5. Kinderen die niet gedoopt worden, worden opgedragen. Waarom is dat?

Er is bij de meeste christenen behoefte aan een dubbele introductieritus: een voor zuigelingen en een voor rijpere gelovigen, die hun plaats van verantwoordelijkheid in de gemeente innemen. Bij kinderdopers is de eerste ritus de kinderdoop, de tweede de geloofsbelijdenis. Bij gelovigendopers is de eerste ritus het opdragen, de tweede de gelovigendoop. In plaats van te ruziën of de doop thuishoort bij de eerste dan wel bij de tweede stap, is het veel nuttiger in te zien dat deze twee stappen er zijn, en dat ze gepraktiseerd worden, hoe dan ook.

6. Je ziet vaak een spanning tussen christenen die anders over de doop denken, zeker als bijvoorbeeld binnen een gezin zowel voor kinder- als volwassendoop gekozen wordt. Hoe komt dat?

Het ligt in de aard van de gereformeerde theologie, vooral in de neocalvinistische variant, de doop een zeer vooraanstaande plaats te geven, die direct samenhangt met de centraal staande verbondsleer. Omgekeerd ligt het in de aard van de evangelicale theologie zich van de traditionele kerken af te zetten, en de gelovigendoop blijkt daarvoor een uitstekend middel te zijn. Doopsgezinden en baptisten hebben er zelfs hun naam aan ontleend! Daardoor hebben én veel kinder- én veel gelovigendopers van hun doopopvatting een kenmerk van ware rechtzinnigheid gemaakt.

Dat is mijns inziens een hoogst ongelukkige situatie, die ertoe leidt dat veel christenen zich over niets zo graag lijken op te winden als over de doopopvatting van de 'tegenpartij'.

7. Kun je zeggen dat een van de twee groepen 'gelijk' heeft?

Ik zie vaak 'ongelijk' aan beide kanten... Er is bijvoorbeeld onenigheid over de doopformule (vergelijk Matt. 28:19 met Hand. 2:38), of over de hoeveelheid water die wordt toegepast. Dopen betekent onderdompelen, en onderdompeling drukt zoveel beter uit dat de doop een 'begravenis' is dan besprenging doet (Rom. 6:4; Kol. 2:12). Maar wie beweert dat een doop niet 'geldig' is als het niet met de juiste hoeveelheid water gebeurt, loopt gevaar in ritualisme te vervallen. De diepste onenigheid betreft de vraag of men mag dopen voor de wedergeboorte, of alleen na de wedergeboorte. In ieder geval valt de doop nooit samen met de wedergeboorte, ondanks Joh. 3:5 en Tit. 3:5 (men moet dan maar bewijzen dat 'water' of 'bad' hier het doopwater of bassin is, waar ik niets van geloof; het is een beeld van Gods Woord; zie Ef. 5:26).

Wat het belangrijke tijdstip van de doop betreft: dopen veel kinderdopers niet veel te lang vóórdat van discipelschap bij het kind sprake kan zijn? En omgekeerd: wachten veel gelovigendopers niet veel te lang met de doop nadat de betrokkene al lang en breed een discipel is? Ik ken volwassen gelovigen die al geruime tijd aan het Avondmaal deelnemen en actief zijn in geestelijk werk en nog steeds niet gedoopt zijn... Ik geloof dat de doop en het begin van discipelschap zo dicht mogelijk bij elkaar moeten liggen. Hoe langer iemand al christen is, hoe minder de symbolische zin van de doop nog tot uiting komt.

8. Stel dat ik als kind gedoopt ben, terwijl toch de volwassendoop de enige juiste doop blijkt te zijn. Kom ik dan wel in de hemel?

(a) Wanneer moet dat dan 'blijken'? Hier op aarde!? Maar grote mannen Gods hebben de kinderdoop resp. de gelovigen-doop op basis van de Schrift verdedigd! Hoe moet dan 'blijken' wie er gelijk heeft? Je kunt met hetzelfde recht vragen: Stel dat ik 'overgedoopt' ben, terwijl 'over-doop' verwerpelijk blijkt te zijn, kom ik dan wel in de hemel?

(b) De doop, laat staan een bepaalde vorm van dopen, is nooit een voorwaarde om naar de hemel te gaan. De moordenaar aan het kruis werd niet gedoopt. Zelfs van de twaalf apostelen lezen we nergens dat zij ooit gedoopt zijn.

(c) God verwacht niet méér inzicht bij ons dan waarnaar wij ons uitstrekken en wij daadwerkelijk ontvangen hebben. Wie er voor Gods aangezicht van overtuigd is dat hij zijn baby moet laten dopen, zou ongehoorzaam zijn als hij tegen zijn geweten zou ingaan. Wie voor Gods aangezicht zijn kinderdoop niet als doop kan erkennen en er dus van overtuigd is

dat hij niet gedoopt is, moet zich laten dopen, 'leder zij voor zijn eigen beseften volle overtuigd' (Rom. 14:5).

“In plaats van te ruziën of de doop thuishoort bij de eerste dan wel bij de tweede stap, is het veel nuttiger in te zien dát deze twee stappen er zijn, en dat ze gepraktiseerd worden, hoe dan ook.”

Willem Ouweneel

Overgenomen uit: Visie, nummer 51, 11 t/m 17 december 2004.

Hoofdstuk 7: Het Avondmaal

Het avondmaal werd door Jezus Christus ingesteld op de laatste avond van zijn aardse leven. Dat gebeurde tijdens de viering van het Pascha. In feite gaf Jezus aan het Pascha een nieuwe inhoud. Geen andere inhoud, want de betekenis bleef in grote lijnen gelijk, maar een nieuwe inhoud. Dat wat het Pascha voorafschaduwde, is vervuld in Christus' lijden en sterven, en mogen we gedenken tijdens de viering van het avondmaal.

Daarom is het goed eerst naar het Joodse Pascha te kijken als achtergrond voor de betekenis van het avondmaal.

I. Het Pascha

Het Joodse Pascha werd voor het eerst gevierd bij de bevrijding van Israël uit Egypte. Een beschrijving van de instelling en de viering vinden we in Exodus 12.

De bevrijding uit Egypte was een machtsdaad van God. Hij alleen deed het, het volk kon er zelf niets aan doen. Het enige dat het volk moest doen was in gehoorzaamheid aan God, en in geloof op Zijn belofte, het Pascha vieren. Dat Pascha had een rijke betekenis, want het was een heenwijzing naar Christus.

Centraal bij de viering van het Pascha stond het offer. Tweede kenmerk was de gezamenlijke maaltijd.

1. Het offer

Het offer bestond uit een lam dat geslacht moest worden, en waarvan het bloed aan de deurpost gestreken moest worden met behulp van een bundeltje hysop. Dat lam moest een eenjarig dier zijn, gaaf, zonder gebreken, en moest reeds vanaf de tiende van de maand Abib in huis zijn. Op de veertiende werd het geslacht.

Het lam dat geofferd werd was een type van Christus. Johannes de Doper noemt Christus *"Het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt"* (Johannes 1:29). Paulus schrijft in 1 Corinthiërs 5:7 - *Want ook ons Paaslam is geslacht: Christus.*

In Openbaring 5 vinden we Christus als het *"Lam, staande als geslacht"*.

Christus is geofferd als het Lam van God aan het kruis van Golgotha. Daar gaf Hij zijn leven tot bevrijding van mensen die gevangen zijn in de macht van Satan, van de zonde, van de angst, die liggen onder het oordeel van God.

De bevrijding van het volk Israël uit Egypte mogen we zien als een voorafschaduw van de verlossing van mensen uit de macht van Satan en uit de slavernij van de zonde, tot verlost kinderen van God. Israël als natie werd geboren uit de bevrijding uit Egypte. Dat ging echter via de weg van het offer van het Paaslam. Zo is ook de gemeente ontstaan door het offer van Christus, het Lam van God.

Let op de volgende punten.

- Het lam moest gaaf zijn, zonder gebreken.
Vergelijk met 1 Petrus 1:18,19
...vrijgekocht....met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam
- Geen been van het lam mocht gebroken worden. Vergelijk met Johannes 19:36
opdat het schriftwoord zou vervuld worden: Geen been van Hem zal verbrijzeld worden.
- Het lam moest worden geslacht. Slechts daardoor kon verlossing plaatsvinden. Christus aanvaarden, maar niet Zijn verzoenend sterven, kan geen mens bevrijden en tot God brengen.
- Het bloed moest aan de deurpost worden aangebracht. Slechts wanneer God het bloed zag, zou het oordeel voorbijgaan. Daar zien we ook de oorsprong en betekenis van het woord "Pascha". Het is het Hebreeuwse werkwoord "pasach", dat "voorbijgaan" betekent. Het Hebreeuwse zelfstandig naamwoord dat daarbij hoort is "pèsach".

2. De maaltijd

Naast het offer stond de gezamenlijke maaltijd centraal bij de viering van het Pascha. God heeft dat zo gewild. Hij geeft mensen aan elkaar, als gezin, als familie, als gemeenschap. De maaltijd was niet bedoeld voor iemand alleen. Uitsluitend in gemeenschap met anderen mocht het Pascha gevierd worden.

Let op de volgende punten:

- Het vlees van het lam moest gegeten worden.
- Er was bij de keuze van het lam en bij het aantal mensen dat aan de maaltijd deelnam rekening gehouden met "ieders behoefte" (Exodus 12:4). Het slachten van het lam en het bloed aan de deurpost alleen was niet voldoende, ieder moest ook heel persoonlijk eten van het vlees van het lam.
- Het werd gegeten met ongezuurde broden. De ongezuurde broden waren in de eerste plaats een symbool van de haast waarmee de uittocht plaats had. Er was geen tijd om het deeg te laten rijzen (Exodus 12:39).
- Het werd gegeten met bittere kruiden. De bittere kruiden worden niet verklaard, maar men neemt aan dat het een symbool was van de bitterheid van de slavernij.
- De wijze waarop de maaltijd werd gevierd was staande, de lendenen omgord, de schoenen aan de voeten, geheel reisvaardig. Het zag op het komende snelle vertrek uit Egypte. Het onderstreept de houding van geloof waarin dit eerste Pascha werd gevierd, want op het moment van de viering was er nog geen sprake van toestemming om het land te verlaten!

3. De traditionele viering van het Pascha

Na de eerste keer dat het Pascha gevierd werd, in Egypte, werd naar het voorschrift van God dit feest ieder jaar opnieuw gevierd, en stond het nadrukkelijk in het teken van het gedenken van de uittocht uit Egypte. Als de kinderen zouden vragen "wat betekent dit", dan moest men antwoorden:

Exodus 12:27 - "Het is een Paasoffer voor de HERE, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij Egypte sloeg, maar onze huizen spaarde".

Dit Pascha heeft in de loop der jaren zijn eigen traditionele vorm gekregen, en als zodanig werd het ook door Jezus en Zijn discipelen gevierd. Na de bouw van de tempel was het de bedoeling dat het paaslam geslacht werd in de tempel, en vervolgens binnen Jeruzalem werd gegeten.

Het feest werd gevierd binnen het gezin, de familie, of binnen een kring van mensen die op een andere wijze aan elkaar verbonden waren, zoals bijvoorbeeld Jezus met Zijn discipelen.

Na het verdwijnen van de tempel wordt er geen paaslam meer geslacht. Wel wordt als symbool van het paaslam een botje op de tafel gelegd. Ook tegenwoordig wordt door veel Joden nog het Pascha gevierd. De feestelijke maaltijd is de zogenaamde séder-maaltijd. Het is een echt familie- of gezinsgebeuren. In het gezin hebben vader, moeder en de kinderen allen een belangrijke plaats. In grote lijnen verschilt de viering van nu niet zoveel van 2000 jaar geleden. Alle handelingen hebben en hadden een symbolische betekenis. Van de vier bekers wijn die gedronken werden was de laatste de afsluiting van de maaltijd, hij werd genoemd de "beker van zegening" of "de beker van dankzegging", de beker die geheven werd door degene die de afsluitende dankzegging aan God uitsprak.

4. Het feest der ongezuurde broden.

Nauw verbonden met het Pascha is het feest der ongezuurde broden. Op de veertiende van de eerste maand werd het paaslam geslacht. In de avond werd het gegeten, het was dan al de vijftiende van de maand, aangezien de nieuwe dag begint als de zon is ondergegaan. Deze vijftiende van de maand was tegelijk de eerste dag van het feest der

ongezuurde broden. Dit feest vormde dus eigenlijk een geheel met het Pascha. Kenmerk van dit feest was dat er absoluut niets van zuurdeeg (gist) of iets wat met zuurdeeg bereid was, in de huizen aanwezig mocht zijn. De dag voor het Pascha werd het huis "ritueel" onderzocht op de aanwezigheid van zuurdeeg, als afsluiting van een week van schoonmaak. De afwezigheid van zuurdeeg heeft zo de betekenis gekregen van reinheid, van een totaal nieuw begin. Dat past ook bij de viering van de uittocht uit Egypte. Het was een nieuw begin, niets van het oude mocht nog gevonden worden in het verlore volk van God.

II. Het avondmaal

De bijbelgedeelten die hierover gaan vinden we in Mattheüs 26:26-29; Marcus 14:22-25; Lucas 22:15-20; 1 Corintheërs 10:14-22 en 1 Corintheërs 11:17-34.

Het avondmaal is een instelling van Christus. Het is dus niet een vrijblijvend gegeven. We hebben in gehoorzaamheid aan Christus gebod het avondmaal te vieren.

Het avondmaal is een gezamenlijke maaltijd rondom de tekenen van brood en wijn. Het is bijzonder dat Jezus bij de instelling ervan niet het vlees van het paaslam uitdeelde. Het paaslam immers was het belangrijkste element van het Pascha. We kunnen daaruit leren dat Jezus ons wel de maaltijd laat vieren, waarbij de tekenen van Zijn gebroken lichaam en vergoten bloed centraal staan, maar dat Hij ons niet opnieuw het offer laat brengen. Hijzelf was het Paaslam dat geslacht werd, Hij is met Zijn bloed "eens voor altijd binnengegaan in het heiligdom, waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf" (Hebreeë 9:12). Met het offer van Christus als het Lam van God, is de noodzaak tot het opnieuw brengen van het Paasoffer vervallen. Christus hoeft niet "dikwijls te lijden", maar "thans is Hij éénmaal, bij de voleinding der eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen." (Hebreeë 9:26). Daarom is het vieren van het avondmaal nadrukkelijk niet opnieuw het brengen van het offer van Christus, het is een gedenken van en verkondiging van Zijn dood. Het Pascha was een offer en een maaltijd. Christus werd zelf het offer en Hij gaf óns de maaltijd.

Dit is dus duidelijk verschillend van de Rooms Katholieke Kerk, die leert dat tijdens de viering van het avondmaal het brood en de wijn werkelijk veranderen in het letterlijke lichaam en bloed van Christus, zodat het offer van Christus opnieuw letterlijk wordt opgedragen in de mis (leer van de transsubstantiatie).

1. De wijn

Met wijn wordt gegiste druivensap bedoeld.

Het alcohol percentage kan verschillen: Met nieuwe wijn wordt bedoeld de wijn die van de huidige oogst is gemaakt; deze zal een lager percentage alcohol bevatten als de oude wijn.

Ongegiste druivensap kwam eigenlijk vrijwel niet voor: De druivensap zou binnen een paar dagen bedorven zijn (of gegist).

Er lijken geen theologische bezwaren te zitten aan het gebruik van druivensap i.p.v. wijn in voorkomende gevallen. Ondanks het feit dat (in dit opzicht) de druivensap een afgeleide is van de wijn.

Het gaat immers niet om de wijn. De wijn is een symbool van het bloed en het bloed staat als symbool voor de vergeving van onze zonden en als bevestiging van het verbond.

In Mattheüs 26:28 staat:

Dit is het (a) bloed van (b) Mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot (c) vergeving van zonden.

a. Het bloed van Christus

Het bloed beeldt hier 2 dingen uit:

9. De bezegeling van het verbond

Wanneer er in die tijden een verbond gesloten werd, was het de gewoonte dat het verbond bekrachtigd werd met het vloeien van bloed.

10. De inhoud van het verbond

De wijn is dus een beeld van het bloed van Christus, uitgegoten voor ons tot vergeving van zonden. Het bloed van Christus is een teken van Zijn leven, in de dood overgegeven, van Zijn "leven (ziel) uitgegoten in de dood" (Jesaja 53:12).

Leviticus 17:11 - want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel (Hebreeuws: nefesh = ziel, leven).

In het Oude Testament was de waarde van het offerdier bepalend voor de verzoenende kracht van zijn bloed. De "waarde" van het offer, het bloed van Christus, wordt bepaald door de waarde van Zijn leven. Als we bedenken dat we de waarde van het leven van Christus niet los mogen zien van Zijn Godheid, dan kunnen we enigszins beseffen hoe onmeetbaar groot de waarde van Zijn offer is. Jezus Christus, de Schepper door Wie alles geschapen is, geeft Zijn leven voor de schepping. Het bloed van Christus, Zijn in de dood overgegeven leven, heeft dan ook een onvoorstelbare kracht tot vergeving en bevrijding. Er is niemand die zo gebonden is, die zo gezondigd heeft, dat het bloed van Christus niet in staat zou zijn zijn schuld te boeten en vergeving te bewerken, hem of haar te verzoenen met God.

b. Het Nieuwe Verbond

De wijn, die een beeld is van het bloed van Christus, spreekt ook van het Nieuwe Verbond. In het Oude Testament lezen we de aankondiging daarvan o.a. in Jeremia 31:31 e.v.v. Het bloed van Christus is de basis en het fundament van het Nieuwe Verbond. Zonder bloedstorting kan er geen vergeving plaatsvinden (Hebreeën 9:22), kan er geen verzoening zijn, geen herstel van de relatie met God, geen oprichting van het Koninkrijk van God. Het bloed van Christus op Golgotha is daarom de deur tot het Nieuwe Verbond. Als we drinken uit de avondmaalsbeker mogen we opnieuw beseffen dat God ons doet delen in het Nieuwe Verbond, in Zijn heil. Zie verder hierover Hebreeën 8, 9 en 10.

c. Tot vergeving

Wat een genade dat Jezus juist dit noemt om het heil van God aan te duiden. Immers, onze zonden klagen ons aan, staan ons in de weg om gemeenschap met God te hebben. Het bloed van Christus echter, waar het avondmaal van getuigt, is gestort tot vergeving van zonden. Juist op grond van het bloed is er vrije toegang tot de troon van God (Hebreeën 10:19), mogen we met een gerust geweten tot God naderen. Op grond van het bloed is God rechtvaardig als Hij ons de zonden vergeeft, wanneer we ze Hem belijden (1 Johannes 1:9). Op grond van het bloed van het Lam mogen we de Satan, die ons voortdurend aanklaagt, overwinnen (Openbaring 12:11).

2. Het brood

a. Van het brood zegt Jezus in Mattheüs 26:26 en Marcus 14:22:

"Neemt, eet, dit is Mijn lichaam".

In Lucas 22:19 staat:

Dit is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot Mijn gedachtenis.

Het brood spreekt dus van het verbroken, het gekruisigde lichaam van Jezus Christus, waardoor ons verzoening is aangebracht (1 Petrus 2:21-24).

Het is belangrijk te bedenken dat het Jezus zelf was die het brood nam en brak. Het laat zien hoe Hij vrijwillig Zijn lichaam gaf ter verzoening van ons.

b. In de tweede plaats geeft Paulus nadrukkelijk een nog ruimere betekenis aan het brood, want hij betreft in het lichaam van Christus ook de gemeente.

1 Corinthiërs 10:17 - omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan dat ene brood.

Het brood is dus niet enkel een teken van het aardse lichaam van Christus dat Hij voor ons gaf, maar ook van de gemeente, en in het bijzonder van de eenheid in de

gemeente, van de onderlinge band, als leden van het lichaam van Christus, zoals Paulus uitwerkt in 1 Corintheërs 12.

3. De gemeenschap

- a. De viering van het avondmaal is een uiting van de gemeenschap met Christus:

1 Corintheërs 10:16 - Is niet de beker der dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van Christus?

Het woord "gemeenschap" (koinoonia) betekent "deelhebben aan", "samen in iets delen". Gemeenschap hebben met het bloed en lichaam van Christus is deel hebben aan Hem zelf. Het ziet op de eenheid tussen Christus en de gelovige, zoals o.a. Romeinen 6 dat beschrijft met de woorden "samengegroeid" of "één plant geworden met". Het is het "in Christus" zijn, deel hebben aan wie Hij is, aan Zijn heil, al Zijn schatten en gaven, aan "Christus, die ons van God geworden is: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing" (1 Corintheërs 1:30).

- b. Op basis van de gemeenschap met Christus is er ook de gemeenschap met elkaar.

1 Corintheërs 10:17 - Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan dat ene brood.

Deze gemeenschap met elkaar, die ook al in het gezamenlijk vieren van de maaltijd als zodanig tot uiting komt, vloeit voort uit de gemeenschap met Christus. Waar die ontbreekt, is er ook geen werkelijke eenheid met elkaar.

Het gebruik van het avondmaal als een soort verbroederingsfeest tussen mensen van verschillende kerken of zelfs van verschillende godsdiensten kan niet bestaan als de persoonlijke gemeenschap met het bloed en lichaam van Christus niet aanwezig is. Het avondmaal leidt niet tot eenheid, het is een uiting van eenheid en gemeenschap met Christus, en op basis daarvan met elkaar.

III. Voorwaarden, consequenties, opmerkingen

1. Voor wie bestemd?

Als iemand deel wil nemen aan het avondmaal moet hij behoren tot het volk van God. Jezus nodigt Zijn kinderen, oorspronkelijk Zijn discipelen, uit. In Handelingen zijn het de leden van de pas ontstane gemeente, de gelovigen, die met elkaar het "brood breken". Het avondmaal is dus voor allen die zich door genade het eigendom van Jezus Christus weten.

Wat betreft de toegang van kinderen tot het avondmaal zijn de standpunten verdeeld. Leg je de nadruk op de parallel met het Pascha, waar de kleine kinderen volledig bij hoorden, en beschouw je de gedoopte (of opgedragen) kinderen als deel uitmakend van Gods volk, dan is er, onder bepaalde voorwaarden, geen bezwaar tegen kinderen aan het avondmaal.

Leg je de nadruk op het persoonlijk geloof en de wedergeboorte als voorwaarde om deel te nemen aan het avondmaal, dan moet je wachten totdat het kind de geestelijke rijpheid heeft om tot bewust persoonlijk geloof te komen.

In onze gemeente is er ruimte voor beide opvattingen. Kinderen mogen in principe aan het avondmaal, maar dan uiteraard onder verantwoording van de ouders.

Ook broeders en zusters die geen lid zijn van onze gemeente mogen deelnemen aan het avondmaal. Immers, het is niet de maaltijd van onze plaatselijke gemeente, het is de maaltijd van Christus. Hij is het die uitnodigt, en die uitnodiging geldt al Zijn kinderen. Er zijn situaties waarin een gelovige niet aan het avondmaal mag of kan. Zie daarvoor punt 4, 5 en 6.

2. Verootmoediging en dankbaarheid

Het avondmaal spreekt van de dood van Christus. Het zijn de tekenen van Zijn lijden en sterven, die Hij zelf ons aanbiedt. Als we daarbij stilstaan, dan past daarbij verootmoediging, een besef van onze kleinheid, van onze zondigheid tegenover een heilig God. Het was immers vanwege mijn/onze zonden dat Christus moest lijden en sterven. Daarbij past ook dankbaarheid, omdat deze heilige God onze zonden heeft weggedaan door het lijden en sterven van Christus. Hij gedenkt ze niet meer. We mogen door genade rechtvaardig voor Hem staan.

3. Schuldbelijdenis

Zonden waar we ons van bewust zijn mogen we voor God belijden in het geloof dat als wij dat doen Hij ze ons vergeeft (1 Johannes 1). Belijdenis van schuld behoort vooraf te gaan aan de deelname aan het avondmaal. Dat geldt zowel voor het belijden van zonden tegenover God als tegenover mensen, als dat aan de orde is.

4. Afscheiding van de wereld, de zonde, het occulte. Heilige levenswandel

In 1 Corintheërs 10:14 t/m 22 spreekt Paulus over het feit dat gelovigen die aan het avondmaal deelnamen, ook deelnamen aan de maaltijd die ter ere van afgoden gegeven werd, rondom het altaar van de afgod. Volgens Paulus is dit onverenigbaar. Juist vanwege de gemeenschap met Christus, die de viering van het avondmaal inhoudt, kun je niet tegelijk je begeven in gemeenschap met de een of andere occulte macht. Broeders en zusters die zich bewust inlaten met occulte zaken, moeten daarmee breken willen ze kunnen deelnemen aan het avondmaal.

In wat breder verband kun je stellen dat iedere broeder of zuster die volhardt in bewuste zonde, geen deel mag nemen aan het avondmaal, al is het alleen maar vanwege de smaad die daardoor geworpen wordt op de hele gemeenschap.

1 Corintheërs 5:11 - Nu evenwel schrijf ik u, dat gij niet moet omgaan met iemand, die, al heet hij een broeder, een hoereerder, een geldgierige, afgodendienaar, lasteraar, dronkaard, of oplichter is; met zo iemand moet gij zelfs niet samen eten.

Deze vermaning van Paulus volgt op de oproep:

Doet het oude zuurdeeg weg, opdat gij een vers deeg moogt zijn; gij zijt immers ongezuurd. Want ook ons paaslam is geslacht: Christus (v.7).

Het feest van de ongezuurde broden vindt dus zijn vervulling in een heilige levenswandel van het volk van God. Als we tijdens het avondmaal gemeenschap hebben met Christus, ons Paaslam, dan moet het "zuurdeeg" van het oude leven, van "slechtheid en boosheid" (v.8), weggedaan worden uit het midden van de gemeente. Dat geldt zowel voor ieder persoonlijk als voor de gemeente als geheel. Zie ook wat Paulus schrijft in 1 Corintheërs 6:12-20.

5. Goede onderlinge verstandhouding

Het avondmaal is een belijdenis en beleving van de onderlinge eenheid, de onderlinge gemeenschap. Wanneer broeders en zusters onderling conflicten hebben die tot verbittering en verstoorde relaties aanleiding geven, is het goed en noodzakelijk om die eerst uit te praten en zo mogelijk op te lossen alvorens samen rondom het avondmaal te gaan. Het principe van het volgende vers is o.i. ook van toepassing op de viering van het avondmaal:

Mattheüs 5:23 en 24 - Wanneer jij dan uw gave brengt naar het altaar en u daar herinnert, dat uw broeder iets tegen u heeft, laat uw gave daar, vóór het altaar, en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder en kom en offer daarna uw gave.

6. Geen verdeeldheid in de gemeente

In 1 Corintheërs 11 spreekt Paulus over een speciaal soort misbruik bij het avondmaal. In de gemeente te Korinthe waren zowel rijke als behoeftige broeders en zusters. Nu was in die tijd de viering van het avondmaal onderdeel van een grotere gezamenlijke maaltijd in de gemeente. Blijkbaar was het nu zo dat deze gezamenlijke maaltijdviering zodanig plaatsvond dat de rijken apart bediend werden en hun eigen zeer goed voorziene maaltijden aten, terwijl de behoeftigen daar kennelijk (zo goed als) niets van kregen. Als dan het moment van de gezamenlijke viering van het avondmaal was aangebroken, dan waren de rijken oververzadigd ("dronken" v.21), terwijl de behoeftigen nog honger hadden. Paulus veroordeelt hier de rijken in scherpe bewoordingen. Door zo te handelen maakten ze van het avondmaal een aanfluiting. Juist daar waar de onderlinge eenheid en gemeenschap beleeden werd, handelde men tegenovergesteld. Met andere woorden, mensen die dit deden hadden totaal geen oog voor het "lichaam" (v.29), voor de eenheid in de gemeente. Door hun handelwijze minachtten ze de gemeente Gods (v.22), aten ze onwaardig de maaltijd des Heren (v.27).

Hoewel de omstandigheden nu anders zijn dan toen, kunnen we daar toch een les uit leren. Als we in de praktijk van het gemeente zijn op een wijze met elkaar omgaan die haaks staat op de belijdenis van onderlinge eenheid, onderlinge saamhorigheid (wat ook inhoudt de sociale zorg voor elkaar), dan maken we het avondmaal tot een aanfluiting. De gemeenschap met elkaar, het samen gezin zijn, waar het avondmaal een uitdrukking van is, moet dus ook tot uitdrukking komen in de dagelijkse gemeentepraktijk.

7. Verwachting

1 Corintheërs 11:26 - Want zo dikwijls jij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt jij de dood des Heren, totdat Hij komt.

Paulus wijst hier met nadruk op het element van de verwachting van Christus bij de viering van de maaltijd des Heren. We mogen en moeten het doen totdat Hij komt. Het is een gedachtenismaal, niet alleen aan het lijden en sterven van Christus, maar ook een herinnering aan Zijn komst. We kijken terug, maar ook vooruit. Zo mogen we de dood des Heren verkondigen tot het moment dat we met Hem zelf verenigd zullen zijn.

Hoofdstuk 8: Rentmeesterschap

Wat is rentmeesterschap?

In de tijd van Jezus waren er nogal wat grootgrondbezitters, die vaak zelf in grote steden woonden, en hun bezittingen lieten beheren door rentmeesters, een soort zetbazen. Meestal was een rentmeester zelf ook een slaaf, die door zijn heer over zijn bezittingen en over de andere slaven was gesteld. Een voorbeeld uit het Oude Testament is Jozef, die de leiding had over het huishouden van Potifar. Over het algemeen hadden deze rentmeesters geen goede naam. Bij afwezigheid van hun heer maakten ze behoorlijk misbruik van hun positie, betaalden slecht, buitenden mensen uit en verrijkten zichzelf. Ook de wijze waarop Jezus deze figuur in Zijn gelijkenissen naar voren haalt, is meestal niet positief. Anderzijds waren er ook trouwe en verstandige rentmeesters. Deze worden door Jezus tot voorbeeld gesteld. Jezus gebruikt het beeld van de rentmeester en past dat toe op Zijn volgelingen.

In het Oude Testament is "rentmeester" "asher al ha bajit" (letterlijk: "die over het huis gaat"). Voorbeeld: Jozef.

Het Grieks kent twee woorden:

- ikonómos - van "oikos" = huis, en "nemoo" = (o.a.) beheren, besturen. Vandaar: de beheerder van het huis. Wij kennen hiervoor het woord "rentmeester". Maar ook ons woord "economie" is er van afgeleid.
- Het tweede woord is "oikonomía", het bijbehorend zelfstandig naamwoord, dat vertaald kan worden met "rentmeesterschap", "beheer", "bediening" of "leiding".

We komen deze woorden in het Nieuwe Testament tegen in Lucas 12:42; 16:1-9; Romeinen 16:23; 1 Corinthiërs 4:1-2; 9:17; Gal.4:2; Efeziërs 1:10; 3:2; Kolossenzen 1:25; 1 Timotheüs 1:4; Titus 1:7; 1 Petrus 4:10.

Ook wij zijn rentmeesters.

God is onze Schepper. Hij is ook onze Verlosser, we zijn gekocht en betaald. Wij zijn eigendom van God met alles wat we bezitten. Paulus noemde zich "slaaf van Christus" (Filippenzen 1:1).

Zie ook Psalm 100:3!

God heeft ons tot rentmeester aangesteld over een aantal gebieden.

Gebieden waarover we rentmeester moeten zijn:

a. De schepping, de aarde

Genesis 1:28 - Hebreeuws: "RaDàH" = heersen over (zoals in Lev.25:43, 46 en in Psalm 72:8)

Genesis 2:15 - Hebreeuws: " `aVàD" = bewerken, werken, dienen (als slaaf), cultiveren
 - Hebreeuws: "ShaMàR" = bewaren, bewaken, zorgen voor (zoals in Ps.121:7)

De aarde is door God geschapen, en God heeft nadrukkelijk aan de mens de opdracht gegeven haar te bewerken en te bewaren. Dat is een zeer verstrekkende opdracht. Een opdracht die ook na de zondeval haar geldigheid behouden heeft (vgl. o.a. Genesis 3:23 en Psalm 8). We zien echter dat door de grenzeloze hebbzucht van de mens, door de zonde, deze aarde flink in de vernieling geraakt is.

Vanuit de gedachte dat Jezus Christus komt om Zijn gemeente op te nemen, terwijl hier op aarde het oordeel plaats zal vinden, is er bij veel evangelische christenen lange tijd een soort onverschilligheid geweest t.o.v. onze verantwoordelijkheid voor de aarde, voor het milieu. De Bijbel geeft echter nergens een vrijbrief om met het oog op de komst van Christus, die alles

zal herstellen, dan maar de aarde, het milieu, uit te buiten en op z'n beloop te laten. De natuur, alles wat leeft, groeit en bloeit, is voortgekomen uit de scheppende handen van God, en getuigen van Zijn wijsheid en liefde. Zouden we daar dan niet heel zorgvuldig mee om moeten gaan?

Inmiddels dringt het besef van onze verantwoordelijkheid in dit opzicht ook de evangelische wereld binnen. Voor verdere studie is er veel verschenen aan boeken en artikelen over dit onderwerp.

b. Ons lichaam, onze talenten, gaven en krachten

1 Corinthiërs 6:19,20 - en dat gij niet van uzelf zijt? Want gij zijt gekocht en betaald. Verheerlijkt dan God met uw lichaam.

Mattheüs 25:14-30 - talenten van God ontvangen, maar de opbrengst is ook voor God

1 Petrus 4:10 - dient elkander, een ieder naar de genadegave die hij ontvangen heeft, als goede rentmeesters over de velerlei genade Gods

Kolossenzen 3:17 - en al wat gij doet, met woord of werk...

God heeft ons een lichaam gegeven, gezondheid, natuurlijke en geestelijke gaven en talenten, verstand, creativiteit enz. Dat hebben we echter niet in de eerste plaats voor onszelf ontvangen, maar om God en onze naaste mee te dienen. Wij zijn immers geheel en al heteigendom van onze God!

Dat betekent dat we verantwoordelijk zijn voor de wijze waarop we omgaan met ons lichaam. Zonder te vervallen in de lichaamscultus van deze tijd, moeten we wel degelijk bewust omgaan met zaken als gezonde voeding, voldoende rust en voldoende beweging, om maar een paar dingen te noemen. We eten steeds meer en bewegen steeds minder in deze tijd van multimedia en internet! In het algemeen dus let op een gezonde leefwijze.

Ook als je door een ziekte of andere lichamelijke beperking geen optimale gezondheid hebt, ben je nog binnen de beperkingen die je hebt voor je mogelijkheden verantwoordelijk.

Het betekent dat je bij alle keuzes die je maakt in je leven, je dat doet vanuit het besef dat je Gods eigendom bent. Dat kan van invloed zijn op de keuze van je studie, beroep, carrière, woonplaats, bezigheden buiten je werk, de dingen waar je jouw geest mee vult etc.

Vanuit het besef van het rentmeester zijn moet je jezelf dus steeds bewust afvragen: hoe ga ik om met mijn lichaam, mijn (beperkte) gezondheid, verstand, creativiteit etc.

c. Ons geld en goed

c.1. Houding ten opzichte van bezit

In de wereld

Wat betekenen geld en bezit in onze maatschappij?

- * In deze maatschappij is bezit de basis van zekerheid. Wie over geld kan beschikken, nu en in de toekomst, voelt zich veilig, hem kan niets gebeuren.
- * Daarnaast heeft bezit te maken met status, met aanzien in eigen ogen en de ogen van anderen. Het bezit van materiële zaken verschaft een gevoel van "iemand te zijn".
- * Verder geeft het bezit van geld een zekere macht. Mensen met veel geld kunnen veel invloed uitoefenen, en doen dat ook. Dat leidt vaak tot een hoogmoedige houding.

Onze maatschappij staat in het teken van geld, en in zekere zin is dat altijd al zo geweest, zij het misschien minder uitgesproken als nu.

De bijbelse houding ten opzichte van bezit

In de Bijbel wordt een fundamenteel andere houding ingenomen tegenover geld en bezit. Zie de volgende teksten:

- 1 Timotheüs 6:8 - Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn

- Filippenzen 4:11 - Ik heb geleerd met de omstandigheden waarin ik verkeer
genoegen
te nemen (zie ook vers 12 en 13)
- Mattheüs 6:24-33 - Gij kunt niet God dienen en Mammon.
- ...Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten en drinken.....
v.33: Maar zoekt eerst Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid en dit
alles zal u bovendien geschonken worden.

Let op de tegenstelling hier tussen vers 32: *"Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit"* en vers 33: *"Maar (gij:) zoekt eerst Zijn koninkrijk"* Die tegenstelling laat precies de kern van het verschil zien tussen een "wereldse" en bijbelse visie op geld en bezit.

Waarschuwing tegen geldzucht en rijkdom:

Er wordt zelfs nadrukkelijk gewaarschuwd tegen de geldzucht en de rijkdom:

- Kolossenzen 3:5 -de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij
- 1 Timotheüs 6:9-10 - ...Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht
- Mattheüs 19:16-26 - de rijke jongeling
- Lucas 12:13-21 - de rijke dwaas

Let er op dat nergens in de Bijbel rijkdom als zodanig veroordeeld wordt. In het Oude Testament wordt rijkdom zelfs vaak gezien als een teken dat iemand door God gezegend wordt vanwege zijn godsvrucht (hoewel er de nodige uitzonderingen zijn). Denk maar aan mensen als de aartsvaders Abraham, Izaäk en Jakob, aan David en Salomo. Wat wel veroordeeld wordt is de zucht naar rijkdom, en het valse vertrouwen dat mensen op rijkdom kunnen stellen. Rijkdom en geld komen dan in de plaats van God.

God wil dus niet dat we gericht zijn op geld, dat we onze zekerheden ophangen aan geld of bezit, dat we hebzuchtig zijn. Integendeel, ons hart moet volkomen uitgaan naar God, naar Zijn koninkrijk, en de andere dingen waar mensen zich doorgaans druk over maken, daar moeten we helemaal niet mee bezig zijn. God zorgt voor ons.

Dat betekent wel een hele ommekeer in ons denken. Als Paulus schrijft dat we tevreden moeten zijn met onderhoud en onderdak, en als Jezus zegt dat we niet bezig moeten zijn met kleding en eten, dan staat dat haaks op de huidige cultuur, die voortdurend en op allerlei manieren bezig is ons andere waarden aan te praten, die ons overspoelt met het belang van geld, die (valse) zekerheden aanbiedt. De media, reclame, mensen om ons heen, alles speelt in op onze begeerten, onze zucht naar hoogmoed, ons egoïsme en egocentrisch zijn. Als we "onschuldige" week en maandbladen lezen, is het goed om eens te zien hoeveel ruimte in beslag genomen wordt door zaken als je uiterlijk, eten en drinken, wonen, luxe vakanties etc.

Dat is de gerichtheid van de "wereld". De Bijbel roept ons op tot een geheel andere gerichtheid

c.2. Hoe gaan we om met wat we bezitten?

Ook al willen we niet *gericht zijn op en in beslag genomen worden door geld of goed*, we hebben er mee te maken. God heeft ons immers, de één meer dan de ander, wel bezit toevertrouwd. Hoe wil Hij dan dat we daarmee omgaan?

Daarover geeft de Bijbel ook duidelijke aanwijzingen, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. Zie daarvoor o.a. 1 Timotheüs 6:17-19; Job 31:24-28; Psalm 112:5-9.

Ons bezit mogen we zien als werkkapitaal om anderen mee te dienen, niet als iets om ons op te beroemen of om onze zekerheden aan te ontlenden. "God liefhebben boven alles en de naaste als onszelf" geeft de richtlijn voor ons omgaan met bezit.

In de Nieuwtestamentische gemeente in Handelingen zien we ook een voorbeeld van de wijze waarop de mensen omgingen met hun bezit:

- Handelingen 2:44,45 - en allen die tot geloof gekomen waren, hadden alles gemeenschappelijk; en telkens waren die hun bezittingen en have verkochten en ze uitdeelden aan allen, die er behoefte aan hadden.
- Handelingen 4:32 - en ook niet één zeide, dat iets van hetgeen hij bezat zijn persoonlijk eigendom was, doch zij hadden alles gemeenschappelijk.

Een goede visie op bezit zien we in 1 Kronieken 29, waar David en het volk grote bedragen geven voor de bouw van de tempel. Let op het dankgebed van David (v.10-19):

- hij benadrukt Gods grootheid en majesteit. God is de bron van rijkdom en eer
- "wie toch ben ik, en wat is mijn volk, dat wij in staat zouden zijn zulke vrijwillige Gaven te schenken? Want het komt alles van U, en wij geven het U uit Uw hand."

Opmerking: om een idee te krijgen van de waarde waar het hier over gaat, een vergelijking met de huidige waarde: 1 talent is 34 kg. De goudprijs per januari 2009 is ca. € 21,- per gram. Dus 3.000 talenten goud zijn in 2009 waard: $3.000 \times 34 \times 1.000 \times 21 = € 2.142.000.000,-$. Anders gezegd ruim twee miljard euro. Dat gaf David aan goud uit zijn privé-vermogen.

c.3. Hoe zit het met de tienden?

God had Zijn volk Israël opgedragen een tiende deel van hun inkomsten af te dragen voor Zijn dienst. We lezen daarover o.a. in Leviticus 27:30-33; Numeri 18:21-32; Deuteronomium 14:22-29; Nehemia 10:37-38. De tienden waren bestemd voor de dienst in de tempel, voor het inkomen van de Levieten, en voor de vreemdeling, wees en weduwe, mensen die door omstandigheden behoeftig waren. Deze tienden, samen met het brengen van de eerstelingen, waren tegelijk een teken dat in feite alles van God was. God was eigenaar van het land (Lev.25:23 - "het land is van Mij") zowel als van het volk.

Het geven van de tienden zou je kunnen vergelijken met de huur of pacht die men de eigenaar van een land betaalt. Een voorbeeld is de regeling die Jozef ontwierp in Egypte. Al het land werd eigendom van Farao. Het volk mocht het bewerken maar was verplicht een vijfde van de opbrengst aan Farao, als de eigenaar van dat land, te geven (Genesis 47:13-26). Zo zijn de eerstelingen en de tienden een teken dat God eigenaar is van alles. Als het volk nalaat de tienden te brengen, dan worden ze ernstig vermaand. Zie Maleachi 3:8-12. Omgekeerd waren rijke beloften gegeven voor hen die zich stipt hielden aan de wet op de tienden.

Opmerkelijk is dat Jezus de Farizeeën berispt omdat ze wel de tienden gaven (tot van de keukenkruiden toe), maar hun hart niet aan God was toegewijd (Lucas 11:42). Dat laat het verband zien tussen het brengen van de tienden en de toewijding aan God van het hele leven.

In het Nieuwe Testament lezen we geen voorschrift over het brengen van de tienden. Nergens wordt het als een wet voorgeschreven aan de gemeente. Maar dat waar de tiende in het Oude Testament een beeld van was, namelijk dat alles aan God behoorde, dat wordt wel duidelijk geleerd in het Nieuwe Testament, en dat is onze richtlijn in geven voor de dienst van God.

Als je zoekt naar een tekst waar dit letterlijk staat, dan zul je die niet vinden. Het volgt echter uit teksten als 1 Corinthiërs 6:19,20 (...dat jij niet van uzelf zij? Want jij zijt gekocht en betaald.), of 1 Timotheüs 6:11, waar in verband met rijkdom staat "God, die ons alles rijkelijk ten gebruike geeft", of uit Mattheüs 6:24, waar staat dat we God moeten dienen, en niet de Mammon. Dat woord "dienen" is in het Grieks "douleuein", d.w.z. dienen als slaaf. Als we belijden een "slaaf" van God te zijn, dan zeggen we daarmee ook dat alles wat ons toebehoort, van God is. Een slaaf heeft per definitie geen eigen bezit.

God heeft ons gekocht en betaald, we zijn Zijn eigendom, samen met alles wat we bezitten. Ik kan God niet "afkopen" met 10% van mijn inkomen en de rest beheren alsof het alleen van mij is.

Ten slotte, als Jezus zegt "zoekt eerst het koninkrijk van God" (Mattheüs 6), dan bepaalt Hij daarmee onze prioriteit, ook wat betreft ons bezit.

c.4. Een voorbeeld van geven in het Nieuwe Testament

Een goed voorbeeld van onze verantwoordelijkheid en "geefgedrag" vinden we in 2 Corinthiers 8 en 9. Let daarbij op de volgende punten:

Hoofdstuk 8

- 8:2,3 - De gemeenten in Macedonië (bijvoorbeeld Filippi) worden ten voorbeeld gesteld. Ondanks diepe armoede is er sprake van "de rijkdom van hun mildheid". Ze gaven dus meer dan ze eigenlijk konden missen.
- 8:4 - Het lijkt wel de omgekeerde wereld. De gemeenten waar Paulus het over heeft, vroegen *toestemming* om te mogen geven. Ze beschouwden het als een gunst. Wij beschouwen het meestal als een gunst iets te mogen krijgen!
- 8:6,7 - Het lijkt alsof Paulus een beetje ironisch wordt. Hij zegt: "jullie zijn zo goed in geloof, spreken, kennis, toewijding en liefde, laat nu eens zien hoe goed je bent in het geven".
- 8:8 - Het is een toets voor de echtheid van hun liefde.
- 8:9 - Alles geven wat je hebt is de kern van het evangelie. Dat is wat Christus gedaan heeft, en dat moet ook onze levenshouding zijn.
- 8:11 - Het staat er wat moeilijk, maar komt hierop neer: "jullie hebben vorig jaar al toegezegd te zullen geven, doe dat dan ook. Van toezeggingen alleen kun je niet leven" (v.10-12).
- 8:14 - Uit het oogpunt van billijkheid (v.14), m.a.w. het is helemaal niet zo bijzonder om te geven, het is een kwestie van eerlijkheid, van gerechtigheid. Nu geven jullie aan hen, straks is het misschien omgekeerd.
- 8:19-22 - Interessant dat Paulus zeer zorgvuldig omgaat met het geld van anderen. Hij wil iedere verdachtmaking voorkomen. Ook een vorm van goed rentmeesterschap!

Hoofdstuk 9:

- 9:1-5 - Opnieuw herinnert Paulus aan hun toezegging en zegt er bij: "Ik heb bij die vrijgevig Macedoniërs over jullie opgeschept, dus als er nu mannen komen om het toegezegde op te halen, hoop ik dat ze dat ook krijgen, anders sta ik (en jullie) stevig voor aap". M.a.w.: doe wat je beloofd hebt.
- 9:6-12 - Geestelijk principe: wie veel geeft, ontvangt veel terug van God. Let op de woorden "alles" en "overvloed" in vers 8.
- 9:7 - Geven moet vrijwillig zijn en blijmoedig.

Er wordt ook een aantal dingen genoemd die een gevolg zijn het geven:

- 9:8-11 - Bewustheid van Gods grote genade, ervaring van Zijn overvloed, vooral in geestelijke zin
- 9:9,10 - Er vindt gerechtigheid plaats.
- 9:11,12 - Het bewerkt dankzegging aan God.
- 9:12 - Het voorziet in de behoeften van anderen.
- 9:13 - Het is een getuigenis voor anderen van het belijden van het evangelie.
- 9:14 - De onderlinge relaties en betrokkenheid tussen gever en ontvanger worden verdiept.
- 9:15 - Er komt nieuwe bewustheid van Gods heil.

De heffing van de tienden is dus geen nieuwtestamentisch gebod. Heel ons bezit is van God, en zo mogen we er mee omgaan. Uit praktisch oogpunt is het natuurlijk prima om als richtlijn

iedere maand een tiende van ons inkomen af te staan voor het werk van God. Dat kan dan het beste op regelmatige basis gebeuren (1 Corintheërs 16:2 - elke eerste dag der week), en op het moment dat het geld binnenkomt. Een ieder die dit doet zal ervaren dat God zijn belofte waar maakt, en ervoor zorgt dat we in geen enkel opzicht te kort komen. Het geven van tienden mag echter geen wettisch gebeuren zijn, of ons de ogen doen sluiten voor het feit dat alles wat we bezitten Gods eigendom is, en dat Hij daar de zeggenschap over heeft.

d. Onze tijd

Ook onze tijd hebben we van God ontvangen als iets om Hem mee te dienen. Omgaan met tijd is nog niet zo eenvoudig. Er zijn de nodige lessen en boeken over geschreven, vaak met de aanduiding "omgaan met tijd", "tijdbeheer" of "timemanagement". In deze les besteden we er verder geen aandacht aan.

e. Het evangelie; het heil

1 Corintheërs 4:1,2 - Zo moet men ons beschouwen: als dienaren van Christus aan wie het beheer (oikonomos, rentmeesterschap) van de geheimenissen Gods is toevertrouwd. Voor zulke beheerders is dit tenslotte het vereiste: betrouwbaar te blijken.

In de brieven aan Timotheüs spreekt Paulus over het evangelie als een kostbaar pand dat ons is toevertrouwd, en dat we weer aan anderen mogen toevertrouwen (1 Tim.1:12,18; 6:20; 2 Tim. 2:2). Ook onze taak en plaats in de gemeente mogen we zien vanuit het oogpunt van rentmeesterschap. God heeft ons geplaatst in een bepaalde gemeente. Hij heeft ons gaven gegeven en een taak. Onze verantwoordelijkheid is om als goede rentmeesters elkaar te dienen in de gemeente. Zie Titus 1:7 en 1 Petrus 4:10.

Hoofdstuk 9: Het Huwelijk

De geestelijke gezondheid van de gemeente hangt voor een groot deel samen met de geestelijke gezondheid van de gezinnen in de gemeente. Die gezinnen staan behoorlijk onder druk. Enerzijds wordt er enorm getornd aan het huwelijk als instelling. Heeft het sluiten van een huwelijk nog wel zin? Zijn allerlei andere samenlevingsvormen niet gelijkwaardig? Samenwonen is toch volstrekt geaccepteerd in deze tijd? Anderzijds loopt binnen de bestaande huwelijken de spanning soms hoog op, door allerlei redenen, en dan dreigt het huwelijk ontwricht te raken, of zelfs een einde te nemen door echtscheiding, met alle ellende die dat met zich meebrengt. Een groot deel van de pastorale energie gaat zitten in het lijmen van scherven ontstaan rondom het huwelijk. Spanningen rondom het huwelijk, allerlei relatieproblemen tussen huwelijkspartners of tussen ouders en kinderen, het kan de geestelijke groei behoorlijk in de weg staan, zowel van de betrokken personen als van heel de gemeente.

Daarom is het goed om in deze oriëntatiecursus een avond stil te staan bij wat Gods wil is ten aanzien van het huwelijk en het gezin. Uiteraard is één avond niet genoeg om daar een volledig bijbels beeld van te geven, maar enkele principiële uitgangspunten kunnen wel besproken worden. Bij een onderwerp als dit is niet alleen de vraag: wat zegt de Bijbel erover, maar vooral: zijn we bereid om Gods Woord op dit punt werkelijk te gehoorzamen? Zeker wanneer het Woord van God op een aantal punten in gaat tegen de huidige algemene opvatting, en soms tegen onze eigen verlangens en begeerten.

We zullen achtereenvolgens enkele belangrijke schriftplaatsen de revue laten passeren.

1. Het huwelijk als instelling van God

Genesis 1:26-28

- Als God de mens schept, doet Hij dat als een geheel nieuwe scheppingsdaad, onderscheiden van alles wat daarvoor geschapen is. Niet een woord tot de aarde ("dat de aarde voortbrengt...."), maar de raad van God gaat vooraf aan de schepping van de mens.
Het woord "bara" (scheppen) dat hier wordt gebruikt geeft aan dat God iets geheel nieuws gaat scheppen, iets dat nog niet bestond. De mens is dus niet een geëvolueerd dier, maar een unieke schepping van God, niet geschapen "naar zijn aard" maar naar het beeld van God.
- De mens is geschapen naar het beeld van God. Dat houdt naast een heleboel andere dingen ook in dat de mens geschapen is om relaties aan te gaan, zowel met God als met andere mensen. Zoals in het wezen van God liefde is tussen Vader, Zoon en Geest, zo is ook de mens geschapen om lief te hebben en geliefd te worden.
- In vers 27 staat driemaal dat God de mens schiep, als laatste: "man en vrouw schiep Hij hen". Dat is veelzeggend voor de relatie tussen man en vrouw. De mens als geheel, is geschapen als man en vrouw. Samen zijn ze die ene mens die door God geschapen is. Het betekent ook dat het man en vrouw zijn een kostbaar scheppingsgegeven is. God heeft het bewust zo "ontworpen", en in het man en vrouw zijn van de mens ligt dus iets weergegeven van het beeld van God, God heeft daarin iets van Zijn eigen wezen neergelegd, juist in het man en vrouw zijn.

Genesis 2:18

"Het is niet goed dat de mens alleen zij, Ik zal hem een hulp maken die bij hem past"

- In de eerste plaats zien we hier dat Adam als eerste werd geschapen. Aan dit scheppingsgegeven ontleent Paulus het argument voor de plaats van de man boven de vrouw in het huwelijk. Verg. 1 Corinthiërs 11:7-9; 1 Timotheüs 2:11-13.
- Ten tweede wordt hier duidelijk dat de mens niet gemaakt is om alleen te zijn. God heeft man en vrouw voor elkaar geschapen. Het verlangen naar elkaar is door God in het hart gelegd.

- Ten derde wordt de vrouw hier genoemd: een hulp die bij hem past. Statenvertaling: een hulpe, die als tegen hem over zij.
Het woord "hulp", dat hier wordt gebruikt wordt verder in het Oude Testament alleen gebruikt voor God, die onze Helper is, of voor mensen, maar dan in de zin dat hun hulp faalt. Het is dus zeker geen woord waaruit we een bepaalde minderwaardige positie van de vrouw uit mogen afleiden, integendeel.
Het woord "die bij hem past" of "die als tegen hem over zij", heeft de betekenis van iets wat tegenover iets staat als zijn wederhelft. Engels: "counterpart". Als je een stuk papier in tweeën scheurt, dan zijn beide helften precies elkaars tegenovergestelden, maar zo dat ze exact in elkaar passen. Samen vormen ze weer een geheel. Zo is de betekenis van dit woord. Dat zegt dus veel over de relatie tussen man en vrouw zoals God die van het begin af aan heeft gewild.

De verzen 19 en 20 laten zien hoe Adam namen gaf aan alle andere schepsels van God, maar niemand vond van zijn eigen hoedanigheid, geen partner voor zichzelf, aan hem gelijk. Het geeft inhoud aan het "alleen zijn" van vers 18.

Genesis 2:22-24

"...daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot één vlees zijn"

Het belang van dit vers wordt onderstreept door het feit dat het nog driemaal in de Bijbel wordt aangehaald, namelijk in Mattheüs 19:5, Marcus 10:7 en Efeze 5:31. Jezus haalt dit vers aan, samen met Genesis 1:27, als het fundament voor het wettig huwelijk, voor het huwelijk als een instelling van God.

Mattheüs 19:5,6

En Hij zeide: Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn. Zo zijn zij dan niet meer twee, maar één vlees. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet.

Het huwelijk als instelling is dus niet iets uit de traditie, maar is een door God gegeven instelling. De basis voor het huwelijk is de wil van God, uitgedrukt in de schepping en de openbaring van de Schrift.

Er worden in Genesis 2:24 drie dingen genoemd:

- Verlaten** ('azab) = *vertrekken, verlaten, prijsgeven, achterlaten, opgeven, vrijlaten, verzaken*.

Het woord "verlaten" betekent dat er een openbare, wettelijke handeling moet zijn om een huwelijk tot een werkelijk huwelijk te maken⁷. De band met het ouderlijke huis wordt officieel doorgesneden voordat er sprake kan zijn van de nieuwe huwelijksrelatie. Afgezien van het wettig en openbare element zit er ook een stuk praktische levenswijsheid in dit voorschrift. Er is al heel wat spanning geweest in huwelijken, doordat de band met de ouders niet voldoende werd losgelaten. Denk aan het "schoonmoederprobleem".

Let op dat "verlaten" voorafgaat aan het "aanhangen" en het "één vlees" worden (leaving before cleaving), m.a.w. het huwelijk wordt gesloten voordat de lichamelijke vereniging tussen man en vrouw plaats vindt.

- Aanhangen** (dabaq) = *aankleven (zie Statenvertaling), plakken, lijmen*. Wordt o.a. gebruikt in Jeremia 13:11.

Het woord maakt duidelijk dat man en vrouw zo dicht aan elkaar verbonden zijn dat scheiding niet mogelijk is. Zoals twee stukken papier die aan elkaar geplakt zijn niet te

⁷ Zie Walter Trobisch "Ik ben met jou getrouwd" pag.19.

scheiden zijn zonder het papier te scheuren, zo is de eenheid tussen man en vrouw volgens dit woord onverbreekbaar.

c. Eén vlees zijn

Het één vlees zijn ziet vooral op de lichamelijke aspecten van het huwelijk. Het volgt na het verlaten en het aanhangen. Het is de totale eenwording van man en vrouw, als uitdrukking van de totale levensgemeenschap, de totaalrelatie die al in het "aankleven" verweven zit. Want al slaat dit "één vlees zijn" vooral op de lichamelijke kant, de geestelijke en emotionele eenheid hoort daar wel bij, het lichamelijke is een uitdrukking van het geestelijke. De eenheid tussen man en vrouw is eenheid op alle gebieden, naar lichaam, ziel en geest. Opnieuw is het belangrijk te zien dat de wettige aspecten en de trouw vooraf gaan aan het "één vlees zijn". Dat geeft aan dat de seksualiteit door God heel duidelijk binnen de bescherming en begrenzing van het huwelijk wordt geplaatst. Het seksuele contact wordt heel de Bijbel door gezien als een levensverbindende handeling, daarom krijgt het ook een wettige plaats binnen het huwelijk. De seksuele gemeenschap is misschien wel het meest intieme en kostbare dat de mens van God ontvangen heeft, en de regels die de Bijbel daaraan verbindt zijn niet bedoeld om een mens in zijn ontplooiing te remmen, maar eerder te zien als een onmisbare "gebruiksaanwijzing" ter bescherming van de mens. Juist binnen de begrenzing die God gesteld heeft kan een mens in al zijn aspecten tot ontplooiing komen. Daar waar mensen die regels veronachtzamen treedt grote schade op aan de hele mens, aan geest, ziel en lichaam.

Let tenslotte op het "daarom" waar vers 24 mee begint. Dat heeft te maken met de wijze waarop Eva geschapen is. Zij is uit Adam genomen, was oorspronkelijk een deel van zijn lichaam, een volstrekte eenheid met hem, zoals er geen intensere eenheid bestaat. "Daarom" Dat wil zeggen dat in het huwelijk de oorspronkelijke eenheid wordt hersteld. De vrouw wordt weer net zo één met de man zoals ze dat was voordat ze uit de man genomen werd.

2. Het huwelijk in het Oude en Nieuwe Testament

In de hele Bijbel is het huwelijk een wettig verbond tussen twee mensen, gesloten in het openbaar, ten overstaan van de hele gemeenschap, waarin men voor het leven aan elkaar verbonden wordt, en elkaar trouw belooft.

Enkele voorbeelden: Spreuken 2:17; Deuteronomium 22; Maleachi 2:14-16; Romeinen 7:2,3; Hebreëen 13:4.⁸

3. Het huwelijk als afschaduwing van Gods verbond

Het is ook belangrijk om te zien dat de relatie die God heeft met Zijn volk, zowel met Israël in het Oude als met de gemeente in het Nieuwe Testament, steeds weergegeven wordt in termen van een huwelijksverbond. Gods relatie met Zijn volk is niet vrijblijvend, het is een eeuwigdurende relatie, die zowel van Gods kant als van de kant van Zijn volk het "jawoord" vereist. De relatie van God met Zijn volk is zo veelomvattend, zo totaal en zo intens, dat het bekrachtigd wordt met de sterkst mogelijke band: de verbondsrelatie, te vergelijken met het huwelijk. In de huwelijksrelatie ligt dus iets van God zelf, het drukt iets uit van het wezen van God dat Hij in de mens gelegd heeft, het is een bevestiging en bescherming van waarachtige liefde, het is een muur van vastbeslotenheid en trouw. In het verbond tussen God en Zijn volk ging het vooral om die trouw. Het volgen van andere goden, het vertrouwen op afgoden of andere volkeren werd door God beschouwd als een verbreking van het verbond, het wordt in de Bijbel (geestelijke) hoererij genoemd. Ook in het huwelijk is trouw de kern van de relatie. Het aangaan van intieme relaties met

⁸ De volgende teksten gaan niet specifiek over het wettige en openbare karakter van het huwelijk, maar laten o.a. zien hoe God over allerlei aspecten van het huwelijk en seksualiteit denkt: Genesis 24; 29:15-30; Leviticus 18 en 20; Deuteronomium 22:13-30; 24:1-5; 25:5-10; Hooglied; Spreuken 2:17; Spreuken 5, 6 en 7.

anderen wordt door God dan ook gezien als een breuk van het trouwverbond, als echtbreuk.

Tekstplaatsen over de verbondssluiting van God met Zijn volk: Exodus 24; Jeremia 2; Hosea 2; Jesaja 54:4-8; Efeze 5.

4. Samenwonen⁹

Een opmerking over samenwonen. Nergens in de Bijbel staat dat je niet mag samenwonen. Ook staat er nergens dat je voor een huwelijk een boterbriefje van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand nodig hebt. Vandaar dat sommigen zeggen dat samenwonen bijbels gezien heel aanvaardbaar is, als je tenminste echt van elkaar houdt.

Toch is dat een misvatting. Ook al was de ambtenaar van de burgerlijke stand nog niet uitgevonden in bijbelse tijden, plaatselijke overheden waren er uiteraard wel, en de gemeenschap waarbinnen men leefde was evenzeer realiteit.

Door heel de Bijbel heen is de huwelijkssluiting een openbare, wettige verbintenis ten overstaan van de gemeenschap, en dat is exact hetzelfde als wat we tegenwoordig tot uitdrukking brengen bij onze huwelijkssluiting op het stadhuis. Het huwelijk in de Bijbel is altijd een rechtsgeldig verbond, gesloten volgens de gewoonten die in die tijd voor dergelijke verbonden bestonden.

Het verschil met samenwonen is nu juist dat het samenwonen plaatsvindt zonder een openbaar en wettig verbond, geen verbond om elkaar trouw te blijven "totdat de dood u scheidt". Natuurlijk zijn de partners wel van plan elkaar trouw te blijven, maar waarom dan toch een achterdeurtje openhouden? Juist vanwege de zwakheid van de mens is die extra bescherming zo belangrijk.

Een ander verschil is dat het gaan samenwonen geen *openbare* aangelegenheid is. Het is een soort privé-aangelegenheid. Er wordt daarmee tekort gedaan aan de bestaande verbanden van het gezin waar de partners vandaan komen, aan alle kennissen, familie en vrienden, en zeker aan de kerk/gemeente als men daar deel van uitmaakt.

Ten slotte hebben de opmerkingen gemaakt bij Genesis 2:24 ook alles te maken met onze houding tegenover samenwonen. De broodnodige bescherming en veiligheid die een totale levensgemeenschap nodig heeft kan het samenwonen niet bieden. Uit gehoorzaamheid aan God onze Maker, uit zuinigheid op onszelf en uit liefde voor onze naaste moeten we dan ook het samenwonen afwijzen. Dit niet vanuit een houding van hardheid en veroordeling, maar juist vanuit een houding van liefde en zorg voor elkaar.

5. Relaties binnen het christelijk huwelijk

Eén van de belangrijkste tekstplaatsen in het Nieuwe Testament over het huwelijk vinden we in de brief van Paulus aan de Efeziërs, en wel in hoofdstuk 5:22-33.

In de tijd waarin Paulus dit schreef was het huwelijk ver verwijderd van dat wat God er mee bedoeld had. Er was nagenoeg geen huwelijksmoraal, zeker niet in de Griekse en Romeinse wereld van die tijd. Mannen hadden wel een wettige vrouw zodat ze ook wettige kinderen hadden en iemand die hun huishouding bestuurde, maar het was heel normaal dat ze voor hun plezier allerlei andere relaties hadden. Het begrip trouw zijn aan de eigen vrouw bestond nagenoeg niet. De dingen die Paulus hier schrijft zijn dan ook tegen de achtergrond van die tijd zeer ingrijpend, en het maakt duidelijk dat je als christen anders bent dan deze wereld.

Denken we speciaal aan Efeze, dan moeten we in gedachte houden dat die plaats het centrum was van aanbidding van de godin Diana of Artemis. Die aanbidding ging gepaard met allerlei vormen van ontucht. Vele "priesteressen" van Diana waren gewijd aan cultische prostitutie.

v.22: Vrouwen, weest uw eigen man onderdanig, als aan de Here.

⁹ Een leuk boekje over huwelijk, samenwonen e.d. is "Kostbaar en kwetsbaar" door ds. Jan Mudde, ISBN 90-6064-792-0

Dit is een voortzetting van vers 21, waar staat dat we elkander onderdanig moeten zijn in de vreze van Christus. En vers 21 is een bijzin van de opdracht in vers 18 "wordt vervuld met de Geest". De bespreking die Paulus wijdt aan het huwelijk staat dus in het kader van het met de Geest vervuld zijn. Alleen door de vervulling met de Geest kan het huwelijk die vorm krijgen die Paulus hier afschildert.

- Het onderdanig zijn van de vrouw heeft te maken met een bepaalde scheppingsorde. God is de ontwerper van het huwelijk, en Hij heeft aan de man en aan de vrouw ieder een eigen plaats in het huwelijk gegeven. Wanneer een ieder de plaats inneemt die God bedoelt, dan zal een ieder ook tot volle ontplooiing komen.
- Onderdanigheid is geen populair begrip in deze tijd, omdat het ten onrechte afgeschilderd wordt als "slaafsheid", iets wat de ontplooiing van de vrouw in de weg staat. Dat is echter niet de betekenis die de Bijbel aan dit woord hecht. Onderdanig zijn betekent niet dat je minder bent dan een ander of dat een ander je onderdrukt. Vgl. Lucas 2:51 (Jezus was aan zijn ouders onderdanig), Romeinen 13:1, 5; 1 Kor.16:16; Hebreeën 12:9 en andere verzen.
- De onderdanigheid van de vrouw t.o.v. de man is ingebed in een relatie van liefde en respect. Ze is aan haar man onderdanig "als aan de Here", en "zoals de gemeente onderdanig is aan Christus.
Hoe is de gemeente aan Christus onderdanig? Ten eerste is die onderdanigheid absoluut, d.w.z. volkomen, of "in alles" (24). Christus is het hoofd van de gemeente, Hij is haar Heer. De gemeente moet Hem als zodanig erkennen en bereid zijn zich in alles door Hem te laten leiden. Maar, ten tweede, de gemeente is niet aan Christus onderdanig op grond van een dwingende wet of voorschrift, maar op grond van liefde, van een intens verlangen Hem in alles te behagen en te verheerlijken.
Zie Joh.14:15 - *"wanneer gij mij liefhebt, zult gij mijn geboden bewaren"*
Zie verder Joh.15:21; Kol.1:10; 1 Joh.4:19.
Zoals Christus het hoofd is van Zijn gemeente, zo is de man het hoofd van de vrouw. Naar de mate dat de gemeente Christus als haar Heer erkent, Hem gehoorzaamt en Hem de eerste plaats geeft in haar midden, naar die mate zal de gemeente ook tot volle ontplooiing komen. De relatie wordt echter gekenmerkt door vrijwillige overgave en trouw, en zeker niet door wetticisme, slaafsheid of dwang.
- Op dezelfde wijze mag de vrouw aan haar man de eerste plaats geven, niet uit angst of dwang of frustratie, maar op basis van liefde en respect, en in gehoorzaamheid aan God. Vergelijk Sara t.o.v. Abraham in 1 Petrus 3:6. Zij noemde hem "heer" maar leefde niet in vrees voor hem ("geen schrik aanjagen"). Let op overeenkomstige gedeelten in het Nieuwe Testament: Kolossenzen 3:18; Titus 2; 1 Petrus 3; 1 Corinthiërs 7, 11 en 14.

v.25: Mannen, hebt uw vrouw lief, zoals Christus de gemeente heeft liefgehad.

De liefde van Christus zoals die hier beschreven wordt heeft de volgende kenmerken:

- het is een liefde die zich opoffert. "Hij heeft zich voor haar overgegeven". Christus was in Zijn liefde volkomen op de ander gericht. Hij kwam om te dienen en Zijn leven te geven als losprijs. (Mark.10:45).
Hij is zeker Heer en Meester, maar kenmerkt zich door dienstbaarheid, zie ook Joh.13:14 en Fil.2:5-8. Zo mag de liefde van de man tot de vrouw zijn.
- het is een liefde die geen voorwaarden vooraf stelt, ze is onvoorwaardelijk. Christus heeft zich niet voor de gemeente overgegeven omdat die het verdiende, of omdat het mensen betrof die beter waren dan andere mensen.
- het is een zorgende liefde: vers 26 t/m 30. Zoals een mens zorg draagt voor zijn eigen lichaam, zo zorgt Christus voor Zijn lichaam, de gemeente, en zo mag de man de vrouw liefhebben, als zijn eigen lichaam. Dat is een hele praktische liefde, die niet blijft steken in gevoelens, maar voor de ander zorgt. Die gericht is op de verlangens en wensen en noden van de ander. Vers 29 laat heel duidelijk zien dat die liefde bestaat uit daden. Hoe heeft men zijn eigen lichaam lief? Niet door het te bewonderen en er tegen te spreken, maar door allerlei dingen er voor te doen. Er wordt onnoemelijk veel tijd en geld besteed aan ons lichaam (vaak veel meer dan nodig is). Dat is de

wijze waarop we onszelf liefhebben. Wel, zo zijn ook de mannen verplicht hun vrouw lief te hebben. Vgl. 1 Joh.3:17-18.

- het is een liefde die berust op een onverbreekelijk verbond, op een diepgaande eenheid: vers 30-32. Zie daarvoor wat we al in het voorgaande besproken hebben n.a.v. Genesis 1:27 en 2:24. Het "wij zijn leden van Zijn lichaam" ziet a.h.w. op de toestand van Eva als deel van Adam voordat zij geschapen werd. Die volkomen eenheid tussen Christus en de gemeente ligt ten grondslag aan haar relatie en wordt hier ook aan ons als voorbeeld gesteld voor de relatie in het huwelijk. Niet voor niets zegt Paulus in vers 32: "dit geheimenis is groot".

God stelt dus wel een hele hoge norm voor het huwelijk. We mogen dat echter ook zien als een roeping, nl. om in het huwelijk iets te laten zien van de verhouding tussen de gemeente en Christus. Zo kan een huwelijk waarin de vrouw aan de man de eerste plaats toekent, hem respecteert als hoofd van het gezin, en waarin de man de vrouw liefheeft in de zin zoals boven beschreven, een geweldig getuigenis zijn van het evangelie.

6. Het gezin

Het bovenstaande is uiteraard ook op het gezin van toepassing. Immers, man en vrouw vormen samen een volwaardig gezin. Denken we aan een gezin met kinderen, dan is dat een onderwerp apart. Bij het overzien van wat de Bijbel daarover zegt en gezien het belang van het onderwerp lijkt het me niet verstandig dat op één en dezelfde avond te behandelen samen met "Het Huwelijk". Een aparte avond is daarvoor beter, dan komt het onderwerp beter tot zijn recht.

Slotopmerking: Hetgeen in deze les besproken is over het huwelijk is niet meer dan een grote lijn. Zeker in het Nieuwe Testament zijn er nog veel meer gegevens, die nu onbesproken zijn gebleven. Aan de praktische uitwerking is nauwelijks aandacht besteed, en dat kan ook niet in zo'n kort bestek. Deze studie, samen met wat bijbelse lijnen over het gezin, zou als basis kunnen dienen voor een aantal studies over dit onderwerp in de gemeente, waarbij dan ook aan de praktische uitwerking meer aandacht kan worden besteed.

7. Literatuur:

Er is over dit onderwerp heel wat geschreven. Regelmatig verschijnen er nieuwe publicaties.

- * Een heel goed boekje, speciaal voor jongeren geschreven, is *"Kostbaar en kwetsbaar"*, door ds. Jan Mudde, uitg. Buiten & Schipperheijn.
- * De Navigators hebben een prima werkboek *"Twee worden één"*, over huwelijk en gezin.
- * Goede boeken zijn geschreven door Walter Trobisch, o.a.: *"Ik ben met jou getrouwd"*.
- * Marleen Ramaker heeft een aantal boeken en cursussen op dit gebied geschreven.
- * Uitgaven van het Centrum voor Pastorale Counseling. Een werkboek: *"Groeien in Eenheid"* met daarbij horend twee boeken met huiswerkopdrachten, en het boek *"Meer dan liefde"*. Ook zijn er twee studiehandleidingen; *"Huwelijk en gezin: Fundamenten"* en *"Huwelijk en gezin: Seksualiteit"*. Ze zijn te krijgen via Gideon of rechtstreeks bij het CPC. Telefoon: 00-32-16-20.08.95.
- * *"Liefde voor twee"*, door Ed en Gaye Wheat, uitgegeven door Gideon, 1999, ISBN 90-6067-859-1

Hoofdstuk 10: Gebed

Inleiding

Essentieel onderdeel van de omgang met God is ons luisteren naar en spreken met God. In deze les gaan we in op het spreken met God, op het gebed, en de verschillende vormen van gebed.

Het doel van deze les is drieledig:

1. *Je bent in staat (meer) (persoonlijk) te bidden.*
We bedoelen daarmee dat je niet alleen bidt voor en na het eten, of meebidt als de predikant in de kerk daarin voorgaat, maar dat je ook tijd neemt voor persoonlijk gebed, bijvoorbeeld een vaste tijd van de dag, of dat je kunt bidden in allerlei verschillende situaties. Verder dat je niet alleen gebruik maakt van "vaste" gebeden, die ergens op papier staan, maar zelf je eigen woorden formuleert.
2. *Je bent in staat de Bijbel te gebruiken bij je gebeden.*
Bijvoorbeeld tijdens je 'stille tijd', bij het beginnen of eindigen van de dag met je partner of je kinderen, of bij een overdenking in een bijbelgespreksgroep.
Je krijgt inzicht hoe je bepaalde toepassingen uit de Bijbel kunt verbinden aan verschillende vormen van gebed, zoals aanbidding, dankzegging, schuldbelijdenis etc.
3. *Je bent in staat verschillende gebedsvormen te onderscheiden en toe te passen.*
Het gaat om gebedsvormen als aanbidding, lofprijzing, dankzegging, schuldbelijdenis, vragen, of voorbede.

Als resultaat zul je God beter en anders leren kennen, zal je relatie met God groeien en zich verdiepen, en zal de Heilige Geest meer beslag op je leven kunnen leggen.

Wat is gebed?

1. Uiting van een relatie, geen eenrichtingsverkeer

Het is niet gemakkelijk een pasklaar antwoord te geven op de vraag: "wat is gebed?". Wanneer in het Oude Testament van gebed gesproken wordt is de achtergrond daarvan altijd de relatie die God heeft met Zijn volk. Het gebed staat binnen het kader van Gods verbond met Zijn volk. Het is dus gebaseerd op relatie en een uiting van die relatie. Gebed is niet een monoloog, het is geen éénrichtingsverkeer, maar een dialoog: er is sprake van wederzijds contact, van een relatie.

2. Jezus toelaten tot je hart

Professor Hallesby¹⁰ begint zijn boek ook met de vraag naar wat gebed is. Hij citeert eerst Openbaring 3:20:

"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."

Daarna schrijft hij:

"Ik weet eigenlijk geen Bijbelwoord te noemen, dat helderder licht werpt op gebed dan deze uitspraak van de Here Jezus. Het is als het ware de sleutel die de deur opent en toegang geeft tot de heilige en gezegende sfeer van het gebed."

Bidden is: Jezus toelaten tot ons hart.

Dat leert ons in de eerste plaats, dat het niet ons gebed is, dat Jezus beweegt. Het is Jézus, die ons beweegt tot gebed. Hij klopt. Hij maakt Zijn wens kenbaar om bij ons binnen te komen. Onze gebeden zijn altijd een gevolg van Zijn kloppen aan de deur van ons hart."

10 Prof. Dr. O.K. Hallesby, Het Gebed, Kok, Kampen, ISBN 9043508225

3. Meer dan vragen of het doorgeven van informatie

Gebed is ook: God vertellen wat er diep in jouw hart leeft. Gevoelens, waar je meestal niet met anderen over praat. Daarom is gebed méér dan vragen of het doorgeven van informatie. Het heeft te maken met ons hele wezen: ons verstand, onze gevoelens en onze wil.

Voorwaarden voor persoonlijk gebed

God vraagt van ons t.a.v. het gebed dat wij:

1. Christus persoonlijk toebehoren

1 Timotheüs 2:5

"Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus".

Altijd en overal naderen we tot God door Jezus Christus.

Jezus is onze enige bemiddelaar tot de Vader. Hij heeft ons verlost uit de macht der duisternis en in het gezin van God gebracht.

Hebreeënen 10:19

Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus ...

Het voorrecht tot God te kunnen komen in het gebed hebben we niet op grond van onze eigen verdiensten - of door onze positie (in de kerk etc.) - maar omdat Jezus voor ons de prijs betaalde. We kunnen geheel op Hem vertrouwen voor een vrije open toegang tot God, iedere dag van ons leven.

Door Jezus Christus hebben we altijd vrije toegang tot de Vader.

Enige nuancering hierop is wel passend, namelijk dat ook niet-christenen tot God kunnen bidden. Sprekend voorbeeld hierbij is het zondaarsgebed, i.e. als iemand belijdt dat hij/zij zondaar is en Jezus Christus in zijn/haar hart toelaat.

2. Een houding van afhankelijkheid

In de Bijbel zie je verschillende keren hoe belangrijk de juiste innerlijke houding is bij het bidden. Eén voorbeeld is het verhaal dat Jezus vertelt van de Farizeeër en de tollenaar (Lucas 18:9-14). Door de houding van volledige hulpeloosheid van de tollenaar verhoorde God zijn gebed.

God is juist in onze machteloosheid en hulpeloosheid dicht nabij!

Ook in je eigen gebedsleven ken je soms die hulpeloosheid. Dat gevoel dat je niet in staat bent om te bidden, dat je te zondig bent om bij God te komen. Dat jij je gedachten niet op God kunt richten, kortom, dat je je machteloos voelt om te kunnen bidden. Toch is juist in die hulpeloosheid God jou heel dicht nabij. Want als jij hulpeloos, machteloos en afhankelijk bent, open je jouw hart voor God. Juist in de nood komen we tot waarachtig gebed en is God zeer dichtbij.

Zie hiervoor:

2 Kronieken 14:11 – *"HERE, er is niemand buiten U, om de machteloze te helpen tegen de machtige."*

Lukas 18:13 – *"O God, wees mij, zondaar, genadig!"*

2 Korinthe 12:10 – *"Als ik zwak ben, dan ben ik machtig"*

Johannes 15:5 – *"want zonder Mij kunt Gij niets doen"*

Jesaja 66:2 – “op zulken sla Ik acht: op de ellendige, de verslagene van geest en wie voor mijn woord beeft.”

3. Geloof

Over bidden in geloof wordt veel gezegd in de Bijbel. Enkele citaten:

Hebreeëën 11:6

maar zonder geloof is het onmogelijk (Hem) welgevallig te zijn. Want wie tot God komt, moet geloven, dat Hij bestaat en een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken.

Mattheüs 21:21-22

Voorwaar, Ik zeg u, indien gij geloof hebt en niet twijfelt En al wat gij in het gebed gelovig vragen zult, zult gij ontvangen.

Jacobus 1:6

...maar hij moet bidden in geloof, in geen enkel opzicht twijfelende....

Het spreekt vanzelf dat om tot God te naderen je moet geloven dat Hij bestaat. Daar ligt dan ook niet het probleem dat de meesten van ons hebben bij het lezen van deze teksten. De frustratie ontstaat meestal doordat we denken dat we moeten bidden in het vaste vertrouwen dat hetgeen wij bidden ook werkelijk gebeuren zal. Dat is een bijna onmogelijke eis, want altijd ontdekken we in onszelf wel een spoor van twijfel. Het is de vraag of Jezus dat bedoelt als Hij spreekt over bidden in geloof. Wij denken dat we ons geloof moeten richten op datgene waar we om vragen. Als ons geloof groot genoeg is, dan zal God ons verhoren. Dat is echter een misvatting. We moeten ons geloof niet richten op datgene waar we om bidden, maar op God. We moeten *Hem* vertrouwen.

Het gaat er niet om of wij een groot geloof hebben, maar of ons (kleine) geloof zich richt op een liefdevolle en almachtige God.

Hij kan meer doen dan wij bidden of beseffen. Zelfs een heel klein geloof, zo klein als een mosterdzaadje, is al voldoende (Mattheüs 17:20). Maar dat hele kleine geloof moet zich dan wel richten op die grote God. Anders is het geen geloof, maar zelfsuggestie of een soort magische kracht die we bij onszelf proberen op te wekken en dan op God richten.

Misschien is het ook het woord “twijfelen” dat ons op het verkeerde been zet. Het woord is een vertaling van het Griekse woord “diakrinomai”, en het betekent o.a. “twijfelen” in de zin van “geen keuze kunnen maken”, dus “op twee gedachten hinken”.

“twijfelen” = niet geheel op God gericht zijn, God willen dienen en de wereld, “innerlijk verdeeld” zijn (Jacobus 1:8). Je kunt niet tegelijk de wereld liefhebben en God liefhebben (1 Johannes 2:15). Gelovig bidden is bidden met je hele hart aan God toegewijd, met je verwachting alleen van Hem.

We lezen in de Evangeliën dat mensen genezen of behouden worden vanwege hun geloof, zoals in Marcus 1:40. Waaruit blijkt dan hun geloof? Niet daaruit dat ze zeker weten dat hun verzoek ingewilligd wordt. Wel daaruit dat ze naar Jezus toegaan en geloven dat Hij bij machte is hun verzoek in te willigen. Hun naar Jezus toegaan is het beste bewijs van hun geloof! En zo hoeven ook wij niet te wanhopen aan ons geloof. Als we naar Jezus gaan met onze twijfel en hulpeloosheid dan is dat ruim voldoende geloof. Juist in het komen tot Jezus met onze frustraties en twijfel en ongeloof blijkt ons geloof. Zo is het ook met de man die beschreven wordt in Marcus 9:14-29. Hij roept wanhopig uit in vers 24: “Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp”. Wat hij zelf aanziet voor ongeloof wordt door Jezus niet zo gezien, want Jezus verhoort zijn gebed en geneest zijn zoon.

Vergeving en verhoring bij gebed:

1. Gebed en vergeving

Op verschillende plaatsen maakt het Nieuwe Testament ons duidelijk dat als wij niet bereid zijn om anderen te vergeven, dat ons gebed, onze relatie met God in de weg staat. Het is een blokkade om zelf ook vergeving te ontvangen. Het blijkt o.a. Uit het Onze Vader, maar ook bijvoorbeeld in Matteus 5:23-24.

2. Gebed en verhoring

Gebed wordt niet altijd verhoord (2 Kor. 12:9). Toch noemt Jezus enkele malen een situatie waarin we zeker verhoord worden, namelijk als we (a) bidden in Zijn naam, (b) bidden naar Zijn wil en (c) blijven in Hem.

a. bidden in de naam van Jezus

Johannes 14:13 – “en wat gij ook vraagt in mijn naam, Ik zal het doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde. Indien gij Mij iets vraagt in mijn naam, Ik zal het doen.”

Bidden in de naam van Jezus is meer dan als een soort formule aan het eind van ons gebed zeggen “in Jezus naam”. Als we bidden in Jezus' naam dan wijst dat op het besef dat we het niet met onze gebeden tot God kunnen komen zoals we van onszelf zijn, maar dat God onze gebeden alleen aanziet en verhoren kan, omdat we komen onder de bedekking van het bloed van Zijn Zoon (Hebr. 10:19). Hij is de enige weg tot de Vader (Johannes 14:6).

Maar bidden in Jezus' naam heeft ook te maken met de inhoud van ons gebed. Het is als het ware bidden “namens “ Jezus. Wanneer we optreden in iemands naam, dan treden we op namens die persoon. We doen wat die persoon gedaan zou hebben, zoals een vertegenwoordiger spreekt namens zijn firma. Dat betekent dat je dus niet zomaar alles kunt bidden in de naam van Jezus. Alleen maar die dingen die liggen in het verlengde van Zijn wil. En dat kun je weten als je blijft in gemeenschap met Hem en vervuld bent met Zijn woord en Geest.

b. bidden naar Zijn wil

1 Johannes 5:14 – “En dit is de vrijmoedigheid, die wij tegenover Hem hebben, dat Hij, indien wij iets bidden naar zijn wil, ons verhoort.”

Dit heeft dus alles te maken met het bidden in Jezus' naam. De wil van Jezus leren we kennen uit de gemeenschap met Hem, door de Heilige Geest en door Zijn woord.

c. blijven in Hem

Johannes 15:7 – “Indien gij in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, vraagt wat gij maar wilt, en het zal u geworden.”

Van nature zijn we op onszelf gericht en zijn we geneigd onze gebeden op onszelf te richten. Om God als het ware voor ons karretje te spannen van onze hebzucht, onze prioriteiten, ons gelijk, onze hartstochten en onze vleselijke begeerten. Als we zo bidden, zegt Jacobus, dan kan God ons niet verhoren, omdat we niet op Hem gericht zijn, maar vol zitten van onszelf (Jacobus 4:1-4). Daarentegen, als we bewust afstand nemen van onszelf en Jezus centraal stellen in ons leven, Zijn woord gehoorzamen, dan mogen we vertrouwen op Zijn belofte wat betreft de verhoring van ons gebed. We bidden dan ook dingen die God zelf wil, onze verlangens zijn onderworpen aan Zijn Geest. Om zo op Hem afgestemd te zijn is geen vanzelfsprekende zaak, maar een voortdurende geestelijke strijd.

Jezus zegt n.a.v. deze beloften over het gebed, dat onze gebeden en de verhoring daarvan als doel hebben de verheerlijking van Gods naam (Johannes 14:13 en 15:8).

Gebed: persoonlijk, gezamenlijk en in het gezin

1. Persoonlijk gebed

Het bovenstaande is uiteraard ook allemaal van toepassing op het persoonlijk gebed. Het persoonlijk bidden tot God, zoals we dat o.a. doen in onze “stille tijd”, is de basis van onze relatie met God. We hebben het nodig om geestelijk te kunnen blijven leven, zoals ons lichaam zuurstof en voedsel nodig heeft om te kunnen bestaan. Juist in deze tijd, waarin we overspoeld worden door de onrust, door een voortdurende stroom van informatie, door allerlei prikkels, waarin we constant keuzes moeten maken, geconfronteerd worden met steeds weer andere situaties, waarin de media als nooit tevoren trachten ons denken in de ban te krijgen, hebben we het gebed zo broodnodig, die plaats van rust voor ons hart. De omgang met God door het Woord en het gebed heeft daarom prioriteit. We moeten daar tijd voor nemen, willen we geestelijk “overleven” en groeien.

Als je het te druk hebt om te bidden, heb je het te druk.

Willen we meer leren over het persoonlijk gebed en over gebed in het algemeen, dan kan dat op verschillende manieren, zoals:

- zelf doen;
- bijbel bestuderen;
- goede boeken erover lezen.

2. Zelf doen

We kunnen nog zoveel lezen over gebed in de Bijbel, we kunnen alle goede boeken lezen op dat gebied, als we niet gewoon zelf tijd nemen om te bidden, dan leren we niets. En betekent gebed niets in ons leven. Zodra we echter besluiten om meer te bidden, merken we dat er van alles is dat probeert ons daarvan af te houden. Het komen tot gebed is op zich al een stuk geestelijke strijd.

Enkele praktische raadgevingen:

- neem een vaste tijd van de dag voor gebed. Als u moeite heeft met de discipline om dat op te brengen, deel uw besluit dan met anderen, vertel het uw huisgenoten als dat mogelijk is.
- zorg dat u niet gestoord wordt tijdens het gebed. Maak afspraken dat men u met rust laat. Trek de telefoon eruit. Ga niet aan een bureau zitten vol met dringende zaken.
- probeer hardop te bidden. Dat helpt u beter op God concentreren.
- maak het tot uw gewoonte om voortdurend, de hele dag, met alles wat op u af komt, dat met God te delen. Hebt u dringend behoefte om met God alleen te zijn, breek er dan even tussenuit en bespreek de dingen met God. Hij is overal bij betrokken, wil in alles gekend worden.
- als hulp om God persoonlijk te aanbidden kunt u een bepaalde psalm nemen die daarvoor geschikt is en die psalm helemaal maken tot uw persoonlijk gebed. Bijvoorbeeld psalm 103, 146, 147, etc.

3. Bijbel bestuderen

De Bijbel staat vol over gebed. Het is geweldig verrijkend om in de levens van vele mensen die in de Bijbel genoemd worden te zien hoe het gebed functioneerde. Ook in het leven van Jezus nam gebed de centrale plaats in. Maak daar eens een aparte studie van!

Ter illustratie het gebed van Daniel 9:1-19. Let op hoe de volgende elementen belangrijk zijn in gebed:

- vers 2 – het gebed was een reactie op het lezen van Gods Woord
- vers 3 – het aangezicht richten tot God
- vers 4 – eigenschappen van God uitspreken (ook in vers 7, 9 en 14)
- vers 5-15 – schuldbelijdenis; Daniel vereenzelvigd zich met zijn volk
- vers 16-17 – een concrete vraag

vers 18 – God bekend maken met de huidige situatie en pleiten op Gods barmhartigheid
 vers 19 – dringend beroep op God

Zo kunnen we ontzettend veel leren uit de verschillende gebeden die voor ons opgetekend staan, zowel in het Oude als het Nieuwe Testament.

4. Goede boeken erover lezen

Er is het nodige geschreven over gebed. Boeken kunnen een stimulans en hulpmiddel zijn voor ons eigen gebedsleven. Uit de veelheid van titels de volgende 3:

- Het gebed. Door prof. dr. O. Hallesby (Voorhoeve)
- Het gebed van de christen. Schrijver onbekend (De stem in de woestijn)
- En God bedacht zich. Anne vd Bijl (Gideon)

2. Gezamenlijk gebed

1. Bijbelse basis

Evenals persoonlijk gebed, neemt ook het gezamenlijk gebed een belangrijke plaats in in de Bijbel. In o.a. Koningen, Kronieken, Ezra en Nehemia vinden we daar veel voorbeelden van, in het Nieuwe Testament vooral in Handelingen.

Uit al deze Bijbelse voorbeelden blijkt het belang van het gezamenlijk gebed. Geestelijk herstel, opwekking, wordt altijd voorafgegaan door gezamenlijk gebed. Samen bidden verleent bijzondere kracht aan het gebed. Je leert daarbij ook van anderen, het is een stimulans voor jezelf om te volharden in je persoonlijk gebed. Samen bidden voorkomt eenzijdigheid en helpt je om meer betrokken te zijn op de noden van anderen, van de gemeente. Het versterkt de eenheid en het eigen geloof.

2. Drempels

Sommige mensen vinden het moeilijk om hardop te bidden in een groep. De redenen daarvoor kunnen verschillend zijn. Hier volgen een aantal drempels die mensen ervaren om samen hardop te bidden:

- a. angst voor anderen; wat zullen anderen denken van wat ik bid. We kunnen geen mooie volzinnen gebruiken, etc. Het gaat erom je op God te richten en niet op wat mensen van je denken.
- b. bang dat we moeten bidden of om op het rijtje af te bidden; hardop bidden is geen must, ook in stilte bidden met elkaar is zinvol. God ziet je hart aan.
- c. onzeker over de eigen relatie met God; praat er met iemand over en bidt er voor dat God je vrij mag stellen van deze gedachte.
- d. verstoorde relatie met God of de ander; onbeleden zonden kunnen in de weg staan, loop er niet voor weg, maar los het op.

3. Suggesties voor gezamenlijk gebed:

- bid kort, beter vaker kort dan in 1 keer hele volzinnen
- gebruik gewone en eenvoudige taal
- richt u bewust tot God
- bidt niet te zacht, zorg er voor dat de anderen je kunnen verstaan
- maak van uw gebed geen preek voor een ander.
- wees voorzichtig met het geven van vertrouwelijke informatie in het gebed.
- spreek niet met anderen over hetgene u in de bidstond ter ore is gekomen
- schrijf aan het begin van de bidstond een aantal onderwerpen op waarvoor u wilt bidden
- maak goede afspraken over tijd en plaats.

3. Gebed in het gezin

De omgang met God is de basis van ons persoonlijk leven, maar ook van het gezinsleven. Als man en vrouw beiden gelovig zijn, is dat een groot voorrecht en dan is het belangrijk dat gebed een duidelijke plaats inneemt in het gezin.

Hiervoor de volgende suggesties:

- maak er een gewoonte van de dag samen met uw man/vrouw met gebed te beginnen en eindigen.
- Neem ook bij bijzondere omstandigheden bewust de tijd om samen de dingen bij God te brengen.
- Neem ook voor de kinderen vaste tijden om samen te bidden. Leer je kinderen ook om zelf hardop te bidden.
- Bid voor concrete dingen in het gezin.
- Het kan heel stimulerend zijn voor kinderen om gebruik te maken van informatie van bijvoorbeeld Open Doors of andere organisaties, waarbij u concreet voor andere mensen bidt. Stuur deze mensen ook eens samen een kaartje.

Verschillende vormen van gebed

1. Aanbidding & Lofprijzing = *God groot maken om wie Hij is en wat Hij doet*

Lofprijzing heeft te maken met het God loven om wie Hij is. Aanbidding is de reactie op het besef van wie Hij is, van Zijn aanwezigheid, van Zijn grootheid. Aanbidding kan ook in stilte, daar zijn niet altijd woorden bij nodig. Lofprijzing en aanbidding worden gevoed door het Woord van God. Wanneer we Gods Woord op ons laten inwerken en de Heilige Geest werkt in ons hart, dan komen we onder de indruk van wie God is, wie Jezus is en dan willen we Hem aanbidden, Hem loven en danken. Het is heel belangrijk om in het persoonlijk gebed en gezamenlijk gebed daar bewust plaats voor in te ruimen. Door ons zo te richten op God, op Jezus Christus, krijgen we ook een ander zicht op onszelf, op onze moeilijkheden. Door dat te zien komen we tot aanbidding en tot het loven van God. Maar diezelfde God ziet ook ieder afzonderlijk mens, niemands weg is verborgen voor Hem. Hij geeft de moedeloze kracht en vermeerdert de machteloze sterkte. Die kracht en sterkte ervaren we pas als we oog krijgen voor de grootheid, majesteit, liefde en ontferming van de Vader.

.....want de HERE is goed (Psalm 100:5)

Een geweldig voorbeeld van aanbidding die uit het diepst van het hart komt, is Psalm 100.

De zanger jubelt zijn vreugde uit, die hij in God beleeft. Je merkt dat hij God op heel persoonlijke wijze kent. Hij weet al wat Johannes pas eeuwen later in zijn brief zal schrijven: *"God is liefde" (1 Johannes 4:8,16)*.

Vaak vinden we het moeilijk God te aanbidden omdat we een te klein en bekrompen beeld van Hem hebben. De beste manier om tot aanbidding te komen is telkens opnieuw aan de hand van bijbelse uitspraken je het wezen van God voor de geest te halen. Ook als aanbidding en dankzegging af en toe maar stamelend over je lippen komen, is dat in Gods ogen als een welriekend reukwerk (Openbaring 5:8). Net als de twee muntjes, die de arme weduwe in de offerkist stopte (Marcus 12:42). Het kan dan gebeuren dat God nog tijdens de aanbidding Zijn vrede schenkt die alle verstand te boven gaat en je hart vult.

Gods Naam in de Bijbel is JHWH (*spreek uit Jahwèh*). De betekenis hiervan is: "IK BEN DIE IK BEN" of "IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL" (Exodus 3:13-15). De HERE God wil alles voor ons zijn; in de betekenis van Zijn Naam geeft Hij Zijn kinderen te kennen wie Hij is en wat Hij voor ons wil zijn en doen. Zo staat het ook in Spreuken 18:10: *"De naam des HEREN is een sterke toren; de rechtvaardige ijlt daarheen en is onaantastbaar."*

De volgende namen van JHWH komen in de Bijbel voor. Laat de betekenis van Gods wezen zoals Hij in de naam wordt weergegeven op je inwerken en aanbid Hem om wie Hij is.

<i>JHWH-jiréh</i>	= De HEER zal erin voorzien (Genesis 22:14)
<i>JHWH-rophéh</i>	= Ik, de HERE, ben uw Heelmeester (Exodus 15:26)
<i>JHWH-nissí</i>	= De HEER is mijn banier (Exodus 17:15)
<i>JHWH-mekaddésh</i>	= De HEER die (hen, hem, u) heiligt (Lev. 20:8, 21:15, 22:9)
<i>JHWH-shalóm</i>	= De HEER is vrede (Richteren 6:24)
<i>JHWH-róï</i>	= De HEER is mijn Herder (Psalm 23:1)
<i>JHWH-tsidkénu</i>	= De HEER is onze gerechtigheid (Jeremia 23:6 en 33:16)
<i>JHWH-shàmmah</i>	= De HEER is aldaar (Ezechiël 48:35)

2. Schuldbelijdenis = *je verootmoedigen voor God*

Als je erkent en ziet wie God werkelijk is, ga je in Zijn licht ook jezelf zien, zoals je werkelijk bent. Voor anderen of jezelf mag je nog zo goed schijnen, voor God houd je geen stand. Jesaja erkent dat, als hij zichzelf in Gods licht ziet. Hoewel hij dicht bij God leefde, roept hij - als hij met de nabijheid van God geconfronteerd wordt - uit: *"wee mij, ik ga ten onder, want ik ben een man onrein van lippen"* (Jesaja 6:5). Hij erkent zijn onvolmaaktheid en schuld tegenover God. Maar hij hoeft niet in die toestand te blijven:

Jesaja 6:6-7

Maar één der serafs vloog naar mij toe met een gloeiende kool, die hij met een tang van het altaar genomen had; hij raakte mijn mond daarmee aan en zeide: Zie, deze heeft uw lippen aangeraakt; nu is uw ongerechtigheid geweken en uw zonde verzoend.

Zo is het ook met jou als jij je bezint op wie God is, als je Hem aanbidt en op je in laat werken hoe heilig, volmaakt, zuiver en rechtvaardig God is. In het licht van Gods wezen word je je bewust van jouw eigen onvolmaaktheid en zonden. Wanneer je dan jouw zonden belijdt voor God, wil Hij je reinigen en zo de gemeenschap met Hem herstellen.

Het Nieuwe Testament laat je ook de weg naar reiniging en heiliging zien.

1 Johannes 1:9

Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

Johannes schrijft hier over het geweldige voorrecht dat wij alles, wat (in onze gedachten, woorden en daden) in het licht van Gods Woord verkeerd is, in gebed als zonde mogen belijden.

Het woord "belijden" (Grieks: homologéoo) betekent in het Grieks letterlijk "hetzelfde zeggen als wat een ander zegt", dus: "met iemand overeenstemmen", "toegeven", "erkennen". We erkennen dus onze zonden en stemmen met God overeen wat Hij daarover laat zien. God schenkt ons dan op grond van Zijn trouw, Zijn liefde en op grond van het verzoenend werk van Jezus Christus onmiddellijk en volledig vergeving.

Zonde belijden houdt vier dingen in:

1. *Erkenning dat wat je verkeerd hebt gedaan (een verkeerde daad of gedachte) inderdaad zonde is. Je moet er ook berouw over hebben.*
2. *Erkenning en aanvaarding dat voor die zonde Jezus Christus eens en voor altijd is gestorven, en dat op grond daarvan God je vergeeft. Vergeving is dus genade, op grond van het volbrachte werk van Jezus Christus.*
3. *Waar mogelijk fouten rechtzetten.*

4. *Het verlangen hebben je houding t.o.v. die zonde te wijzigen. Dat zal strijd en moeite kosten! Maar overwinning is mogelijk wanneer jij in nauwe relatie met Jezus Christus blijft. Dan zal Hij door Zijn Geest jouw wil, gedachten en gevoelens beïnvloeden.*

En zonden die je in onwetendheid hebt gedaan?

Er bestaat ook schuld die je - door een gebrek aan inzicht of onzekerheid - eerst niet als schuld onderscheidt. Zonden als trots, begeerte en onverzoenlijkheid zijn soms zo verweven met je persoonlijkheid, dat je er geen oog meer voor hebt. Op dat punt ben je in grote mate afhankelijk van het werk van de Heilige Geest, die je helpt je zonden te zien in het licht van God. Daarom moet je gebed ook zijn:

Psalm 139:23-24

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg.

Om die bereidheid is het God te doen: dat jij je laat beschijnen door Zijn licht. Want God zelf is licht en wij zijn geroepen om als kinderen van het licht te wandelen (Efeziërs 5:8). Ben je daartoe bereid?

Wanneer zonde belijden?

We hebben soms de neiging om op een vaste tijd van de dag onze zonden te belijden, als een soort formule, bijvoorbeeld aan het einde van de dag, voordat we slapen gaan. We moeten echter bedenken dat wanneer we zonden in ons leven toelaten, dat dat de relatie met God verstoort. Dan is het niet goed te wachten tot het einde van de dag om deze zonden te belijden. We moeten dat doen op het moment dat we ons van deze zonde bewust worden (door de Heilige Geest), ongeacht de plaats of omstandigheden waar we dan zijn. Laat niet toe dat de relatie met God langer verstoord blijft dan nodig is!

3. Dankzegging = God danken om wat Hij gedaan heeft

Neem je tijd om te vertellen hoe blij je bent, als God jouw gebed heeft verhoord? Hoe dankbaar ben je dat je Zijn tussenkomst mocht ervaren? Breng je jouw dankbaarheid tot uitdrukking over het feit dat God zich om jouw problemen bekommert?

In Lukas 17: 11-19 staat de geschiedenis van de tien melaatsen:

"Jezus, meester, heb medelijden met ons!", smeekten zij. Jezus verhoorde dat gebed en toen ze zich aan de priester gingen vertonen, was de melaatsheid verdwenen. Eén van hen, een Samaritaan, keerde naar Jezus terug, viel voor Hem neer en dankte Hem. Jezus stond verbaasd dat er maar één zijn dank kwam betuigen:

En Jezus antwoordde en zeide: Zijn niet alle tien rein geworden? Waar zijn de negen anderen? Waren er dan geen anderen om terug te keren en God eer te geven, dan deze vreemdeling?

In wie van hen zie je jezelf terug? In die ene die God dankte, of in die andere negen? Dit Bijbelgedeelte herinnert ons eraan, dat wij God heel veel dank verschuldigd zijn en dat we die dank steeds weer tot uitdrukking moeten brengen. Want dankbaarheid, liefde, geloof en vertrouwen zijn familie van elkaar. En God verheugt zich over een hart waarin die eigenschappen overvloedig aanwezig zijn. Zoals vroeger, in de tijd van het Oude Testament, de dankoffers van de Israëlieten aan God gebracht werden en God daar vreugde in had, zo stijgen onze lofprijzingen en dankgebeden als "offers waarin God behagen schept" tot Hem op (Hebreeën 13:15,16).

Waarvoor kunnen we God danken?

Het is een goede geestelijke gewoonte aan het einde van de dag een rustige plaats te zoeken en eens na te denken: waarvoor kan ik God danken? Hoeveel dingen schieten je dan te binnen die je zo vaak als vanzelfsprekend beschouwt: lichamelijke gezond-

heid, ruim voldoende te eten, mensen waar we van houden, etc. En vooral: het voorrecht een persoonlijke relatie met God te hebben. Het is bemoedigend te ervaren dat God op sommige van jouw gebeden al heeft geantwoord: een spannend examen ging goed, je zieke kind is aan het beter worden, etc.

Alleen danken als het goed gaat?

Volstrekt niet! Het is belangrijk dat je God niet alleen dankt voor de zichtbare tekenen van zijn liefde, maar dat je essentiële houding tegenover Hem er één is van dankbaarheid. Met die instelling kun je "Dank U, Vader" zeggen, ook als niet alles naar jouw wens verloopt.

"Wij weten nu, dat God alle dingen doet medewerken ten goede voor hen, die God liefhebben, die volgens zijn voornemen geroepen zijn." (Romeinen 8:28).

Alles: niet alleen de aangename gebeurtenissen, maar ook de verdrietige. Niet alleen de ervaringen met God die je blij maken, maar ook de moeilijke ogenblikken in je dagelijkse leven.

Juist onder moeilijke omstandigheden, als je gevoelens bepaald niet gericht zijn op het loven en prijzen van de Here, is het belangrijk dit toch te doen. Het richt jouw hart op God en opent de weg voor God om Zijn kracht te openbaren (Psalm 50:23).

Je ziet daarvan veel voorbeelden in de Bijbel. Denk alleen maar aan Paulus en Silas in de gevangenis te Filippi. Hoewel hun omstandigheden bepaald niet prettig waren, loofden ze God. Dat was tegelijk het moment dat God Zijn kracht openbaarde (Handelingen 16).

In de Bijbel lezen we in 1 Thessalonicenzen 5:17-18:

bidt zonder ophouden, dankt onder alles, want dat is de wil Gods in Christus Jezus ten opzichte van u.

Paulus vond deze instelling zo belangrijk dat hij niet alleen de Christenen in Thessalonica, maar ook die in Efeze en Kolosse daaraan herinnert (Ef. 5:20; Kol 2:6-7).

4. Voorbede = God vragen voor onszelf of voor anderen

Het woord dat in de Bijbel het meest wordt gebruikt om gebed aan te duiden, betekent eigenlijk: een wens uiten, een begeerte bekend maken, smeken. God wil dat we al onze wensen bekend maken bij Hem, ook al kent Hij deze allemaal al. Zie ook de bijlage.

a. Voorbede voor onszelf

Paulus schrijft aan de gemeente te Filippi het volgende Filippezen 4:6

Weest in geen ding bezorgd, maar laten bij alles uw wensen door gebed en smeking met dankzegging bekend worden bij God.

Of je nu voor jezelf of voor anderen bidt, het is altijd goed om concreet te zijn in wat je aan God wilt vragen. God zegt in alle eenvoud: "*Bidt en u zal gegeven worden*" (Mattheüs 7:7). Hij, de almachtige God, Schepper en Heer van alle dingen, nodigt je uit Hem al je wensen toe te vertrouwen. Maar daarvoor is vertrouwen in Hem nodig. Als je in iemand geen vertrouwen stelt, zul jij je alleen maar in uiterste nood tot hem wenden met een verzoek. Bidden tot God betekent dus tegelijkertijd dat je Hem laat weten: ik vertrouw U.

Als we al onze wensen bij God brengen behoren daartoe ook de wensen waarvan we later misschien ontdekken dat het verkeerde gebeden waren. Toch hoeft je niet bang te zijn dat je verkeerd gebruik maakt van het gebed. Dat zou je verhinderen al de wensen van jouw hart uit te spreken voor God. Ouders willen graag dat hun kinderen met al hun wensen bij hen komen, ook al vinden zij sommige ervan onverstandig. Dan kunnen zij beslissen of het goed is die wensen wel of niet in te willigen. En zelfs

als zij vaak afwijzend moeten reageren, hebben ze toch graag dat de kinderen blijven komen en hun wensen bekend maken.

Zo is het ook bij God: Hij beslist uiteindelijk. Daarom moeten we bidden met een houding van: "*Uw wil geschiede*" (Mattheüs 6:10).

Toets je gebed aan wat de Bijbel zegt over het onderwerp waar jij voor bidt.

b. Voorbede voor anderen

In de voorbede voor anderen verslappen we nog wel eens. Toch is dat ook een opdracht die we hebben.

Als Samuël ophoudt actief het volk te leiden, zegt hij dat hij voor ze zal blijven bidden.

1 Samuël 12:23

Het zij verre van mij dat ik tegen de HERE zou zondigen door op te houden voor u te bidden.

Paulus bidt voortdurend voor zijn bekeerlingen (Filippenzen 1:4). En van Epafras zegt hij dat hij altijd in gebed streed voor de Kolossenzen, opdat zij zouden staan in het geloof (Kolossenzen 4:12).

Paulus ziet het gebed, en in het bijzonder de voorbede, als een noodzakelijke element en een krachtig wapen in de geestelijke strijd. Nadrukkelijk vraagt hij dan ook voorbede met het oog op zijn bediening (Efeziërs 6:18-20). Strijden in gebed voor anderen is iets dat wij moeten leren.

- Je kunt bidden voor familieleden, vrienden, de gemeente, inclusief de voorganger, zendelingen, verdrukte christenen, overheid, jouw land en volk. Wees daarbij specifiek. Bid niet heel algemeen voor "de zendelingen" of "de zieken", maar noem mensen bij de naam, bid voor speciale dingen, omstandigheden en noden die op dat moment spelen. Om dat te kunnen is betrokkenheid en kennis van de situatie nodig!
- Bid voor de dingen die dagelijks op je pad komen. Voor gebeurtenissen waar je over leest in de krant, bijvoorbeeld natuurrampen, ernstige ongevallen enz.
- Bid ook voor bepaalde situaties (bijvoorbeeld de verkiezingen) en activiteiten (evangelisatie-acties, gemeenteraden, ouderavonden in de school enz.).

We moeten niet alleen bidden omdat we de eigen nood als zo'n last ervaren, die we op God moeten werpen, maar ook omdat we zo door de liefde voor onze medemens zijn gegrepen, dat hun nood zo zwaar op ons drukt als was het onze eigen nood. Voor anderen bidden is een doeltreffende en praktische manier om jouw liefde voor hen tot uitdrukking te brengen. En vergeet niet dat God een almachtig God is, die meer van mensen houdt dan wij. Bidden tot God kan meer tot gevolg hebben dan wij beseffen! Hij verbindt er Zijn bijzondere zegen aan. Toewijding en volharding is daarbij onmisbaar.

Bijlage: De Bijbel gebruiken bij je voorbede

Het gebruik van de Bijbel kan je helpen om je voorbede gericht en naar de wil van God te doen zijn.

Hieronder staat een aantal onderwerpen en bijbelgedeelten die je in verband daarmee kunt lezen. Je kunt de lijst eventueel zelf nog uitbreiden.

Jezelf

Bid voor heiliging wat betreft jouw gedachten en daden, dat je een kanaal mag zijn van de liefde van God overal waar jij bent, thuis, op je werk, of waar dan ook.

Kolossenzen 1:9-12; Filippenzen 4:8; 2 Corinthiërs 2:14,15; 1 Petrus 1:13-16.

Je gezin en familie

Bid voor een gezin en familie waarin Christus centraal staat. Vraag wijsheid en leiding van God om de principes van Zijn Woord toe te passen.

Efeziërs 4:31, 32; 5:22-6:4; 1 Petrus 3:8,9; Spreuken 3:33; Psalm 127:1.

De wereldwijde kerk

Bid voor eenheid binnen de kerk en christelijke organisaties. Bid dat gelovigen zullen getuigen van Christus door hun woorden en daden.

Filippenzen 2:1-7; Johannes 17:11; Efeziërs 4:1-3, 11-16; 1 Corinthiërs 12:12, 13; 2 Corinthiërs 2:14-17; 5:14-21.

Ons land

Bid dat mensen tot bekering en geloof komen, dat mensen de genade en vergeving van God leren kennen. Bid dat mensen Gods wetten erkennen en gehoorzamen.

1 Timotheüs 2:3,4; Johannes 3:16; Jeremia 29:7; Ezechiël 22:30; Handelingen 10:34, 35, 43.

De wereld

Bid dat mensen open gaan staan voor het Evangelie. Bid dat landen hun grenzen openen voor de verkondiging van het Evangelie. Bid dat de tijd komt dat elke knie zich zal buigen voor de Here Jezus. Psalm 2; Psalm 117; Jesaja 2:1-5; Habakuk 2:14; Filippenzen 2:9-11.

Mensen boven ons (overheid, leidinggevenden)

Bid voor wijsheid en inzicht voor hen, voor bescherming en leiding van God.

1 Timotheüs 2:1-6; Romeinen 13:1.

Mensen die nog geen christen zijn

Bid dat ze verlost worden uit de duisternis tot het licht. Bid dat God door de Heilige Geest hun harten opent voor het Evangelie.

1 Petrus 2:9; Handelingen 16:14; Johannes 16:8-11.

Zij die ziek zijn, in moeilijke omstandigheden zijn, of vervolgd worden

Bid dat God hun genade geeft, kracht en moed. Bid dat ze de nabijheid van God zullen ervaren.

Filippenzen 2:27; 4:6,7; Jacobus 5:14,15; 1 Petrus 5:7, 10; Romeinen 8:35.

Israël

Bid voor de vrede van Jeruzalem. Bid dat de Joden Jezus Christus zullen erkennen en aanvaarden als hun Messias.

Psalm 122; Romeinen 10:1; Mattheüs 23:37-39.